Leto V., štev. 203 | Ljubljana, četrtek, 28. avgusta 1924 | Poštnina pavšalirana. | Cena 2 Din

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20·— Din
za inozemstvo 30·— „
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/I.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:
Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:
Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čekov. zavodu štev. 11.842.

Konferenca državnikov Male antante v Ljubljani

SINOČI SE JE VRŠIL SESTANEK MED MINISTROMA BENEŠOM IN MARINKOVIĆEM. — DANES PRIDE RUMUNSKI ZUNANJI MINISTER DUCA. — VELEZANIMIVE BENEŠOVE IZJAVE. — BOJ PROTI BOLJŠEVIŠKI OPASNOSTI.

Ljubljana, 27. avgusta.

Danes se je v Ljubljani vršil sestanek med jugoslovenskim in češkoslovaškim ministrom zunanjih poslov, kateremu sestanku sledi jutri konferenca našega in rumunskega zunanjega ministra.

Pozdrav v Celju.

Zunanji minister dr. Voja Marinković, ki je zjutraj s svojo soprogo in v spremstvu svojega kabinetnega šefa R. Šumenkovića prispel v Zagreb, je dal svoj salonski voz priklopiti dunajskemu brzovlaku, s katerim se je ob 2. popoldne pripeljal v Celje, da tam pozdravi svojega praškega kolego. V Laškem je ministra pozdravil načelnik oddelka za Slovenijo v notranjem ministrstvu dr. Svetek, v Celju pa župan dr. Juro Hrašovec ter predstavniki oblasti, srezki poglavar dr. Žužek in slučajno se v Celju mudeči pomočnik gen. ravnatelja carin dr. K. Šmid. Minister se je zlasti z županom dalj časa živahno razgovarjal.

Prihod ministra Beneša.

S 16 minutnim zakašnjenjem je prispel iz Maribora praški brzovlak, kateremu je bil priključen salonski voz ministra Beneša, ki potuje s svojo soprogo in hčerko ter v spremstvu češkoslovaškega poslanika na našem dvoru gosp. Šebe, ki se je ministru peljal do Maribora nasproti, svojega tajnika drja. Babke in člana češkoslovaške delegacije pri Zvezi narodov leg. svetnika drja. Masaryka.

Po medsebojni predstavitvi sta se ministra podala v salonski voz drja. Beneša, nakar je vlak nadaljeval svojo pot. Ves čas do Ljubljane sta ministra konferirala ter sta tako že med vožnjo absolvirala del svojega programa.

Prihod v Ljubljano.

Dunajski brzovlak, kateremu sta bila priklopljena salonska voza obeh ministrov, je prispel v Ljubljano ob ½6. s 25minutnim zakašnjenjem. Ko sta ministra s svojima gospema in s svojim spremstvom izstopila, so se jima javili predstavniki oblasti: veliki župan, divizijski komandant general Stojanović, češkoslovaški konzul dr. Beneš, finančni delegat dr. Savnik, železniški ravnatelj dr. Borko, šef protokola min. zunanjih del Novaković. Na kolodvoru se je zbralo precej občinstva, ki je državnika simpatično pozdravljalo. Posebna deputacija Češke obce s predsednikom inšpektorjem Ružičko se je poklonila ministru dr. Benešu.

Ministra sta se nato s svojim spremstvom na pripravljenih avtomobilih odpeljala v mesto, minister Beneš v hotel Union, minister Marinković v palačo oblastne uprave.

Kmalu nato je prispel gospod Beneš v palačo na Bleiweisovi cesti, kjer se je ob 6. zvečer pričela konferenca.

Konferenca ministrov.

Ob 6. zvečer je bila na velikem županstvu v čast došlim gostom prirejena čajanka, katere so se udeležili člani češkoslovaške in naše delegacije. Po čajanki sta se ministra takoj podala na nadaljna posvetovanja. Konference so trajale do 8. zvečer.

Med tem časom so soproge ministrov in poslanika Šebe v spremstvu gg. Šumenkovića, Masaryka in Novakovića napravile izlet v ljubljansko okolico.

Po konferenci gosp. Beneša in gosp. Marinkovića je bil izdan sledeči

službeni komuniké:

«Ministar spoljnih poslova češkoslovaške republike gosp. dr. Edvard Beneš i ministar spoljnih poslova kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca gosp. dr. Voja Marinković sastali su se 27. avgusta o. g. u Ljubljani. Tom prilikom pretresli su sva pitanja, koja su bila još ranije tretirana i konstatovali su, da u pogledu tih pitanja nema nikakvog razloga za njihovu izmenu.

U isto vreme gospoda ministri su se sporazumeli odnosno zajedničkog rada na konferenci u Ženevi.»

Minister Beneš o konferenci.

Po konferenci z gosp. Marinkovićem, je minister dr. Beneš sprejel novinarje ter jim odgovarjal na razna vprašanja. Na vprašanje našega dopisnika, kaj se je razpravljalo na sestanku z gosp. Marinkovićem, je dr. Beneš odgovoril: Razpravljali smo o vseh vprašanjih, ki so v zvezi z zadnjimi mednarodnimi dogodki. Dogovarjali pa smo se tudi o tekočih zadevah, o katerih smo poprej razpravljali na konferenci Male antante v Pragi in o dogodkih, ki so posledice zadnjih dogodkov v Evropi. Izmenjali smo misli in konštatirali popolno soglasnost. Med nami ni v tem pogledu nobenega oddvojenega mišljenja. Nato smo govorili o delu Zveze narodov in smo sklenili, da bomo vsa vprašanja zunanji ministri Male antante reševali sporazumno in vzajemno. Čuli bomo mnenja ostalih držav, ki so članice Zveze narodov in dana nam bo prilika, da se na licu mesta skupno dogovarjamo o stališču, ki ga naj zavzamemo. Razpravljali smo tudi o obnovitvi odnošajev s sovjetsko Rusijo. V tem pogledu z ozirom na naše prejšnje stališče ni prišlo do nobene izpremembe. Jaz sem svoje mišljenje podal v Pragi, a gosp. Marinković je o tem govoril tudi v Narodni skupščini.

Naš dopisnik je vprašal gosp. Beneša, ali se je razpravljalo tudi o nevarnosti boljševiške propagande na Balkanu. Dr. Beneš je vprašanje potrdil. Izjavil je, **da vrše boljševiki opasno propagando na Balkanu in v celi Evropi.** To je veliko zlo, proti kateremu se moramo boriti skupno, kakor proti vsakemu drugemu neprijatelju. O noti Rakovskega Macdonaldu nismo specijalno razpravljali. Na vprašanje našega dopisnika, ali se je razpravljalo o kakih specijalnih zadevah, ki se tičejo naših odnošajev s Češkoslovaško, je dr. Beneš odgovoril, da se o tem ni razpravljalo, ker ni nobenih spornih vprašanj. «Z zadovoljstvom ugotavljam, da so odnošaji med Jugoslavijo in Češkoslovaško popolnoma urejeni. Med nami in Jugoslavijo vlada v vseh vprašanjih **popolno soglasje.**»

Nato se je gosp. minister poslovil od novinarjev in odšel v svoj salon.

Intimna večerja.

Ob 9. zvečer je bila v dvorani velikega župana prirejena intimna večerja, kateri so prisostvovali samo gg. ministri s soprogami ter šefi kabinetov z gospodom Ilijo Novakovićem, šefom protokola.

Ponovna konferenca ministrov.

Po večerji, ki je trajala do pol 10., so se nadaljevala posvetovanja med obema ministroma. Konferenca se je vršila prav do odhoda na kolodvor.

Odhod ministra Beneša.

Z orijentekspresom je dr. Beneš ob 11. ponoči odpotoval v Ženevo. Na kolodvor so ga spremili gosp. Marinković s soprogo, gosp. Šeba s soprogo, veliki župan, šef protokola gosp Novaković in gosp. Šumenković.

Ob tej priliki je gosp. Marinković izjavil našemu poročevalcu, da je **popolnoma zadovoljen z današnjimi razgovori.**

Pri odhodu iz vladine palače je prišlo do malega incidenta. Sofer, ki je vozil ministra Beneša in njegovo soprogo, se je zmotil, nepoznavajoč dobro Ljubljane ter je zgrešil direktno pot na kolodvor. Tako je trajalo precej časa, predno je minister prispel na postajo. Slovo med obema državnikoma je bilo prav prisrčno.

Razgovor z ministrom Marinkovićem

POMEN LJUBLJANSKIH SESTANKOV. — VPRAŠANJE RAZOROŽITVE. — NAŠI ODNOŠAJI S SOVJETSKO RUSIJO. — RAZGRANIČENJE Z ITALIJO. — INTERESANTNE NOTRANJEPOLITIČNE INFORMACIJE.

Ljubljana, 27. avgusta.

Minister zunanjih del dr. Voja Marinković je v Celju sprejel posebnega poročevalca «Jutra» ter mu je ljubeznivo odgovoril na nekatera vprašanja, ki zanimajo našo najširšo javnost.

Konference v Ljubljani — je izjavil gospod minister — imajo predvsem ta namen, da se medsebojno spoznamo, nadalje da razpravljamo o dosedanjih odnošajih Male antante in ugotovimo svoja stališča. Nato bomo razpravljali o delu Lige narodov, a specijelno o vprašanju kontrole razorožitve in o vprašanju narodnih manjšin.

Na vprašanje našega poročevalca,

kaj je z obnovitvijo odnošajev s sovjetsko Rusijo,

ker se je govorilo, da se bo razpravljalo tudi o tem, je g. minister odgovoril:

«O tem vprašanju ne bo storjen **nikak definitiven zaključek.** Članice Male antante imajo v smislu zadnjega sklepa na konferenci Male antante v Pragi popolnoma **proste roke,** da vsaka za svojo državo priznajo sovjetsko vlado ali pa tudi ne. Države Male antante imajo različne interese napram sovjetski Rusiji. Kar se tiče **naših** odnošajev napram sovjetski Rusiji, ni v tem pogledu **nobenega novega dogodka.**»

Na vprašanje našega dopisnika, ali je res, da zahteva Radić, da se vzpostavijo odnošaji s sovjetsko Rusijo in da v nasprotnem slučaju odkloni podpiranje vlade, je g. Marinković odgovoril:

«Take zahteve g. Radić ni stavil. Resnica je le ta, da **Radić želi,** da se obnove diplomatični odnošaji s sovjetsko Rusijo, a v tem pogledu vlada še ni storila **nobenega zaključka.**»

Kakšno stališče zavzema vlada napram noti sovjetskega pooblaščenca Rakovskega angleškemu ministrskemu predsedniku Macdonaldu, v kateri sovjetska Rusija izrecno pledira

za federativno ureditev balkanskih držav?

«O tem bomo kasneje razpravljali v vladi,» je odgovoril g. minister. «Nota g. Rakovskega je izjava vlade, katere mi še nismo priznali in vsled tega nima ona za nas **nobenega posebnega pomena.**»

Na vprašanje našega dopisnika, katere zadeve pridejo na razgovor

glede naših odnošajev z Rumunijo,

je g. Marinković odgovoril:

«Na tem sestanku bom z ministrom Ducom razpravljal o vprašanju naše razmejitve z Rumunijo, ki se vleče že preveč dolgo in zahteva nujne rešitve.»

Nato je naš dopisnik vprašal g. Marinkovića

kako stoji zadeva naše razmejitve z Italijo

Bilo je javljeno, da se Vi g. minister sestanete s poslanikom Bodrerom v Ljubljani in podpišete protokol o razmejitvi med Jugoslavijo in Italijo.

«Razmejitvena dela z Italijo **še niso dovršena,**» je odgovoril g. minister.» Razmejitvena komisija je zborovala v Opatiji in je prišla **do pozitivnih sklepov le glede nekaterih vprašanj.** Razmejitev je izvršena le glede onih točk, **ki niso bile sporne.** Na važnih mestih meja še ni določena. O tem se bodo pogajanja vršila **šele kasneje.** Treba pa je, da se poprej sporazumeta obe vladi. Jasno je, da mora popustiti ena in druga stranka.»

Na vprašanje našega dopisnika **ali bo meja potegnjena po katastralnih granicah,** kar odgovarja našim interesom, a specijelno lokalnim potrebam, ker je to vprašanje bilo sedaj povod tudi raznim incidentom na meji, je g. minister odgovoril:

«Mi delamo nato, da bi granica tekla tako, kakor to odgovarja lokalnim interesom. Izgleda pa, da **Italija odločno zastopa svoje stališče in da noče popustiti.**»

Gosp. Marinković je nadalje povedal, **da se bo v Ženevi sestal z ministroma Macdonaldom in Herriotom.** Ti sestanki pa ne bodo službeni.

Vprašanje **kraljevega odhoda v Pariz** še ni rešeno.

«V Beograd se vrnem,» je pripomnil g. Marinković. «6. ali 7. septembra».

Na vprašanje našega dopisnika,

kaj je z likvidacijo pokrajinske uprave v Zagrebu,

je gospod Marinković odgovoril: «Vlada je sklepala o poslih, ki jih je treba izvršiti pri likvidaciji pokrajinskega namestništva. Pri tem poslu so bile poprej velike težkoče. Mnogo stvari je ostalo nerešenih, ker se ni vedelo, kdo je kompetenten, da jih reši. Vlada je sklenila, da se likvidacija pokrajinske uprave začasno odloži in da se stvori status quo, kakršen je bil ob nastopu Pašić-Pribičevićeve vlade. V tem pogledu doslej še ni ničesar storjeno. Delo se vrši že tri leta, a dovršenega ni bilo nič posebnega. Mi bomo zahtevali zakonite pooblastitve, da se ta vprašanja sistematično rešijo. Kot najboljši dokaz, da ni bilo storjenega nič pozitivnega, priča dejstvo, da tudi v Srbiji še ni izvršena nova upravna organizacija. Niti tam še ne delujejo oblastne skupščine.

Naš dopisnik je opozoril gospoda Marinkovića, da je poluslužbeni «Hrvat» priobčil vest, da bo vlada imenovala v Zagrebu pokrajinskega namestnika. Gospod Marinković je odgovoril, da ta vest ne odgovarja resnici. Pisanje «Hrvata» je njegova strankarska stvar, katero on izrablja v svoje strankarsko-politične svrhe. Veliki župani, ki so bili imenovani, ostanejo. Kar se tiče Slovenije ni razloga za spremembo sedanjega stanja.

Na vprašanje našega poročevalca

kdaj bo sklicana narodna skupščina,

je gospod minister odgovoril:

«Skupščina **nima nobenega dela.** Sklicana pa bo takoj, ko bodo pripravljeni gotovi zakonski načrti.»

Medtem je privozil praški brzovlak in g. minister se je poslovil od našega sotrudnika, da pozdravi dr. Beneša.

Zgodovinski dnevi v Peči

PRIHOD KRALJA IN KRALJICE. — PRAVOSLAVNI KONCIL — PRVI PO KOSOVSKI BITKI. — PROGLASITEV STEVANA VISOKEGA, SINA CARJA LAZARJA ZA SVETNIKA.

(Glej tudi 5. stran.)

Peć, 27. avgusta. r. Včeraj je kraljevski par prepotoval v avtomobilu nad 350 kilometrov. Kralj in kraljica sta posetila samostan Gračanico, Prištino, Muratov grob na Kosovem polju, potovala sta skozi Vučitrn, Prepolico, Kuršumlijo, okolico Prekuplja ter se preko Merbara in Prištine vrnila zvečer v Lipljane. Na vsem potu je prebivalstvo kralja in kraljico navdušeno sprejemalo. Vsa sela in železniške postaje so bila okrašena z zelenjem in zastavami. Tudi Arnavti so postavili slavoloke z napisi in pri njih čepeč čakali na prihod kralja.

Davi ob 9.30 je dvorni vlak pripeljal v Kosovsko Mitrovico, kjer so kralja in kraljico sprejeli civilni in vojaški predstavniki. Nato se je kraljevski par v avtomobilih odpeljal v mesto, kjer jo je na dvorišču vojašnice pričakovala garnizija ter meščanstvo. Ob 10. uri sta nadaljevala pot v Peć. V Drenici, kjer se je nedavno izvršil napad kačakov, so Arnavti priredili kralju zelo lep sprejem. Kralj se je z njimi razgovarjal ter ogledoval njihove konje. Opoldne je kraljevski par dospel v Peć, kjer so ga pričakovali ministrski predsednik Davidović, vojni minister Hadžić, komandant tretje armije v Skoplju general Tersić, župan Šefetin beg ter meščanstvo. Ker je glavni sprejem določen za jutri, se je kralj zadržal pred občinskim poslopjem samo nekoliko minut, nakar je takoj odšel s svojim spremstvom v Dečane, burno pozdravljen od prebivalstva.

Peć, 27. avgusta. r. Včeraj se je z velikimi slovesnostmi vršil v staroslavnem samostanu pod predsedstvom patrijarha Dimitrija koncil škofov srbske pravoslavne cerkve — prvi po kosovski bitki. Sklenjeno je bilo, da se samostan sv. Save podredi naravnost patrijarhu. V novembru se bo vršil v Karlovcih arhijerejski sabor, na katerem bo imenovanih 6 novih škofov. Za svetnika pravoslavne cerkve se proglasi Stevan Visoki l. 1427. umrli sin zadnjega srbskega carja Lazarja.

V Peć so danes dospela številne deputacije iz vse države. Od včeraj vršijo častno službo oddelki kraljeve garde.

Jutri bo svečano ustoličenje patrijarha.

Peč, 27. avgusta. r. Sinoči so prispeli min. predsednik Davidović, vojni minister general Hadžić ter podpredsednik parlamenta Bakić, en dan preje, nego je bilo določeno. Zato je odpadel svečan sprejem.

Razpust Reichstaga

VELIKI IZGREDI IN PRETEPI NA VČERAJŠNJI SEJI. — PREDSEDNIK EBERT ŽE PODPISAL DEKRET O RAZPUSTU ZBORNICE. —

Berlin, 27. avgusta. s. Na dnevnem redu današnje seje državnega zbora je bil kot prva točka predlog, da se politični jetniki izpuste iz zapora. Predlogi komunistov in socijalnih demokratov so bili odklonjeni. V zvezi s tem je narodni socijalist Brick stavil nov predlog, po katerem naj se politični jetniki iz nezasedenega ozemlja amnestirajo, ker se morajo po londonski pogodbi tudi v zasedenem ozemlju amnestirati separatisti. Ta predlog je izzval ugovore demokratov, na kar so nemški nacijonalci, komunisti in nemška ljudska stranka začeli silen hrup. Komunisti so drli proti prostorom demokratov in s pestmi hoteli napasti predlagatelja. Prišlo je do pretepov, ki so prenehali še le vsled utrujenosti udeležencev. Več poslancev je zapustilo dvorano z raztrgano obleko. V splošnem hrupu je morala biti seja prekinjena.

Po zopetni otvoritvi je predsednik Wallraf sporočil, da so komunistični poslanci Gruber, Eppstein in Neddermayer izključeni iz današnje seje. Ker omenjeni niso zapustili dvorane, je predsednik zopet za pet minut prekinil sejo. Ker pa izključeni komunisti še vedno niso hoteli zapustiti dvorane, so bili kasneje izključeni od 20 sej in je dal predsednik izprazniti tudi tribune. Kljub temu so komunisti ostali v dvorani ter peli himno internacionale. Kriminalna policija je odpeljala poslanca Eppsteina in Grubarja. Ko se je končno hrup polegel, se je vršilo glasovanje o bančnem zakonu in je bilo oddanih 249 glasov za in 171 proti. Zakon o likvidaciji rentne banke, o novčanem zakonu ter o obremembi industrije so bili sprejeti z 244 proti 173 glasovom. Pri glasovanju o zakonu glede državnih železnic so komunisti in narodni socialisti dosegli poimensko glasovanje. Pri tem je 248 poslancev glasovalo za, 174 pa proti temu zakonu.

Prihodnja seja je odložena za nedoločen čas ter je bila današnja seja najbrže tudi zadnja. Splošno mnenje je, da si je državni zbor z današnjo sejo sam izrekel smrtno obsodbo. **Državni predsednik je danes na predlog državnega kancelarja podpisal listino o razpustitvi. Kancelar je predpoldne obvestil predsednika o političnem položaju. Ker se mora računati s tem, da bodo nemški nacijonalci sklenjeno glasovali proti londonskim dogovorom, je kancelar obrazložil predsedniku potreba razpustitve državnega zbora, čemur je državni predsednik tudi pritrdil.**

Berlin, 27. avgusta. j. Nove volitve se bodo najbrže vršile 28. septembra. V soboto bo poslanik v Londonu podpisal londonski protokol, ki se bo pri tem opiral na to, da je bil okvirni zakon sprejet z enostavno večino. Roki za izvršitev Dawesovih zakonov pa bodo pričeli teči šele tedaj, ko bo novi državni zbor sprejel vse zakone, tudi železniški zakon s potrebno, t. j. dvetretjinsko večino.

Politična situacija

Beograd, 27. avg. r. Današnje »Beogradske Novosti« ponovno načenjajo vprašanje, da bo po povratku kralja v Beograd prišlo do važnih izprememb in političnih dogodkov v zvezi s položajem vlade g. Davidovića. List ponovno izjavlja, da je vojni minister general Hadžić podal svojo misijo in jo pozneje umaknil, sedaj po povratku v Beograd pa bo demisija zopet aktualna, ter bo imela za posledico, da se otvori kriza Davidovićevega kabineta.

Beograd, 27. avgusta. n. Po poročilih, ki so došla v Beograd, se kralj vrne iz Peči v soboto ali nedeljo.

DR. BALTIĆ— VELIKI ŽUPAN V SARAJEVU?

Beograd, 27. avgusta. r. Govori se, da je najresnejši kandidat za velikega župana v Sarajevu bivši ljubljanski veliki župan dr. Vilko *Baltič,* ki je na glasu odličnega in objektivnega uradnika. Klerikalcem je ta kandidatura silno neprijetna, ker je ž njo naravnost demonstrirana njihova gonja proti drju Baltiču ter doprinešen dokaz, da je bila Baltičeva razrešitev v Ljubljani čin golega partizanstva. Zato se z vso silo upirajo imenovanju. Zatrjuje pa se, da je bil dotični ukaz že poslan kralju v podpis.

KAJ JE Z IZPLAČILOM 20 % ODTEGLJAJA?

Beograd, 27. avgusta. r. V finančnem ministrstvu so te dni bile v reševanju važne peticije zlasti iz Slovenije, da se izplača znani 20-odstotni odtegljaj ob zameni kronskih novčanic. Finančno ministrstvo je odklonilo vsako razpravo o tem vprašanju, češ da o izplačilu ne more biti govora.

PODALJŠANJE STANOVANJSKEGA ZAKONA.

Beograd, 27. avgusta. r. Vest, da bo vlada podaljšala stanovanjski zakon z vsemi naredbami za eno leto, je dvignila mnogo prahu. Dočim najemniški krogi zahtevajo revizijo raznih naredb in organizirajo v tem posebno akcijo, se hišni lastniki zopet pripravljajo na veliko protestno gibanje.

FRANCOSKI SENAT RATIFICIRAL LONDONSKO POGODBO.

Pariz, 27. avgusta. a. Na sinočnji seji je senat ratificiral londonsko pogodbo s 180 proti 37 glasovom. 74 senatorjev se je vzdržalo glasovanja. Na podlagi te ratifikacije londonske pogodbe s strani obeh francoskih zbornic je bil takoj nato sklenjen prvi trgovinski ugovor med francoskimi in nemškimi industrijalci, ki proizvajajo kalij. Dogovorili so se tako, da si bosta obe stranki, ki bi sicer najhuje konkurirali, delili razprodajno polje za kalij v Ameriki in sicer tako, da bodo francoski (alzaški) industrijalci oddajali 37.5 odst., Nemci pa 62.5 odst. blaga na ameriškem trgu.

NOVE VOLITVE V ANGLIJI.

London, 27. avgusta. s. «Westminster Gazette» poroča, da so bili agenti delavske stranke obveščeni, naj pripravijo vse potrebno za nove splošne volitve, ki naj se vrše meseca septembra. Govori se, da so za nove volitve merodajni sledeči razlogi: očito nasprotje v nazorih zakladnega ministra in Macdonalda, angleško - ruska pogodba, intenzivnejše delovanje komunistov, postopanje strokovnih zvez napram londonskemu reparacijskemu načrtu in možnost volitve trgovskega komiteja, ki naj bi se bavil z vprašanjem tuje konkurence

S kongresa UJU v Dubrovniku

(Od našega posebnega poročevalca.)

Na potu v Dubrovnik.

Pretekli četrtek je odpotovala slovenska delegacija Združenja jugoslovenskega učiteljstva na glavno skupščino v Dubrovnik. Večji del delegacije se je vozil preko Karlovca in Sušaka ter odtod s parnikom. Nekatere skupine so potovale čez Zagreb, Brod in Sarajevo. Vožnja po morju je bila divna. Na potu je pristal parnik na Hvaru, Korčuli, v Šibeniku in v Splitu. Vse te kraje si je slovensko učiteljstvo ogledalo pod vodstvom tamošnjih tovarišev. Zelo zanimivo je bilo ogledovanje Šibenika in Splita, kjer je pristal parnik za več ur. Po 34urni, precej naporni vožnji — ves čas je vladala neznosna vročina — je pristal parnik «Zagreb» v soboto ob 6. uri zjutraj v Gružu. Tu je pričakoval slovensko delegacijo pripravljalni odbor, ki je udeležencem odkazal stanovanja. Del delegacije je po poldrugournem odmoru nadaljeval z istim parnikom pot v Kotor. Vožnja po Boki Kotorski je nadkrilila vsako pričakovanje. Nikoli ne bodo izginili iz spomina tipični prekrasni kraji: Marlja Zdravje, Sv. Jurij, Risanj, Perast itd. Visoko gori nad Kotorom se vijejo serpentine na Cetinje. Na visokem morju smo srečali našo jugoslovensko mornarico na manevrih. V kotorski luki je ležala vsidrana čudovito lepa jahta egiptovskega princa. Na povratku smo se vozili tik mimo jahte, da smo lahko opazovali na krovu se nahajajočo zamorsko služinčad.

Prekrasen razgled na divne obmorske kraje in nepopisni užitek bivanja na morju je edino motila neznosna, uprav tropična vročina, ki je Slovenci ravno letos nismo vajeni. Nepozaben ostane na povratku opazovani solnčni zaton na morju. Ob pol 9. uri zvečer smo bili zopet v Gružu.

Seja glavnega odbora.

Kakor smo že poročali, se je vršila seja glavnega odbora UJU v nedeljo. Ob 8. uri zjutraj je otvoril predsednik g. *Stanković* sejo glavnega odbora, ki so se je člani udeležili polnoštevilno. Od slovenskega poverjeništva so bili navzoči gg.: Jelenc, Gnus, Tomažič, Dimnik in Dostal. V daljšem nagovoru je predsednik UJU poročal o delu Udruženja v preteklem poslovnem letu. Omenil je načrt, da se postavi v Beogradu «Jugoslovenski dijaški dom». Nadalje je opozoril na namen ministra pravde, odnosno ministrskega sveta, da izvede revizijo uradniškega zakona in uredbe o razvrstitvi učiteljstva. Daljša debata se je, kakor smo že včeraj omenili, razvila glede eventualnega pozdrava ministru dr. Korošču. Ker so nekateri člani pledirali za tak pozdrav, so pojasnili slovenski člani glavnega odbora svoje stališče in je poverjenik ravnatelj *Luka Jelenc* izjavil, da bi bila slovenska delegacija prisiljena, ako se to izvede, da zapusti v znak protesta skupščino. Slovencem se je pridružila velika večina ostalih delegatov in brzojavni pozdrav nato ni bil odposlan.

Narodna manifestacija jugoslovenskega učiteljstva.

Po zaključku seje glavnega odbora, se je vršila ob pol 11. uri dopoldne krasna manifestacija pred spomenikom pesnika Gundulića, nakar se je vršila veličastna povorka nad 3000 jugoslovenskega učiteljstva, z godbo na čelu skozi Dubrovnik, prekrasne jugoslovenske Atene. Ni je bilo hiše, ki bi ne bila okrašena z jugoslovensko zastavo in cvetjem. Mestno prebivalstvo je delalo špalir in z zanimanjem opazovalo iz vseh krajev širne države zbrano jugoslovensko učiteljstvo. Povorka je krenila do zgodovinskega mestnega portala, kjer je vzidana v mestno obzidje spominska plošča z nastopnim napisom: «Večna slava drugovima Cvetanu Jobu-Bužušiću, Josipu Dimoviću, svetlim uzorima žrtvovanja oslobodjenju i ujedinjenju jugoslovenskog naroda. Dubrovačka omladina. Vidovdan 1923. — Imenovana junaka, Dubrovčana, sta padla kot vojni žrtvi v dobi svetovne vojne za časa upora vojne mornarice v Kotoru. Pred spominsko ploščo je govoril predsednik Udruženja, nadalje v vznešenih besedah zastopnik Orjune in narodni katoliški duhovnik Bulić, ki je povdarjal, da sta bili pred tem spomenikom že dve vojski, to je bilo vojaštvo in Sokolstvo, sedaj pa se je pridružila še prosvetna vojska. V velikem navdušenju in vzhičenosti se je nato navzoče učiteljstvo razšlo.

Zborovanje delegatov.

Isti dan popoldne, ob 17. uri, ko je vsaj nekoliko ponehala neznosna vročina, se je pričelo delegacijsko zborovanje UJU. Slovenska delegacija je došla pod vodstvom svojega poverjenika g. Jelenca polnoštevilno. Zborovanje se je vršilo v prekrasni dvorani dubrovniškega mestnega gledališča. Delegacija je utrdila dnevni red za glavno skupščino prihodnjega dne, izvolila potrebno število tajnikov in članov posameznih odsekov. Za Slovence so bili izvoljeni kot tajniki: Ivan Dimnik, Drago Hudé, Anica Šetinova in kot člani odsekov: Luka Jelenc, Mirko Fegic, Herma Bračičeva, Josip Rajšp, Marijana Luknarjeva, Anton Gnus, Rudolf Dostal, Mira Engelmanova in Ivan Tomažič.

Po končanem delegacijskem zborovanju se je razvila narodna zabava zunaj na prostem pred mestnim obzidjem.

Otvoritev plenuma kongresa.

Plenum kongresa je pričel zborovati v pondeljek dopoldne. Skoraj eno uro pred otvoritvijo je že bila dvorana dubrovniškega gledališča nabito polna. Dubrovniško občinstvo je napolnilo vse lože in hodnike in mnogo ljudi je moralo oditi, ker v dvorani ni bilo več prostora. Ko so zavzeli svoja mesta gostje in predstavniki oblasti ter raznih korporacij, je predsednik udruženja g. *Stanković* otvoril kongres z nagovorom, v katerem je na kratko omenil vsa vprašanja, ki jih ima rešiti letošnja skupščina. Ko je predsednik predlagal, da se odpošlje brzojavni pozdrav Nj. Vel. kralju, je skupščina odobrila predlog z burnimi vskliki: «Živel naš kralj!» Nato so pozdravili zbrano učiteljstvo številni gostje, med njimi bivši minister, profesor dr. Gjaja, ki je pozdravil učiteljstvo v imenu beograjske univerze. Naglašal je, da mu je drago, da pozdravlja one, ki mnogo delajo, a malo govore, one, ki edini ne razpravljajo o edinstvu, ker so že ujedinjeni. Z velikimi ovacijami je bil sprejet tudi pozdravni govor g. Jaroslava Malečka, delegata češkoslovaškega učiteljstva.

Nato je kongres prešel na dnevni red. Prvi referat je podal g. Milojević, učitelj iz Zagreba o temi: «Osnovna načela za novi učni načrt in program osnovnih šol z ozirom na današnji program in narodno zgodovino Srbov, Hrvatov in Slovencev.» Referent zahteva, da mora biti ves pouk edinstven in nacionalen. Treba je delati na to, da se čimpreje sprejme zakon o osnovnih šolah in da se izvrši unifikacija učnega načrta in programa.

Po končanem referatu je predsednik prečital ravnokar došli brzojav predsednika vlade, g. Davidovića, ki pozdravlja zbrano jugoslovensko učiteljstvo. Tudi skupščina je poslala predsedniku vlade pozdravni brzojavni odgovor. Nato je prof. zagrebškega učiteljišča g. Josip *Škavić*, pedagog in zaslužen narodni delavec, čital svoj referat: «O verskem pouku v ljudskih šolah.» Njegova izvajanja so bila zelo stvarna in so pledirala za to, da naj tudi verouk poučujejo le učitelji in ne duhovniki. To svojo zahtevo je predavatelj utemeljeval predvsem iz razloga narodne kulture. Današnja teorija separatistov, da smo trije narodi, prihaja odtod, ker verouk poučujejo duhovniki, ki delijo naš narod po verskem prepričanju, a se ne ozirajo na narodno kulturo in na narodne svetinje. Predavatelj je nato navajal pedagoške razloge in citiral več idejnih misli velikega Masaryka, ki pravi, da je šolstvo ravno sedaj v drugem štadiju razvoja, ker se emancipira od cerkve. Naloga vsakega kulturnega človeka je, da se bori za popolno podržavljenje šolstva.

Na popoldanski seji je bilo prečitano poročilo glavnega odbora o delu v prošlem poslovnem letu. Poročilo je bilo sprejeto soglasno. Pri *debati o poročilu je bilo sklenjeno, da se odpošlje posebno spomenico udruženju italijanskih učiteljev, da se zavzamejo za človekoljubno zaščito jugoslovenskih učiteljev v Julijski Krajini, katere neprestano preganja fašistovski režim.* Spomenica enake vsebine je bila odposlana tudi bolgarskemu učiteljstvu, da se zavzame za one naše rojake, ki jih preganja Cankova vlada.

Nato se je razvila zelo živahna debata o verskem pouku v šoli. Debata je bila jako stvarna. Delegat sarajevskega učiteljstva g. Lazarević je naglašal, da bi bosanskim učiteljem bilo otežkočeno poučevanje verouka radi tega, ker bi posamezni učitelji morali poučevati i katoliško, i muslimansko i pravoslavno deco. Slovenska delegacija je naglašala, da vera in morala v Sloveniji pešata baš radi tega, ker klerikalci ne gledajo na vero in moralo, ampak predvsem na svoje politične uspehe.

Minister dr. Beneš v Mariboru

Maribor, dne 27. avgusta.

Sinoči se je pripeljal v Maribor češkoslovaški poslanik na našem dvoru gospod **Jan Šeba** s svojo soprogo. Danes dopoldne se je v spremstvu ravnatelja **Tomana** in obmejnega komisarja **Brenčiča** ogledal Falo ter se je nato po kosilu sestal na mariborskem kolodvoru z velikim županom, srezk. poglavarjem **Ivan Poljancem** in odbornikom mariborske JČ. Lige dr. **Reismanom** in urednikom **Borkom** ter preds. češkega kluba g. **Burešem**, ki so vsi prišli pozdravit češkega zunanjega ministra dr. Edvarda Beneša. Poslanik Šeba je ob tej priliki čestital navzočim odbornikom Lige in Češkega kluba k izredno uspešnemu delovanju v Mariboru in k krasno uspelemu sestanku v Slatini ter je z njimi živahno razpravljal o nadaljnjem delu naših organizacij za češko-jugoslovensko zbližanje.

Nekaj minut pred 14. uro je prispel praški brzovlak. **Mnister dr. Beneš** je s soprogo ter spremljevalci legacijskim svetnikom **Masarykom** in šefom zunanjega kabineta genralnim konzulom **Babko** izstopil iz salonskega voza, nakar mu je poslanik g. Šeba predstavil prej omenjene mariborske zastopnike. Minister se je z vsakomur dalj časa prijazno razgovarjal. Tudi on si je dal poročati o delovanju JČ. Lige in z veseljem sprejel naše časopise s poročili o nedeljskem rogaškem sestanku. Ko mu je dr. Reisman izročil pozdrave mariborske Lige z željo, da njegov ljubljanski sestanek z dr. Marinkovićem še poglobi prijateljske odnošaje med Češko in Jugoslavijo, je g. minister poudaril: «Bodite uverjeni, da na tem polju po začrtani poti stalno in smotreno delujemo. To prijateljstvo je že tako globoko ukoreninjeno, da ga ne more omajati nobena sila». «Kaj ne, g. minister, tudi nobena sprememba oseb ali cele vlade?!» Minister dr. Beneš:

«Da gospodje, tako trdno stoji to prijateljstvo.»

G. minister se je še nadaje zanimal za razne naše razmere zlasti gospodarske ter se po polurnem sestanku v spremstvu poslanika Jana Šebe odpeljal proti Celju.

Vlada reda in dela

Spreobrnjeni ministri. Pred kosilom in po kosilu. Parlamentarizem je draga stvar. Podaljšanje političnega meničnega kredita. Opozicija in vlada. Beograjsko časopisje. Avtonomistična politika klerikalnih ministrov.

Beograd, 24. avgusta.

Gospod urednik, naznanjam Vam, da je vlada koncem tretjega tedna svojega obstanka pričela delati. Seveda, naši novi gg. ministri niso možje, ki bi se prenaglili. V tem oziru je pri njih opažati čudovito izpreobrnjenje. Dokler niso bili na vladi, jim je bilo vse strašno nujno, sedaj pa nobena stvar. Nujno jim je bilo, da se skliče skupščina, nujno, da se prične boj zoper korupcijo, nujna cela vrsta postav in drugih reči.

Skupščino so takoj poslali domov, češ, da nima kaj delati, ker ni nič pripravljenega. Postave se pa — kakor znano — pripravljajo v odborih, a ker vlada tudi odborov ne mara sklicati, ne bo tudi pozneje nič pripravljenega. Edina korist od kratkega zasedanja skupščine je bila ta, da poslancem zopet tečejo dijete po 300 Din dnevno, kar znaša za 312 poslancev dnevno 93.600 ali blizu 100.000 Din. Če bi skupščine tudi za onih par dni ne bili sklicali, bi poslanci ne imeli pravice do dijet, ki znašajo za en mesec skoraj tri milijone dinarjev, torej več kot je povodenj naredila škode na Gorenjskem.

Mesto skupščine in parlamentarnega dela pa so tem bolj pridne ministrske seje. Pri vsaki seji se sklene, da se bodo poslale kakšne «komisije» sem ali tja. Glavna korist od takih «komisij» je, da gg. ministri imenujejo za člane svoje pristaše, katere hočejo nagraditi za kakšne partijske usluge. Tako n. pr. je vlada sklenila, naj se iz neke blagajne (bogsivedi katere) izplača 50.000 Din za neko komisijo, ki pojde na Hrvatsko na Plitvička jezera pogledat, kako bi se dotični kraji priredili za tujski promet! Z dotičnim denarjem pojdejo gospodje komisarji lahko, da se okopljejo v jezeru in vrnejo domov najbrž s poročilom od pristojnega srezkega poglavarja . . .

Ko je nova vlada nastopila, je zahtevala od naroda kredit na menico s prav kratkim rokom, češ, da bo v najkrajšem času vse obrnila tako, da bo prav. Sedaj pa že prosi, da se ji rok podaljša za «nedoločeno» dobo, češ, da ne more v kratkem času ničesar opraviti, kar je obetala. Celo zakona proti korupciji ne bo tako kmalu. Treba bi bilo, da se ta zakon tako napravi, da bodo od preganjanja izvzeti vsi člani sedanje vlade, da se ne bi enemu ali drugemu prigodila kaka nesreča. Saj vemo, kako hud je bil svoj čas gosp. Davidović na gosp. Korošca. Kar naravnost v kazemate ga je gonil.

Opozicija proti vladi je jako močna — ne le politično, temveč tudi moralno. Razpokline, ki jih je bilo v juliju opažati v radikalni stranki, so izglajene. Pašićeva avtoriteta je popolnoma vzpostavljena in ekstratura gosp. Jovanovića je končana. Enodušnost odziva na Pašićevo politiko je podučila omahljivce, da se ni šaliti. Kdor hoče drugače nego je zaključil glavni odbor NRS, ta riskira svoj mandat. In v tem oziru so gg. poslanci brez razlike strank jako občutljivi . . .

Opozicijo krepko podpira skoraj vse časopisje. Poleg «Pravde», katere reputacija je pa skrajno slaba, so v Beogradu edino še Pižonove «Novosti», list, ki je popolnoma diskreditiran in nič ne pomeni, na strani vlade, a v poslednjih dneh tudi pri tem listu pojema bojevitost. Vlada je z denarjem davkoplačevalcev v naglici osnovala dva nova dnevnika: «Demokratijo» in «Radikala», da bi lovila kaline na dve strani. Vsakdo vé, kako strašni so stroški za ustanovitev novih dnevnikov, ki so absolutno pasivni in jih nikdo ne čita. Težko, da se v Beogradu proda 50 izvodov, na deželo pa itak nič ne gre. Celo «Politika», ki je v rokah neke opozicijske skupine, se obrača proti vladi, kateri je prizadela v zadnjem času nekaj silnih udarcev. Ta list je uvidel, da bi popolnoma pokvaril svoje stališče med narodom, če bi držal s separatisti, pa je preokrenil.

Silno zanimivi so v vladi klerikalci. Spremenili so se v **najljutejše centraliste** in gg. ministri od SLS bi najraje vsako stvar iz Slovenije kar osebno reševali. Dokler so oni na vladi, bi bilo najbolje, ukiniti vse medinstance. Klerikalni župan in pa klerikalni minister — to bi bila najkrajša uradna pot. Gosp. Sušnik je oni dan spravil že vprašanje nekega kondukterja pred ministrski svet! Moj Bog, in še posrbili se bodo gospodje voditelji SLS. Pripoveduje se, da gosp. Vesenjak podpisuje akte le še v cirilici gosp. Kulovec govori, odkar se je vrnil iz Novega Vrbasa, celo z drjem. Koroščem kranjsko srbščino, o drju. Korošču samem pa se pripoveduje, da koketira, ježeš, ježeš, s **pravoslavjem!** Res je, da demonstrativno jé čevapčiće in ražnjiće. Pa šalo na **stran: klerikalni** ministri dosedaj še niti najmanjšega posla niso prenesli nazaj na slovenske kompetence, temveč nasprotno, kar je bilo mogoče Ljubljani in Mariboru še odvzeti, to so odvzeli in prenesli v Beograd. Seveda dokler tam sedijo, to ni centralizem. Šele kadar pridejo drugi, bo postala «avtonomna Slovenija» zopet življenjska potreba našega dobrega in vernega ljudstva . . .

Politične beležke

+ **Dvá velika župana.** Anto Perkovića, Hrvata iz Sarajeva, je imenovala Pašić-Pribičevićeva vlada za velikega župana, sedanja vlada ga je pognala v pokoj. Istočasno je imenovala nova vlada za velikega župana v bosanski Krajini, ki je najbolj srbski del Bosne, nekega Molnarja. Kdo sta ta dva? Perković je l. 1914. ko so avstrijski trinogi dali navodila političnim oblastem v deželi, da se organizirajo progromi na Srbe, bil v celi Bosni edini okrajni glavar, ki je preprečil v svojem okraju vsako nasilje. Bil je radi tega potem na zahtevo musilmanov in klerikalcev ki so imeli največji vpliv na sarajevsko vlado, vpokojen, za kazen, ker je bil pošten, pravičen in — nacionalčn! Tudi Molnar je bil takrat politični uradnik v Bosni. On se je poprej imenoval Grünhut, je dunajski Žid in ker se je hotel prikupiti klerikalcem, se je dal po tadlerju krstiti, da se pa prikupi Madžarjem, je svoje nemško ime — pomadžaril. Ta človek je naravnost divjal l. 1914. po Bosni proti Srbom! Vlada g. Davidovića je g. Grünhuta-Molnarja smatrala za zaupanja vrednega, g. Perkovića pa za nezanesljivega... Res lepe razmere nastajajo pod režimom reda in zakonitosti...

+ **Velika reforma v prometnem ministrstvu.** Včerajšnji «Slovenec» poroča iz Beograda, da se pripravljajo v Sušnikovem ministrstvu velike izpremembe v osobju, katerih glavni cilj je, da se popolnoma «preustroji» osobje, češ da je nujna potreba namestiti sposobne in strokovno izobražene uradnike ne pa strankarje, kakor se je to delalo pod «Žerjavovim gospodstvom». G. Sušnik, ki se toliko razume na železnice, kakor zajec na boben, bi bolje storil, da bi obstoječe stanje železnic po strokovnjakih, ki jih ima dovolj na razpolago, dal izpolniti in izboljšati kot pa da napoveduje v «Slovencu» sistematično gonjo proti železničarjem. Strokovno sposobnost so slovenski železničarji dokazali, ko g. Sušnik še ni vedel, kaj je lukamatija in si njegovih pavšalnih sumničenj ne bodo dali dopasti. Dosedaj si še nihče ni dovolil take nesramnosti, kakor «Slovenec», ki se upa natisniti, da so slovenski železničarji «strokovno neizobraženi». Strankarstva in politike pa si dosedaj na naših železnicah in med osobjem še ni nihče trudil upeljati, kakor klerikalci. «Slovenčeva» napoved «velikih reform» v prometnem resortu ni nič drugega kot razglasitev klerikalne strahovlade nad železničarji. Klerikalci upajo, da se jim bo nekaj osobja podalo iz strahu, nekaj ga bodo pa oni in to brez strokovne izobrazbe, vrinili v železničarske vrste zato, da bodo njihovi strankarski priganjači, ki bodo služili le njihovi korupciji. Sušnikova napoved, da bo «preustrojil» železniško osobje je vočigled samozavesti in življenski odpornosti železničarjev nesramna provokavija. «Slovenec» in Sušnik bi morala vedeti, da slovenski železničarji v klerikalno strojarno ne bodo šli. S «preustrojenjem» železničarjev se promet ne bo izboljšal. Ako bi Sušnik hotel železničarjem dobro, naj bi raje skrbel, da bodo boljše plačani in šele potem naj misli na svojo strojarno. Pod njegovim režimom so začele celo že v Ljubljani lokomotive s tira skakati.

× **Odprite ječe!** Iz delavskih krogov nam pišejo: «Slovenec» toči suhe krokodilove solze nad zaprtimi delavci in kliče državnega pravdnika na pomoč, naj pospeši preiskave. Stara hinavščina, s katero zopet misli «Slovenec» malo delavce potegniti. Po «Slovenčevih» trditvah «so se vse aretacije izvršile na povelje bivšega režima» oziroma na «direktno povelje bivšega pravosodnega ministra». Kaj je navadnejše, da sedanji pravosodni minister to povelje razveljavi, ako nima pri rokah ničesar dokazilnega? Ako komunisti sede po krivici v zaporu, pada ta krivica kvečjemu za eno tretjino nazaj na prejšnji režim, za dve tretjini pa na sedanjega. — Aretacije, ki so se izvršile po celi državi, so važnejša stvar kakor kak srezki poglavar in dr. Koroščeva dolžnost bi bila, da je te v nebo upijoče krivice spravil na prvi seji ministrstva na dnevni red in dosegel, da ne bodo ljudje po nedolžnem sedeli, njihove žene in otroci pa, oropani svojih rednikov, stradali in trpeli.» — Hinavci!

+ **Konsekvenca samoodločbe.** Pod tem naslovom priobčuje zagrebški «Hrvat» uvodnik, v katerem pravi, da Hrvati ne zahtevajo pravice do samoodločbe le za sebe, temveč jo priznavajo seveda tudi Srbom in še več; tudi Bosancem, Hercegovcem, Dalmatincem, Vojvodincem, Makedoncem, Črnogorcem in sploh vsakomur, ki hoče sam s plebiscitom odločiti svojo usodo, kajti «narod izvestnega političnega teritorija se ne more prisiliti, da se ga proti njegovi volji priključi kaki državni tvorbi in se ne sme z orožjem podvreči oblasti, ki je ne mara.» Če bi se «Hrvatove» konsekvence izvajale v njegovem duhu do skrajnosti, bi bilo v Jugoslaviji najmanj 20 «narodov», ki bi vsi smeli zahtevati plebiscit na podlagi samoodločbe. Nastopili bi ne samo Italijani v Dalmaciji, Madžari in Nemci v Vojvodini vsak za sebe, marveč tudi Ličani, Sremci in celo židovski narod v Zagrebu, ki s tako vnemo podpira Radića, bi smel zahtevati samodločbo. Pri nas v Sloveniji bi po receptu radićevskega «Hrvata» lahko zahtevali svojo republiko tudi Kočevci, Prekmurci Prleki in morda bi potem dobil svojo republiko za horjulski narod tudi ata Stanovnik. Navzlic temu pa bi mi na «Hrvatove» konsekvence samoodločbe pristali, toda *samo pod enim pogojem:* da g. Radić, *predno* zahteva po «Hrvatovem» receptu samoodločbo za 20 narodov v okvirju naše države, *izposluje,* da se bo v svrho samodločbe *izvršil* plebiscit za Jugoslovene, ki so z orožjem «prisajedinjeni» Italiji. Izgleda, da gospoda okoli Radića res ni več čisto pri zdravi pameti.

+ **Prisiljen molk.** Medtem ko Radić brblja in piše, da je veselje, mora ubogi Davidović molčati. V Surdulici, ko se je otvarjal spomin vojnim žrtvam, je molčala — kraljeva vlada. Menda da se ne zameri g. Aleksandrovu prijatelju Stjepana Radića. Te dni je ministrski svet krščč prisego suspendiral ustavo za Banovino. Vsakdo bi pričakoval objasnitve od strani vladinega glavnega organa. Medtem ko «Slovenec» hvali ta prvi korak v revizijo ustave, med tem ko «Hrvat» triumfira radi zmage federalizma, uboga «Demokratija» molči. Molčati pravijo je zlato, a v našem slučaju je molk — priznanje. Pod bičem g. Radića morajo gg. Davidović in Marinković plesati saltomortale svojih programov in ustavnih predseg. Ali bi ne bil že čas, da se ga otresejo in se odločijo za lojalno kooperacijo ustavovernih strank kakor je obstojala pred zagrebškim kongresom?

+ **O nadaljnih ukrepih vlade glede** obnove pokrajinske uprave v Zagrebu ter likvidacije velikih županov smo včeraj med brzojavkami objavili izjave, češ da jih je podal minister Petrović. To je bilo pogrešno. Dotični ekspoze o vladinem delu ni dal g. minister, temveč podpredsednik HRSS Predavec, ki sedi sedaj v Beogradu, da kontrolira vlado in ki je, ut figura docet, o namerah g. Davidovića bolje «poučen» nego g. Davidović s a m.

+ **Velik političen pomen!** «Slovenec» poroča iz Zagreba, da je prišel tja znani Ferad beg Draga, ki je konferiral z Radićem, čemur da se pripisuje velik političen pomen. Seveda, sestala sta se dva moža, ki svojega noža, naperjenega proti naši državi, ne skrivata več in sta se sporazumevala o tem, kako in kdaj naj bi še z drugimi tovariši napadli našo državo: Radić na Hrvatskem, «probujeni» Madžari v Vojvodini, Ferad beg Draga na Kosovem, Bajram Cur z albanskih gor in Todor Aleksandrov preko Čustendila in Petrića proti Vardarju. Pomen sestanka je res velepolitičen. Sestala sta se dva zarotnika pod zaščito vlade, ki se samo z njuno pomočjo more vzdržati na površju. Dokler ni bilo vlade «narodnega sporazuma, miru in zakona» in kakor se že imenuje ta pisana skupina najbolj heterogenih elementov, ki jih ima naša domovina, se taki ljudje kot sta Radić in Ferad beg Draga niso sestajali tako javno, temveč skrivno, danes bodo pa vsi ti «politično pomembni ljudje» lahko imeli svoj kongres v sredi Zagreba, Radićeve prestolice, v prostorih Prpićeve palače in — čuvala jih bo policija, da jih ne bi napadli kaki — Sokoli...

Iz demokratske stranke

V nedeljo dne 31. t. m. se vrši okrožni sestanek JDS za krški okraj (Sevnica, Radeče, Studenec in Rako) ob 10. uri dopoldne v prostorih g. Havelke. Kot delegat iz centrale se ga udeleži g. Milan Cimerman.

Istega dne se vrši občni zbor k. o. JDS na Vrhniki. Kot delegat centrale se ga udeleži g. dr. Rape.

Borza

27. avgusta:

TRST: Beograd 28.10 do 28.30, Dunaj 0.0315 do 0.0325, Praga 67.40 do 67.80, Bukarešta 10.50 do 11.25, Pariz 121.50 do 122.50, London 101.30 do 101.50, New-York 22.40 do 22.65, Curih 422 do 425, dinar 28.15 do 28.35, aK 0.0315 do 0.0325, dolar 22.35 do 22.50, 20 zlatih frankov 87 do 88, uradni tečaj zlate lire 436.44.

CURIH: Beograd 6.675, New-York 533.50, London 23.97, Pariz 29, Milan 23.65, Praga 16, Budimpešta 0.0070, Bukarešta 2.60, Sofija 3.85, Dunaj 0.007525.

DUNAJ: Devize: Beograd 885 do 889, Berlin 16.885 do 16.985, London 318.900 do 319.900, Milan 3144 do 3156, New-York 70.735 do 71.185, Pariz 3855 do 3873, Praga 2193 do 2243; **valute:** dinarji 881 do 887, francoski franki 3830 do 3860, lire 3150 do 3170, angleški funti 317.100 do 318.700, švicarski franki 13.270 do 13.350, ČK 2120 do 2136, mK 8890 do 9190, turški funti 33.800 do 34.600.

PRAGA: Dunaj 4.5175, Rim 150.75, Pariz 185.25, London 152.30, New-York 33.95 Curih 637.25.

BERLIN: Beograd 5.26, Praga 12.59, New-York 4.19, Curih 78.55.

LONDON: Beograd 360, New-York 449, Dunaj 320.000, Praga 149.25.

NEW-YORK: Beograd 125.50, Pariz 542.50, Dunaj 14.50, Praga 300.50.

Naročajte dnevnik „Jutro"!

Naši kraji in ljudje

August Ludvik - 50 letnik

Petdesetletnico praznuje danes postajenačelnik na glavnem kolodvoru v Ljubljani, višji inšpektor gosp. August Ludvik. Rojen 28. avgusta 1874 v Rychnovu na Češkem, je načelnik Ludvik po dovršeni maturi vstopil v službo pri Južni železnici in je bil kot uradniški pripravnik dodeljen postaji Trbovlje. Razen šestih let, ki jih je prebil v Matzleinsdorfu, je jubilant ves čas služboval med našim narodom ter si je v Št. Petru na Krasu izbral tudi svojo življenjsko družico, gospo Franjo iz ugledne narodne rodbine Špilarjeve. Od postaje Trnovo je prišel kot načelnik na postajo Hrastnik in od tam v Zidani most. Posebno na teh dveh mestih se je v najtežavnejših prilikah izkazal odličnega narodnega delavca ter si stekel ugled in simpatije narodnih krogov široko naokoli. Od začetka svetovne vojne službuje v Ljubljani kot šef ene najvažnejših železniških stanic v državi.

Jubilant je kot zvest sin bratskega češkega naroda vzor narodne zavednosti in delavnosti. Skoro vsa narodna in kulturna društva ga štejejo med svoje aktivne člane, v mnogih društvih pa marljivo in vztrajno opravlja važne funkcije. Posebno pri srcu mu je naša šolska družba sv. Cirila in Metoda, za katero sta si on in njegova gospa stekla velikih zaslug. Omeniti še moramo, da ga štejejo naše planine med svoje zveste kot turista in lovca. Kot prometni strokovnjak je jubilant na odličnem glasu ter je Nj. Vel. kralj priznal njegove zasluge na tem polju s posebno visokim odlikovanjem: redom sv. Save III. razreda.

V dokaz velikih simpatij, ki jih uživa jubilant, zlasti tudi v krogih naših železničarjev, služi podoknica, ki mu jo je včeraj ob 20. uri priredila godba Zveze jugoslovenskih železničarjev, ki je zaigrala štiri komade, pevski zbor železničarjev pa mu je pod vodstvom pevovodje gosp. Mirka Premelča zapel ljubki pesmi «Naša zvezda» in «Povejte ve planine». Med podoknico pa je deputacija železniških uradnikov in uslužbencev odšla v stanovanje jubilanta, kjer mu je v imenu železničarjev izrekla k jubileju in imendanu svoje iskrene čestitke.

Številnim gratulantom se pridružujemo tudi mi in kličemo jubilantu: Na mnoga leta!

Leon Štukelj pozvan na Finsko

Naš svetovni šampion v gimnastiki na olimpijadi v Parizu, gosp. Leon Štukelj, je pozvan od Fincev za učitelja telovadbe. Predno je bil namreč na olimpijadi objavljen rezultat, s katerim je bil gosp. Leon Štukelj proglašen za svetovnega telovadnega prvaka, so ga zastopniki sporta in gimnastike na Finskem pozvali, da jih poseti in prevzame učiteljsko mesto v gimnastiki.

Vsemu svetu je danes znano, da so Finci sportski prvaki sveta, kar so posebno pokazali na vseh velikih mednarodnih tekmah in olimpijadah. Tem bolj ponosni smo lahko zato Slovenci, posebno pa Sokoli, da je doletelo brata Štuklja tako visoko odlikovanje.

Kakor poroča beograjski «Sport» z dne 24. t. m., se je gosp. Štukelj odzval pozivu Fincev in odpotuje meseca novembra na Finsko. Pri tej priliki bo imel gosp. Štukelj priliko, interesirati se za lahko atletiko, ki jo goje Finci in nas bo lahko po svojem povratku poučil, da bomo mogli tudi mi uspešno napredovati v teh lepih in koristnih sportih, ki jih močno goji tudi že češkoslovaško Sokolstvo v prepričanju, da so za gimnastiko neobhodno potrebni.

Ena noč v raki smrti

Doživljaj iz Surdulice.

Beograjska «Politika» objavlja dodatno k nedeljskim surduliškim svečanostim sledeče pismo iz južne Srbije:

Nad grobnico nove Čele Kule se je spustila ogromna kamenita plošča. Vdove in sirote mučeniških žrtev so ihtele in plakale. V tem trenutku se je pojavil med ljudstvom kralj in ž njim kraljica. Oba sta imela rosne in objokane oči. Kralj je stopil med žene in otroke, ter jim nemo stiskal roke. Tudi kraljica je storila isto. To stiskanje rok je bilo kakor zahvala celega naroda za vse čase, tudi za one, ko se bo bralo o surduliških grozodejstvih samo še v zarumenelih zgodovinskih knjigah.

Med udeleženci surduliških žalnih svečanosti pa je bilo tudi nekaj takih, ki so prestali vse grozote pred desetimi leti in ostali živi. Ko je kralj doznal, da so navzoči tudi taki, ki so se vrnili iz groba, jih je pozval, naj povedo, kako je bilo takrat, ko so mučeniki snopoma ginili za našo svobodo. In oglasil se je Svetozar Nedeljković, obrtnik iz Leskovca ter začel pripovedovati:

Na praznik sv. Nikolaja 1915 so nas Bolgari zbrali 135 po številu, meščanov in kmetov iz Leskovca. Rekli so nam, da moramo v internacijo na Bolgarsko. V Leskovcu je bil jok in stok po hišah, kajti vedeli so, kaj nas čaka. Ob dveh ponoči nas je obdalo 36 bajonetov in sprevod je krenil na pot.

Naslednjega dne smo v mraku prišli v Surdulico. Vojaki regularne vojske, ki so nas pripeljali, so nas tu izročili komitašem in njihovemu poveljniku Simonovu. Potem so nas spremili v srezko načelstvo. Vseh 135 se nas strpali v dve sobi. Bili smo vsi premrli od mraza, toda v teh dveh prostorih smo noreli od vročine ter se dušili vsled pomanjkanja zraka. Stražniki nam niso dovolili odpreti oken. Naposled so prinesli kupe vrvi. Oplenili so neko vrvarno. Izpuščali so nas iz zaporov drugega za drugim. V predsobju so vsakega preiskali, potem pa ga zvezali za roke in po deset na skupno vrv. Tudi mene so zvezali poleg devetih drugih. 30 spremljevalcev je dvignilo puške z bodali in mi smo nastopili pot po snegu bosi.

Zvečer smo dospeli v Dobravo. Ne da bi nam rekli eno samo besedo, so nas gnali v neko rako. Šel sem in v temi nisem videl kod stopam. A naenkrat sem začutil pod svojimi stopali nekaj mehkega. Prešinila me je groza. Stal sem na mrtvem truplu. Stopil sem dalje — zopet na mrliča. V istem hipu pa sem zaslišal za mano kratek krik in še predno sem se zavel, sem razumel, da se godi tam zadaj nekaj strašnega. Bolgari so nas klali. Iz teme sem dobil z bodalom sunek v lice in takoj nato drugi sunek v stegno. Kriknil sem in omahnil. Kmalu potem so zamrli glasovi. Nad naravo je legla temna gluha noč. Zavedel sem se le deloma. Kri na licu se mi je strdila in rana na nogi me je bolela. Toda stiskal sem zobe in se nisem drznil škrtniti ž njimi. Hotel sem se potuhniti in simulirati smrt. Pod menoj so bila mrtva trupla, mrliči so ležali tudi okoli mene.

Naenkrat sem zaslišal glas:

«Cigani so že skopali jamo! Ajd, pomečimo vanje te srbske pse!»

To je bil najstrašnejši trenutek, katerega sem doživel v svojem življenju. Pomislil sem, da me zakopljejo živega in že sem odprl usta, da zakričim od groze. Toda v istem hipu sem zaslišal drugi glas:

«Kaj bi jih že sedaj metali v jamo! Počakaj, dokler poginejo še oni drugi, potem pomečemo vse skupaj!»

Ko so se stražarji oddaljili, sem opazil, da je živ tudi tovariš poleg mene. Padel je vznak takoj čim sem se prevalil nanj in čutil sem, kako drgeče pod grozo tega, kar bi se utegnilo zgoditi z nama. Vendar on ni obupaval. Prijel je za vrv, s katero sva bila zvezana in začel jo grizti. Slišal sem škripanje in obupno škrtanje, ki mu ne poznam nobene prispodobe. Tovariš je neumorno nadaljeval svoje delo na vrvi. Čas je potekal in meni se je že zdelo, da se Bolgari vračajo z novimi žrtvami, ko sem naenkrat začutil, da je vrv pregrizena. Tovariš se je razvezal in je tudi mene osvobodil. Krvava in na koncu svojih moči kakor sva bila, sva se izgubila v noč. Kam in kod greva, nisva vprašala, glavno nama je bilo, da sva se oddaljila iz rake smrti. Naposled sem dospel do hiše seljaka Trajka Stanislavljevića v selu Kijevcu, ki me je vzel pod streho, oblekel in skril, da me ne najdejo Bolgari. Pozneje sem se tajno vrnil v Leskovac ter se skrival v podstrešju svoje hiše . . .

Drugi nesrečnik, ki se je tudi rešil iz bolgarskih krempljev, pop Dimitrije Mijalković iz Pirota, pa je pripovedoval:

Gonili so nas iz Pirota. Na eni vrvi so bili privezani štirje svečeniki in dva otroka, na drugi pa pet ranjenih oficirjev, katere so Bolgari zajeli v bolnišnici. Bila je gluha temna noč. V tej temini se mi je posrečilo odvezati vrv, ko smo bili že čisto blizu Surdulice. Bil sem privezan na koncu, za mano je bil drugi svečenik, za njim pa moj sin. Odvezal sem popa poleg mene, ki se je takoj spustil v dir. Nato sem pričel odvezovati še svojega sina. Strašni so bili ti trenutki in malo je manjkalo, da me niso Bolgari opazili. Ko se mi je čin posrečil, sem svojega sina na rokah odnesel v bližnji gozd. Bogu bodi hvala, rešil sem njega in sebe.

Svečenik Šopić iz sela Brlog žalostno pripoveduje, kako se je on rešil. Sina, fantička, ki je bil privezan za isto vrv, ni mogel spasiti. Z grozo je moral poslušati, kako so bolgarski vojaki odpeljali z drugimi nesrečniki tudi njegovo dete v jarek ter ga brezsrčno zaklali . . .

Še o zadnji triglavski nesreči

Dostop do Topolovčevega trupla nemogoč

Ker so se o najnovejši nesreči na severni triglavski steni, katere žrtev je postal jurist Vladimir Topolovec, razširile povsem netočne vesti, smo prejeli od tovarišev in prijateljev pokojnega sledeči natančni razvoj nesreče:

Topolovec in De Reggi sta se zmenila, da gresta čez severno steno v smeri nemških plezalcev. Prvotno je De Reggi mislil z drugimi tovariši, ki so prišli šele pozno ponoči, preplezati zapadno steno Cmira. Oba plezalca sta bila izvežbana in tej steni popolnoma dorasla. De Reggi jo je z drugimi tovariši, med njimi tudi pok. dr. Jugom pred enim mesecem preplezal in jo dobro poznal. V nedeljo, ob 5. uri sta odšla iz Aljaževega doma. Bilo je krasno jutro.

Točno ob 6. sta stopila v steno. Pri vstopu sta plezala malo bolj desno od grebena, kjer je plezal De Reggi prvič. Vreme, ki je bilo do sedaj lepo, se je poslabšalo in nastopila je megla. V kratkem času sta dospela nad snežni žleb. V megli je bila orijentacija skrajno težavna. Zato sta zašla preveč na desno in se po skrajno nevarnih ploščah vspenjala kvišku. Umevno je, v kakem položaju sta bila plezalca. Plezala sta skozi brezvrvi, Topolovec celo bos. Šele pri peči, ki jo opisuje dr. Jug v »Planinskem vestniku«, sta se enkrat dotaknila smeri prejšnjih plezalcev. Takoj nad pečjo pri Lanovi vrvi sta zopet zašla na desno. Pri peči je že začelo snežiti in tu sta se zadnjič pozdravila z drugimi tovariši, ki so plezali po slovenski smeri stene. Kmalu nato je v snežnem metežu potihnil glas obeh družb in od tedaj je postal položaj skrajno kritičen. Ko sta peč prestopila, so bile skale že pobeljene od novega snega. Kljub temu pa sta s skrajnim naporom prišla do Police, ki se vleče 50 m pod vrhom stene. Orijentacija je postala popolnoma nemogoča. Vendar sta po kaminu plezala naprej in prišla pod neko neprestopno mesto. Ko sta uvidela ta položaj, sta šla okoli 10 m po kaminu navzdol ter prečkala do snežene plošče. Prišla sta do drugega kamina in se polagoma spenjala naprej. Radi ostrega mraza so jima roke popolnoma odpovedale in morala sta se ustaviti. Vl. Topolovec je bil kakih 5 m nad De Reggijem, približno kakih 20 m pod vrhom stene. Tu je pogledal na uro in rekel tovarišu: »Skrajno eksponirano mesto!« Nato sta hotela plezati naprej. V tem trenotku pa zasliši De Reggi nad seboj neko ropotanje, pogleda kvišku in vidi tovariša, ki je omahnil iz kamina proti njemu. Le en meter nad njim se je odbil od zasnežene plošče in v loku zletel čez njegovo glavo. Topolovec je strmoglavil v globok prepad. Še dolgo časa je bilo slišati iz globine votlo bobnenje.

De Reggi je s težkim srcem plezal po skrajno riskantni ozki zarezi do vrha stene in odšel po Kugyjevi polici čez ledenik na Kredarico, kjer je zbranim turistom naznanil novo triglavsko nesrečo. Nato je odšel v Staničevo kočo in tam čakal na svoje tovariše, ki so dospeli ob 17. uri čez severno steno v kočo. Omeniti moramo, da je neki turist odšel z nezadostnimi informacijami takoj v Ljubljano in zakrivil vse mogoče govorice in poročila v časopisih. Ob 6. uri je De Reggi s svojimi tovariši odšel po Tominškovi poti v Aljažev dom. Drugi dan sta dva tovariša odšla v Ljubljano po rešilno ekspedicijo »Skale«, ostali pa so preiskovali severno steno v smeri nemške poti. De Reggiju niso dovolili plezati radi doživelega dogodka, dasi je želel iskati ponesrečenega tovariša. Zvečer je že dospela reševalna ekspedicija »Skale«. V torek zjutraj je odšla ekspedicija in se utaborila pod steno. Šest plezalcev je odšlo v steno in preplezalo po stebru nemške smeri približno tretjino stene. Pokojnikovo truplo leži v Črnem žlebu, ravno pod vrhom Triglava. Ponesrečenec je padel nad 400 m in obležal v žlebu, ki pa je nepristopen. Vsi znaki kažejo, da trupla ponesrečenca sploh ne bo mogoče rešiti in nesrečni tovariš bo pač moral počivati v planinskem skalovju. Plezalci so se vrnili s stene nazaj in ekspedicija se je vrnila v Ljubljano.

V časopisju je bila izražena domneva, da turistovske nesreče odvračajo goste od planin, a posebno, da se boje prebivanja v Aljaževem domu, da bi ne zvedeli o kaki novi nesreči. O tem pa dvomimo, kajti kljub neugodnemu vremenu je bilo letos v Aljaževem domu prav toliko turistov, kakor lansko leto, dasi je zahteval Triglav že štiri žrtve. Na kogar so vse te nesreče slabo vplivale, naj se malo spomni na razvoj naše turistike, ki je v primeri z nemško še na zelo nizki stopnji. Temu pa hoče odpomoči mlajša generacija, ki želi napredka. Jasno je, da se z večjim številom turistov množe žalibog tudi nesreče. A koliko je nesreč, ki se nehote pripete v našem planinskem raju!

Dopisi

KAMNA GORICA. Preteklo nedeljo je gostoval dramski odsek J. M. iz Podnarta z dramo «Simona», ki je nad vse pričakovanje dobro uspela. Zasedba vlog je bila dobra in so igralci kar tekmovali med seboj. G. profesor Š. v vlogi grofa D'Avrona je imponiral po temperamentnem glasu in zabaval občinstvo s svojo šegavostjo. Gdč. učiteljica v vlogi grofice D'Avronove je zelo pripomogla do popolnosti. Glavna vloga Simona je bila izborno zasedena po gdč. Marici P., ki je bila prava vodnica igre. Lady Eleanor gdč. učiteljice J. je bila stroga ter v dobro zadeti moški prava, le za svojega sina Richarda živeča žena, ki hoče žrtvovati vse zanj, da ga osreči. G. Fistru, ki je bil tudi režiser gre glavna zasluga za veliki uspeh. Tudi vse ostale vloge so ugajale. Želimo, da nam kmalu nudijo kaj sličnega.

ŠT. VID PRI PLANINI. V petek dne 15. t. m. je priredil tukajšnji Orel telovadno akademijo. Že mesec dni so trobili, da Št. Vid kaj takega ni videl. Pravili so, da bo nekaj izrednega. V resnici radovedni, kakšna bo prireditev, se je iste udeležilo tudi nekaj Šentvidčanov in Planincev. Odšli pa so kaj kmalu, ko so videli telovadbo, ki je bila bolj podobna prekopicavanju. Članske proste vaje, deklamacija (o alegorični sliki niti ne govorimo in naj se načelnik najprej nauči dobro in razločno čitati) so bili pod vsako kritiko. Po telovadbi so se Orliči vračali na svoje domove pod vplivom alkohola z vzklikl: Bog živi! Auf biks! Kršen duš! Ljudstvo se je zgražalo nad surovostjo teh pobožnih klerikalcev in jih kratkomalo ignoriralo.

ŽUŽEMBERG. V nedeljo je bilo pri farni cerkvi razglašeno, da so zadnje občinske volitve razveljavljene in da se vrše nove. To pa znanemu Ivanu Vehovcu ni všeč ker se boji, da prihodnjič odleti iz kandidatne liste. Zato je pričel zopet intrigirati in se peha od kaplana do dekana, da naj pritisneta na stranko, da novi veliki župan razveljavi odlok svojega prednika. Kakor čujemo, je kaplan Križman že dobil pri tajništvu SLS v Ljubljani navodilo, da naj vloži rekurz samo zato, da se volitve zavlečejo in da tako ostane pri starem. Zahtevamo, da se čuva zakon in razpišejo v postavnem roku nove volitve. Z dekanom Gnidovcem pa bomo temeljito obračunali, ako nam še enkrat vrine za župana Vehovca, ki nam je prizadejal med vojno toliko gorja.

POLZELA. Strojilna in kemična industrija, oziroma njen solastnik, tovarnar dr. Wildi je nabavil tovarniškemu gasilnemu društvu gasilne potrebščine, kakor tudi brizgalno, ki bo v slučaju nesreče izredno dobrodošla. Polzelani in tudi vse sosedne občine se mu iskreno zahvaljujemo za to velikodušnost.

ŠMARTNO OB PAKI. Tukajšnji zamorci neprenehoma perejo perilo zadnje orlovske polomije, a zastonj, ker nima naš konzum take žajfe, da bi ta madež odpravil. Izborni gmotni uspeh ostalih klobas je segel zamorcem globoko v žep. Sedaj se pritožujejo, da je edini krivec polomije tukajšnji veliki župan Petrič, ker ni prepovedal prireditve. S strahom in grozo hodijo gledat na občinsko desko, kdaj se bo zopet začela orlovska pesmica «Ljubi maj, konec polomije je sedaj!» Zamorci brcajo, sikajo in pikajo, a zastonj, ker njihov strup ne more učinkovati. Nasprotno pa imajo Petriči, Pribičevićevci, Žerjavčki, Jutrovci in Orjunaši precejšnjo zalogo prav grenkih kapljic za notorične pijance, gostilniške pretepače, politične neznačajneže itd. Tudi so na razpolago prav dobri flajšterčki za tiste samce in samarijane, ki ne plačujejo stanu primernih davkov. Da med take poštenjake ne spada Petričeva strančica, je umevno, ker bi se ista sramovala sedeti v tako odlični družbi SLS, katere ne zavidamo, da ima med drugimi tako dober material in tako požrtvovalne pristaše, da so kar tri dni požirali klobase.

VELENJE. Dne 22. t. m. se je vršila volitev župana. Izvoljen je bil klerikalec, načelnik Orlov Zabukovnik, za podžupana pa smo dobili nemčurja Demšiča, znanega že iz predvojnega in medvojnega časa, ko je pomagal tlačiti naš narod. Tudi vsi svetovalci so klerikalci, sami nezmožni ljudje za tako pozitivno delo. Sploh so pustili zmožnejše ljudi popolnoma na strani. Splošno bi pričakovali, da bo izvoljen za župana g. Blatnik, ki je silno agitiral pri volitvah. A potisnili so ga sedaj sramotno v ozadje. Tudi g. Skaza lahko obdrži klerikalce v lepem spominu. Da je prišlo do izvolitve nemčurja Demšiča za podžupana, je predvsem zasluga kaplana Groblerja, ki je hodil od odbornika do odbornika. Res daleč smo prišli v Velenju pod klerikalnim režimom. Velenje ni imelo nemčurja za župana in ne podžupana niti v najhujših avstrijskih časih. A sedaj v svobodni Jugoslaviji smo dosegli to vsled izdajstva klerikalcev. G. Demšiča opozarjamo, naj se raje umakne, da ne bo več treba, da se bavimo z njim.

SLOVENSKA BISTRICA. Tovarno za baker in žolto med bratov Sternberger med Gornji Bistrici so dosedanji lastniki prodali dunajski tvrdki Zuckmeier, ki prevzame podjetje s 1. septembrom. — Šentjernejski sejem v Slov. Bistrici je bil dobro obiskan; prignalo se je nad 500 glav živine, vendar je bilo malo kupcev. — Da dostojno proslavo žegnanje, ki smo ga imeli v nedeljo, so se kmečki fantje, ki pa vse bolj simpatizirajo z vitezi sv. Duha kakor pa s Sokolci in Orjunci, malo med seboj pokrtačili. Radovedni smo, če bo «Stražin» dopisnik tudi za to storil odgovornega drja. Pučnika.

SELNICA OB DRAVI. Bralno društvo je priredilo v nedeljo na svojem novem odru na prostorih g. Doplerja igro «Divji lovec». Oder je nedvomno eden najlepših kmetskih odrov v Sloveniji. Igra je krasno uspela. Igralci, čeprav večinoma novinci, so izborno rešili svojo nalogo. Na splošno željo se igra ponovi dne 31. t. m. ob 6. zvečer.

Kulturni pregled

Letošnji program Narodnega gledališča v Zagrebu. Gledališka uprava v Zagrebu je pravkar objavila svoj program za letošnje delo. Njeni načrti obstoje v tem, da bodo vsa gledališča v njeni režiji delovala na podlagi konstruktivnega dela. Gledališče na Wilsonovem trgu mora po sodbi intendance ohraniti tradicije resne umetnosti ter uprizarjati take komade, ki bodo popolnoma odgovarjali gledališkim zmožnostim hrvatskih igralcev in zagrebškega občinstva. Drama uprizori Krležovo dramo «Michelangelo» ter novo delo istega pisatelja iz sodobnega življenja. 25 letnica književnega delovanja Pecije Petrovića se proslavi z njegovo «Zemljo». Pisatelju Dimoviću bo dana prilika, da pokaže svoja stilistična novotarstva na odru z uprizoritvijo «Baš Čelika». Na vrsto pride tudi «Kajanje», drama mladega Srba Alekse Iljića ter Sterije Popovića klasični «Kir Janja». Pisatelja Milan Begović in Nehajev sta obljubila drami «Bog — človek» in «Judež apostel». Tito Strozzi je vložil dramo «Ecce homo», Božo Lovrič pa «Kralj in umetnik». Kulundžiću, Batušiću, Muradbegoviću in Mesariću bo dana prilika, da se izkažejo na večeru mladih pisateljev. Od klasičnega repertoarja pridejo na oder Shakespearjeva dela: Hamlet, Macbeth in Noč na sv. tri kralje, dalje Molierova «Šola za moške» in «Šola za ženske», Calderonova «Gospa hudičevka», Kleistova: «Penthesilea» ter Mickiewiczew: «Dušni dan». Na vrsto pride tudi Andrejeva «Sedmero obešencev» ter «Misel». Tuje avtorje bodo zastopali Clavdel «Opoldne», Shaw «Hudičev učenec», Pirandello «Šest oseb išče avtorja» in drugi. Nanovo se naštudira Vojnovićeva «Smrt majke Jugovića», dalje Ibsenovi «Strahovi», Strindbergov «Oče» in Hauptmannov «Bobrov kožuh». Opera se bo ponašala med drugim z uprizoritvami Rimskij-Korzakove «Carjeve neveste», Wagnerjevega «Lohengrina», Dobronićevega «Dubrovniškega diptihona», Catalanijeve komične opere «Waly», Musorgskega komične opere «Saročinski sejm» ter Smetanove opere «Poljub». Gounodov «Faust» in Čajkovskega «Pikova dama» se ponovita. Balet uprizori po možnosti nova dela in uprava zagrebškega gledališča tudi želi, da bi mogla spraviti na oder Beethovnovega «Fidelija». Finančno stanje gledališča bo odločilo, kakšna usoda doleti to delo v Zagrebu.

Razstava hrvatskega slikarja v Pragi. Letošnjo jesen se otvori v Pragi kolektivna razstava slik hrvatskega slikarja Petra Dobrovića. Priprave za razstavo so že v polnem teku in umetnostna revija «Volny Smeri» prinese kot uvod v razstavo 15 do 20 reprodukcij Dobrovićevih slik ter članek o dosedanjem umetnikovem delovanju.

Konec Mascagnijevega gostovanja na Dunaju. Komponist Pietro Mascagni, ki je dirigiral na Dunaju okolu 20 uprizoritev Verdijeve «Aide» na prostem, je te dni zaključil svoje gostovanje v avstrijski prestolici ter se odpeljal v Berlin, kjer bo vodil «Aido» z istimi pevci kakor na dunajski «Hohe Warte».

Ana Sedlačkova težko ponesrečila. Češka igralka Ana Sedlačkova, bivša članica «Narodnega Divadla» v Pragi, je te dni na neki vožnji z avtomobilom težko ponesrečila Radi tega so njena že napovedana gostovanja v nemškem jeziku na Dunaju zaenkrat popolnoma izključena.

Nova češka tragedija. Češki pisatelj Arnošt Dvořak je pravkar dovršil tragedijo «Bela gora» katera se uprizori prvič na letošnjo obletnico češkega osvobojenja dne 28. oktobra.

«Le Petit Larousse» pripravlja pravkar novo korigirano izdajo, v kateri bodo informacije o Češkoslovaški popravljene po predlogih čeških učenjakov. Bilo bi prav, ko bi se taisto zgodilo pri podatkih o naši državi, katero predstavlja ta enciklopedija v zelo pomanjkljivi luči.

Goethejevo gledališče v Berlinu. — Berlin dobi v kratkem komorno gledališče za 800 oseb. Inštitucija bo nosila ime «Goethejevo gledališče» ter bo stala na mestu nekdanje cerkve francoske verske občine. Stavba se v ta namen popolnoma preuredi. Na čelu akcije stoji neki Peterson, rojen v Rusiji, toda po narodnosti Nemec.

Mednarodne glasbene svečanosti v letu 1925. Mednarodno udruženje za moderno glasbo je sklenilo, da priredi prihodnjo leto mednarodne glasbene svečanosti v dveh oddelkih. Trije dnevi se bodo vršili v Pragi v polovici meseca maja, komorna glasba pa se bo izvajala na poletje v Benetkah.

Mozartova glasba v Salzburgu. V Salzburgu se vrše sedaj glasbene produkcije, na katerih se izvajajo Mozartove kompozicije v obliki večernih serenad. Koncerti so na prostem, v vrtu «Mirabell», kjer je vse zavito v temo, samo koncertanti imajo na svojih pultih sveče, ob katerih igrajo.

Pod protektoratom Nj. Vel. kralja Aleksandra I.

razstava češke moderne umetnosti

Društvo upod. umetnikov «Mánes» iz Prage. Ljubljana, Jakopičev paviljon. 9. — 13., 15. — 18.30.

Domače vesti

* **Prihod rumun. zunanj. min. v Ljubljano.** Danes zvečer prispe v Ljubljano rumunski minister g. **Duca** v spremstvu rumunski zunanj. min. **Duca** v spremstvu rumunski zunanj. min. **Duca** v spremstvu rumunskim zunanjim ministrom, nakar se oba ministra s svojim spremstvom odpeljeta v Ženevo. Danes zvečer potuje skozi Ljubljano v Ženevo celokupna naša delegacija pod vodstvom ministra za trgovino in industrijo dr. **Šumenkovića.**

* **Poslanik Bodrero v Ljubljani.** Tekom današnjega dne pride v Ljubljano italijanski poslanik na našem dvoru g. Bodrero ter bo imel tu sestanek z ministrom Marinkovićem.

* **Kraljev odgovor na pozdrav II. sokolskega sabora.** Na brzojavni pozdrav odposlan kralju z II. sokolskega sabora, je prišel iz dvorne pisarne naslednji odgovor: «Sprejemši z zadovoljstvom izjavo udanosti v imenu jugoslov. Sokolstva povodom II. sokolskega sabora, je Nj. Vel. kralj blagovolil odrediti, da se jugoslov. Sokolom izrazi njegova topla zahvala. — Šef kabineta — polnomočni minister — Janković.

* **Kralj za rodbine surdulliških mučenikov.** Ob svojem odhodu iz Surdulice je kralj Aleksander izročil predsedniku slavnostnega odbora 50.000 Din za sirote in rodbine žrtev bolgarskega divjaštva. To je prva nujna pomoč, dokler jim država ne uredi rednih državnih prejemkov. Kralj se je po slavnosti razgovarjal s temi ubogimi ljudmi ter pozval navzočega ministrskega predsednika, naj poskrbi, da se čimprej ustreže njihovim skromnim prošnjam.

* **Promocija.** Na vseučilišču v Frankfurtu ob Majni je bil te dni g. Ivan **Okretić** iz Kostanjevice na Krasu promoviran za doktorja prava.

* **Iz vojaške službe.** V naši vojski so upokojeni: artiljerijski kapetan Janko Kranjčič orožniški poročnik Martin Kuper, administrativni poročnik Andrej Slapar in administrativni podporočnik Josip Blažek.

* **Češkoslovaški parlament povabljen v Beograd.** Kakor doznava «Prager Presse» z Beograda bo naša narodna skupščina povabila češkoslovaški parlament da meseca oktobra obišče jugoslovansko prestolnico ter vrne obisk naših parlamentarcev v Pragi.

* **Himen.** Poročil se je v Ljutomeru znani naš pesnik in pisatelj g. Cvetko **Golar** z gdč. Angelo **Karbovo**, učiteljico in posestnico v Ljutomeru. Bilo srečno!

* **Smrtna kosa.** V Bevškem-Trbovlje I je umrl včeraj v starosti 39 let g. Janko **Paček**, trgovec. Pokojnik je užival splošen ugled. Pogreb se bo vršil v ponedeljek ob 17. uri na pokopališče Bevško.

* **Okrožnica notarske zbornice v Ljubljani vsem gospodom notarjem.** Gospodje notarji se naprošajo, da se v čim večjem številu udeleže sestanka pravnikov v Zagrebu dne 19., 20. in 21. septembra ter pošljejo dotične prijave najkasneje do 30. avgusta društvu «Pravnik» v Ljubljani. — Zborniční predsednik: Hudovernik.

* **Higijenska razstava pod Tivolijem v Ljubljani** ostane vsled nepredvidenih zaprek zaprta do jutri, dne 29. t. m. Ker bo odslej občinstvu dana možnost da si razstavo natančno ogleda, se priporoča nabava razstavnega seznama, ki je za 3 Din na razpolago na licu mesta. Županstva, župni uradi in društva, ki žele imeti v kraju bivališča brezplačna zdravstvena predavanja o ljudski higijeni, jetiki, spolnih boleznih, alkoholizmu itd., naj to javijo na razstavi ali pismenim potom Državnemu higijenskemu zavodu v Ljubljani. Predavanja se v krajih, kjer je vpeljana električna razsvetljava, pojasnjujejo lahko tudi s skioptičnimi ali kinematografskimi slikami.

* **Koledar «Jadranske Straže».** «Jadranska Straža» izda tudi letos svoj koledar, in sicer ga hoče dati v založništvo kaki založni firmi, pod pogojem, da oskrbi redakcijo «Jadranska Straža» in da gotov odstotek «Jadranski Straži», ki bo oskrbela za propagando. Lanski in predlanski koledar, ki sta izšla šele koncem novembra v nakladi po 5000 izvodov, sta se razpečala do poslednjega izvoda. Založniške firme naj takoj stavijo ponudbo «Jadranski Straži» v Ljubljani.

* **Poštne vesti.** Dne 16. avgusta se je pri pošti Sorica uvedla dostavljanje poštnih pošiljk po selskem pismonoši v sledečih krajih: I. okraj: Zgornja Sorica, Spodnje Danje, Zgornje Danje, Ravne, Torka, II. okraj: Podporezen, Davča. Dostavlja se v I. okraju vsak ponedeljek, sredo in petek, v II. okraju pa vsak torek, četrtek in soboto. — Istočasno se je izločil popisni kraj Orle v občini Rudnik iz okoliša pošte Škofljica in priredil pošti Ljubljana 1.

* **Ptuj dobi električno razsvetljavo.** Kakor poročajo iz Ptuja se je pri pogajanjih med tamkajšnjo mestno občino in falsko električno centralo dosegel sporazum in dobi torej Ptuj kmalu električno razsvetljavo.

* **Jugoslovenski studentski dom v Pragi** je institucija, ki nudi imenom češkoslovaško-jugoslovenskih kulturnih vezi jugoslovenskim študentom brezplačno stanovanje; plačajo se samo efektivni stroški. Dom ima 41 sob za 82 stanovalcev in razne skupne prostore, kakor dejavnico, umivalnico, igrišče itd. Za kurjavo, razsvetljavo, postrežbo in ostale efektivne stroške se plačuje mesečno 100 čeških kron in 50 Kč na semester za splošna popravila. Prošnje je vložiti do 15. septembra na naslov: Jihoslovenska studentska kolej Československo-jihoslovenske Ligy, Praha VII. Belcrediho třída št. 477. Priložiti je treba izjavo obveze skupnega češkoslovaško-jugoslovenskega kulturnega dela, spričelavo o napredku, o premoženjskih razmerah in garancije starišev glede plačila režije. Hrana se dobi v dijaških menzah po 4 Kč za kosilo in 3 Kč za večerjo. Nadaljne informacije o šolskih taksah, vpisih itd. (pričetek semestra 1. oktobra), kakor tudi besedilo prošenj za stanovanje se dobe od uprave dijaškega doma samega.

* **Velika rudniška nesreča v Ameriki.** Kakor smo svojedobno že poročali, se je meseca februarja v Irontonu v Severni Ameriki pripetila v tamkajšnjem rudniku velika nesreča, pri kateri je izgubilo življenje tudi več naših rojakov. Omenjeni rudnik se nahaja pod jezerom Foley. Med delom se je vdrlo dno jezera in voda je zalila rov. Rudnik je bil do vrha napolnjen z vodo in bilo je treba uporabiti posebne sesalke, ki so spravile na dan ne samo vodo, temveč tudi blato, pesek in celo glave nesrečnih žrtev. Cev ima 16 palcev v premeru in je dolga eno miljo. Kakor poroča v New-Yorku izhajajoči «Naš dom», so spravili doslej 21 trupel iz zalitega rudnika. Predno bodo dobili vse ponesrečence, bo trajalo še več mesecev. Doslej so bili agnoscirani naslednji slovenski ponesrečenci: Ivan Mavrič, Jurij Hočevar, Martin Valenčič, Ivan Hlačar, Mihael Tomec, Ivan Majnarič, Franc Zaje, Franc Hrovatin in Ivan Jaklič. Obleka ponesrečencev je bila še dobro ohranjena in so jih žene, matere in otroci lahko spoznali po obleki. Pod zemljo se nahaja še 20 ponesrečenih rudarjev, med temi naša rojaka Peter Magdič in Andrej Slak. Izvedenci zatrjujejo, da je zračni pritisk usmrtil rudarje že prej, predno je voda vdrla v rudnik.

* **Tatvina v splitskem inspektoratu finančne kontrole.** Po kratkih presledkih je bila prošlo soboto ponoči že tretjič okradena blagajna splitske finančne kontrole. A vlomilci so imeli topot smolo: dobili so v blagajni le 10.000 Din. Zanimiva pa je okolnost, da bi imela blagajna v soboto sprejeti znesek 70.000 Din, ki pa le slučajno ni bil kasiran. Zdi se torej, da so bili vlomilci dobro informirani. Uvedena je stroga preiskava.

* **Po razkošnem potovanju v zapor.** Iz Zagreba je bil predvčerajšnjim prepeljan v beograjski sodni zapor Vasilije Ljuština, bivši uradnik tehničnega podjetja Kosović, ki je pred tedni nenadoma zapustil ženo in otroke ter neznanokam izginil. Pred svojim odhodom je Ljuština pobral pri podjetju Kosović približno 80.000 Din gotovine ter raznih obligacij v vrednosti 100.000 Din. Z neko svojo prijateljico se je Ljuština podal najprej v Zagreb, pozneje na Reko in v Slovenijo ter v razna kopališča kjer je kmalu zapravil ves ukradeni denar. Izročen je bil mestnemu sodišču v Beogradu.

* **Kočijaž in konji utonili.** Pri Sisku je neki kočijaž z dvovprežno kočijo zabredel v Savo. Valovi so odnesli vprego in kočijaža. Rešitev je bila nemogoča.

* **Nova roparska tolpa.** V osiješki oblasti se je pojavila nova razbojniška tolpa, katero vodi hajduk Perica Medarić. Tolpa se skriva v planini Krudija. Prošlo nedeljo sta dva maskirana in oborožena razbojnika napadla dva seljaka iz Marijanca, ko sta se vračala s sejma v Valpovu. Enemu sta vzela 8000, drugemu 5000 dinarjev. Domneva se, da sta izvršila napad Medarić in njegov tovariš Bačmak. Pred petimi dnevi je izginil pastir Lazo Živković iz Novega Topola. Njegov gospodar ga je iskal in našel v nedeljo umorjenega v nekem jarku. Istega dne je bil oropan posestnik Lazović, kateremu so razbojniki vzeli 40.000 dinarjev.

Iz Ljubljane

u— **Promenadni koncerti v «Zvezdi».** Ker sta se oddelka muzike Dravske div. oblasti, ki sta bila čez poletje angažirana na Bledu in v Laškem kot zdravilišška godba, vrnila v Ljubljano, prično ta teden redni promenadni koncerti v «Zvezdi». Prvi bo danes, ob pol 17. uri, ker je muzika prihodnjo nedeljo drugod zaposlena.

u— **Udruženje jugoslovenskih narodnih železničarjev** priredi dne 7. septembra v vseh prostorih hotela Tivoli svojo običajno veselico. Opozarjamo cenj. občinstvo z ozirom na bogat spored že danes na to prireditev.

u— **Mestna Orjuna Št. Jakob - Krakovo - Trnovo** pozivlja svoje brate in sestre, da se v kar največjem številu udeleže v nedeljo dne 31. t. m. razvitja prapora Orjune v Domžalah. Zbirališče ob 7. uri na Št. Jakobskem trgu. Odhod z vlakom ob 7.55. Bratje in sestre, ki imajo kroj v kroju, civilisti pa z znakom. — Zdravo!

u— **Koncert!** V restavraciji in kavarni «Tratnik» vsak dan koncert ruskega umetniškega balalajčnega orkestra iz Zagreba, obstoječega iz 11 oseb. Godba, petje in solospevi priljubljenega tenorista. Od 8. do 1. ure ponoči. Vstop prost.

u— **Pevski zbor Glasbene Matice.** Sredi septembra prične zopet redno delovanje. Vabimo posebno nove pevce in pevke, ki imajo veselje in se čutijo zmožne, da stopijo v naš krog. Vpisovanje novih pevcev in pevk se bo vršilo ter se bodo obenem sprejemale prijave dosedanjega članstva v dneh 1., 2. in 3. septembra, vsakikrat od 6. do 7. ure zvečer v sobi št. 6 poslopja Glasbene Matice. Novi pevci morajo imeti primerno teoretično izobrazbo in naj tudi ustreza zajo glasovno podanim zahtevam. Dne 10. septembra ob 8. uri zvečer sestanek vsega zbora, da se sporazumno določijo ure in drugo. — Odbor.

u— **Umrli v Ljubljani.** Včeraj so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Janez Kopavnik, posestnik, 46 let. — Aleksander Pivk, rejenček, 3 mesece. — Angela Kovšca, progarjeva hči, 7 let.

u— **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Prošli teden se je rodilo v Ljubljani 18 otrok (8 moškega, 10 ženskega spola), med temi 1 mrtvorojenec, umrlo pa je 12 moških in 9 žensk, skupaj torej 21 oseb in sicer: 3 osebe za jetiko, za pljučnico, 1 za davico, 1 za dušljivim kašljem 1 za trebušnim legarjem, 1 za zastrupljenjem rane, 1 za rakom, 11 oseb pa vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov. Na nalezljivih boleznih so obolele 3 osebe: 2 na griži, 1 na davici.

u— **Vlak skočil s tira.** Včeraj, nekaj pred 8. uro zjutraj, je privozil z vojaškega oskrbovališča vlak z več vagonov drv na dolenjski kolodvor. Ko je vlak že vozil v postajo, je kretnik naglo obrnil kretnico, tako da so bila prva kolesa še na prvem, ostala pa na drugem tiru. Posledica je bila, da je težka tovorna lokomotiva serije 170 s tenderjem vred skočila s tira in se precej zarila v tla. Za seboj je potegnila tudi službeni voz, ki se je precej razbil. K sreči je strojevodja takoj ustavil vlak. Žrtev ni bilo nobenih, ker je osebje pravočasno poskakalo z vozov. Stroj je skoraj popolnoma nepokvarjen; dobil je le malenkostne poškodbe s tem, da so se nižje ležeči neznatni deli lokomotive polomili ali skrivili. Proga je kakih 40 metrov razruvana. Tračnice so skrivljene in pragovi polomljeni. Takoj je odšla na lice mesta komisija, s postajnim načelnikom g. Antosiewiczem in inž. g. Mühlhausnom. Iz kurilnice so prišli delavci in so tekom dneva potegnili službeni voz nazaj. Poleg pretrgane proge so položili drug provizorni tir, po katerem so mogli zvečer že voziti vlaki. Tekom dneva se je vršil promet, ker je bila proga pokvarjena, s prestopanjem. Materialna škoda znaša kakih 100.000 Din. Vzrok nesreče še ni popolnoma ugotovljen.

u— **Nesreča v tovarni.** V Samasovi livarni zvonov je imel v pondeljek okoli pol 12. ure opravka pri strojih 65-letni oženjeni strojnik Leopold Zorc, doma z Vipave, stanujoč v Ljubljani. Nenadno ga je pograbil med popravljanjem gonilni jermen strojne sesalke in ga tako močno poškodoval po telesu, zlasti pa po nogah in rokah, da so ga morali prepeljati z rešilnim vozom v bolnico.

u— **Železniški park v Dravljah pri Ljubljani** je poln starih vagonov in lokomotiv, ki stoje že od prevrata. Pričakovali smo, da bo železniška uprava porabno železnino sukcesivno porabljala pri gradbi novih voz in strojev, neporabno pa oddala v topilnico, a do danes se še ni zmenil za to nikdo. Vse stoji že leta in leta, trohni in rjavi. Ali ni škoda, da se ljudsko premoženje tako brezčutno ugonablja? Kdaj bo konec te zapravljivosti?

u— **Modna trgovina Žibert** se je preselila iz Prešernove ulice na Kongresni trg poleg Nunske cerkve in se toplo priporoča cenj. občinstvu. 1783

u— **Policijske prijave.** Od torka na sredo so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 tatvina, 1 prestopek kaljenja nočnega miru, 1 pijanost, 6 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 prekoračenje policijske ure, 4 prestopki pasjega kontumaca, 1 poškodba tuje lastnine, 1 prestopek zglaševalnih predpisov, 1 lahka telesna poškodba, 1 ples brez dovoljenja in 1 izgred. Aretacije so se izvršile 4 in sicer: 1 zaradi javnega pohujšanja, 2 zaradi tajne prostitucije in 1 zaradi krošnjarjenja brez dovoljenja.

u— **Velika tatvina dragocenosti.** V stanovanje soproge bančnega uradnika Pavle Dostalove v Ciril - Metodovi ulici št. 16 se je v soboto med 17. in 19. uro popoldne splazil neznan storilec in ji odnesel zlato masivno zapestnico, vredno 3000 Din, zlato zapestnico z velikim briljantom, vredno 2000 Din, zlat ženski prstan z dvema briljantoma, vreden 3000 Din, zlat poročni prstan, verižico in več manjših dragocenosti. Skupna škoda znaša okrog 10.000 Din.

u— **Zapeljan vsled poželjenja po zabavi.** 26-letni Marjan Bertok, doma iz Trsta, je bil včasih bančni uradnik. Pozneje je zapustil svoj prvotni poklic in šel k gledališču. Pričel se je pečati z raznimi dvomljivimi ženskami in živeti veselo ter lahkoživo življenje. Dne 14. t. m., pred otvoritvijo velesejma, se mu je zahotelo po denarju in prišel je na usodno idejo. Ker je vedel, da ima gospa Greta S. odprt račun v Jugoslovenski banki v Kolodvorski ulici, si je znal ponarediti njeno pooblastilo ter dvignil v banki 800 Din. Ko je bila gospa po banki obveščena, da je obremenjena za 800 Din, je odgovorila, da nima Bertok, katerega sicer pozna, nikakega tozadevnega pooblastila. Bertok je bil nato v torek aretiran in predan sodišču.

u— **Junak.** Mehanik Ivan C., stanujoč v Zg. Šiški, je napadel v noči na 25. t. m. okrog pol 2. zjutraj s kozarcem v roki na Vodnikovi cesti sodarja Frana Južino in ga tako močno udaril pod levim očesom, da mu je prizadejal krvavečo rano. Zatem je jel metati kozarec okrog sebe in ogrožal s tem še druge pasante. Morali so pozvati stražnika, ki je nasilneža aretiral. Pri telesni preiskavi so našli pri njem še več kozarcev, katere si je prilastil na gasilski veselici pri Štepicu na škodo društva. Imel bo opravka s sodiščem.

Iz Celja

c— **Skupščina družbe sv. Cirila in Metoda** bo letos, kakor smo že poročali, v Celju. Vsa celjska narodna javnost se že pripravlja na dostojen sprejem udeležencev iz cele Slovenije. Po zborovanju se vrši popoldne v prid družbi v vseh prostorih Narodnega doma velika narodna slavnost, na katero že danes opozarjamo.

c— **Stanovanjsko oblastvo 1. stopnje v Celju** ponovno opozarja stranke, da je sprejemni dan samo v petek od 8. do 12. ure dopoldne. Ob drugih dnevih se stranke ne bodo sprejemale, ker to le zavlačuje delo, ki mora biti izvršeno čim preje v interesu prizadetih.

c— **Kretanje nalezljivih bolezni v mestu Celje** od 17. do 24. t. m. Dušljivi kašelj: ostala 2, ostaneta v oskrbi 2. Paratifus: na novo obolel 1, ozdravel 1. Davica: ostal 1, ozdravel 1. Škrlatinka: ostal 1, na novo obolel 1, ostaneta v oskrbi 2. Ušen: na novo 1, ostane v oskrbi 1.

c— **Tretje porotno zasedanje.** Pri okrožnem sodišču v Celju so za tretje porotno zasedanje, ki se prične dne 2. septembra, dosedaj razpisani sledeči slučaji: 2. sept.: Franc Drofenik (uboj) in Josip Seničar (uboj). — 3. sept.: Anton Šuntajs (poneverba) in Marija Razboršek (detomor). — 4. sept.: Ivan Zagradišnik (rop) in Anton Kac (tatvina). — 5. sept.: Lovrenc Puc (tatvina) in Mihael Gradič (rop).

c— **Težka telesna poškodba.** Vilčnik Anton iz Trbovelj je pri svojem delodajalcu v Trbovljah pilil neki naboj, ki mu je pa med delom eksplodiral ter odtrgal dva prsta na levi roki.

c— **Nočni napad.** V nedeljo ponoči se je vračal tesar Franc Veseljak proti Levcu. Ko je šel mimo celjske Glazije, je naenkrat skočil proti njemu brez vsakega povoda Alojz Ogrinc iz Levca, ga napadel z nožem ter mu prizadjal več težkih ran. Sirovež se bo moral zagovarjati pred celjskim okrožnim sodiščem.

Iz Maribora

a— **Mariborski demokrati** priredijo v nedeljo dne 31. t. m. popoldne izlet v Zrkovce, kjer je v gostilni tamošnjega vrlega somišljenika Sela prijateljski sestanek. Odhod ob pol 15. uri od Velike kavarne.

a— **Štrajkujoči nosilec liste.** Poročali smo, da je bila za mariborske občinske volitve vložena kot četrta lista g. Zagorskega z nosilcem čevljarjem g. Petrom Gregorcem. Včeraj pa se je zglasil pri okrajnem glavarju g. Gregorc in izjavil, da je že pred štirimi tedni preklical sodelovanje na Zagorskega listi, vloženi z njegovim imenom na čelu.

a— **Surovi sladoledar.** Včeraj popoldne se je nudil mariborskemu občinstvu na najprometnejši Aleksandrovi cesti pred veletrgovino Turada izredno surov prizor. Neki sladoledar je srečal nekega slabotnega dečka, ki mu je baje dolgoval 4 Din za kupljeni sladoled. Ker dečko zopet ni imel denarja, ga je začel sladoledar vpričo občinstva s tako silo pretepavati, da je ubogi dečko omedlel in so morali poklicati rešilni oddelek, ki je zbitemu dečku nudil prvo pomoč in ga nato odpeljal. Sladoledarja je stražnik aretiral in odvedel na policijo.

Iz Primorja

* *Italijanski naučni minister o rimski šolski politiki napram drugorodcem.* Povodom skupne akcije slovanskih in nemških poslancev zaradi zakona o omejitvi lastnine v novih pokrajinah so se zglasili slovanski in nemški poslanci tudi pri naučnem ministru Casatiju, da bi dosegli ublažitev zloglasne Gentilijeve šolske reforme. Minister je odgovoril na vprašanje poslanca Wilfana: «Ali hočete morda spremeniti Slovane in Nemce v Italijane?» z besedami: «To je brez dvoma naš namen. Mi vas hočemo izpremeniti v Italijane. Ne varajte se, biti hočem odkrit. Saj vam je minister Gentile povedal gotovo isto.» S to izjavo, ki je napravila na zastopnike drugorodnih narodnih manjšin v Italiji najglobljі vtis, je rimski prosvetni minister razkril raznarodovalne načrte italijanske vlade v vsej nagoti in brezobzirnosti. Takšni so italijanski cilji z našo deco! Tembolj je vpričo tega dolžnost vseh slovenskih roditeljev, da vcepljajo svoji deci ljubezen do materinščine.

* *Spopad med mladoletnimi kvartopirci.* Tržaško staro mesto je znano gnezdo vsakovrstne zalege. Tam raste tržaški naraščaj za ječe in kaznilnice. Kakšne razmere vladajo v teh predelih kaže naslednji dogodek: V pondeljek dopoldne so štirje 12letni pobalini kvartali. Njim se je pridružila 12letna deklica Gentile, s katero so bili sprva vsi zadovoljni. Kmalu pa je med kvartopirsko petorico nastalo prerekanje in med prepirom so se kvartopirci spoprijeli z noži. Konec prepira je bil ta, da je dobila Gentile nož v hrbet. Morali so jo prepeljati v kirurški oddelek tržaške mestne bolnišnice.

* *Nabor letnika 1905.* Uradni list rimske vlade publicira okrožnico vojnega ministrstva, ki daje navodila za nabor letnika 1905. Nabori se bodo pričeli 10. septembra 1924 in bodo trajali do 3. marca 1925.

* *Vpisovanje dijakov na tolminskem učiteljišču.* Vodstvo učiteljišča v Tolminu naznanja, da se vrši vpisovanje gojencev za novo šolsko leto od 21. septembra do 15. oktobra. Dijaki, ki so obiskovali zavod že lani, se lahko priglasijo pismeno na nekolkovani poli. Priglasnico pa mora podpisati oče, odnosno mati ali odgovorni skrbnik.

* *Tržaški okoliški diletanti na dramatičnem gostovanju v Gorici.* Dramatični krožek društva «Prosveta» iz Sv. Križa pri Trstu, ki je že večkrat z izvrstnim uspehom uprizoril Strindbergovo trodejansko dramo «Oče», nastopi 30. t. m. s to igro v Gorici, 31. avgusta pa v Bovcu.

* *Toča na Goriškem.* Letošnje poletje na Goriškem je izredno lepo, toda vreme je zelo nestalno. Kakor drugod, nastopajo tudi na Goriškem često vremenske izpremembe, ki večinoma ne prinašajo blagoslova zemlji. Prošlo soboto, nedeljo in pondeljek je padala ponekod grozna toča, ki je hudo prizadela posebno vzhodne kraje. Banjška planota in baška dolina ter nekatere goriške občine so vsled tega silno trpele. Grozdje je deloma okleščno do polovice.

* *Trg Sv. Jerneja v Gorici.* V pondeljek 25. t. m. se je vršil v Gorici tradicijonalni letni trg sv. Jerneja. Iz cele dežele se je v Gorico vsula velika množica ljudi, ki pa so prišli bolj iz radovednosti kakor po kupčijskih poslih. Kupčija je bila precej slaba. Najboljše so se odrezali potujoči kramarji. Na Travniku je eden izmed njih prodajal osle za brušenje kos. Postavil si je nekako prižnico, katero je okrasil z italijansko, francosko in angleško zastavo. Raz to prižnico je oznanjal besedo, da so njegove osle najboljše. — Pravijo, da je bila najboljša tudi njegova kupčija. — Na živinskem trgu ni bilo nobenega pravega kupovanja, ampak so se vršile večinoma zamenjave, ker je kupna moč goriške dežele radi ogromnih davkov, vremenskih in drugih nezgod letos na zelo nizki stopnji.

* *Tržaški vojaki za Libijo.* V soboto, 30. avgusta, odide iz Trsta že tretji transport tržaških prostovoljcev v Libijo. Kdo bi si bil mislil pred desetimi leti, da dorašča tržaška mladina za italijansko kolonijalno posest v Afriki!

* *Smrt vsled brezposelnosti.* 54letni V. Kladnik iz Tržiča (Monfalcone) pri Trstu se je te dni obesil radi brezposelnosti in bede. Revež si je zadrgnil vrat z vrvjo na nekem žeblju za domačimi kuhinjskimi vrati.

Javna zahvala

Podpisani konzorcij se javno zahvaljuje gospodom, oziroma tvrdkam: Franu Križmanu, L. Tschinkelnu in družbi «Velka gora» v Ribnici, Ivanu Rusu v Loškem potoku, Josipu Obersterju v Sodražici, Ivanu Puclju v Danah ter tvrdki Badiura & Benčina v Ljubljani, katerih vsak je daroval za zgradbo Narodnega doma v Hrastniku po več kubičnih metrov desk. Da bi našel ta plemeniti čin vrlih Ribničanov obilo posnemalcev.

Konzorcij za zgradbo Narodnega doma v Hrastniku.

REMINGTON Mod. 12 izvrstilni pisalni stroj
FRANC BAR Gankarjeva nabr. 5. Tel. 407

4509 a
Avtomobilno zastopstvo
I. J. gf. Herberstein, Maribor
Gosposka ulica št. 20 — Telefon 133.

Ljubljanski Sokol
nabira za polhograjsko poplavljence in za pogorelce Sokole v Strumnici. 4576/a

Telefon 730 **Kino Ljubljanski dvor** Telefon 730
28., 29. in 30. t. m.
Ossi Osswalda V elegantni veseloigri **Milijardni soupe**
po istoimenski opereti v 6. dejanjih v glavnih vlogah Ossi Osswalda, Hanni Reinwald, Georg Aleksander, Viktor Janson, Paul Bienefeldt, Robert Scholz. Režija Viktor Janson
Predstave ob nedeljah ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8., in 9. uri. — Ob delavnikih ob pol 5., pol 8. in 9. uri.

Predno daš delati obleko, si oglej najnovejše modne liste, ki so v veliki izbери na razpolago v knjigarni Tiskovne zadruge, Ljubljana, Prešernova ulica 54, nasproti glavne pošte.

Ali ste že poslali? naročnino za „Jutro“

Iz življenja in sveta

Opazovanje Marsa z Jungfrauenjocha

Najvišji observatorij na svetu, Jungfrauenjoch v Švici, si je nadel nalogo, da bo v teh dneh, ko je planet Mars po 77 letih zopet enkrat v naši največji bližini, opazoval našega nebeškega soseda. Opazujeta ga dva, menda najboljša zvezdoslovca na svetu z dvema teleskopoma, ki sta gotovo najboljša v Evropi.

Tukaj 3740 metrov nad morjem, sta profesor Emil Schär z observatorija v Ženevi in Alfred Köllikeel, ki je preiskal Patagonijo in se povzpel na najvišjo goro Amerike, Akonkaguo, visoko nad 7000 metrov, z Marsom v najbližjem stiku, kot bo vsak drug človek v prihodnjih 77 letih. Že več kot mesec dni sta vsako noč na delu na najvišji obljudeni točki Evrope. Mars opazujeta vsako noč od 9. ure zvečer do petih zjutraj, ko zajde rdečkasta zvezda na zapadu.

Oba profesorja priznavata, da je vse, kar sta videla na Marsu, le zmešana podoba raznih senc s svetlimi točkami, ki prihaja, pa zopet izginja, iz česar vsega so mogoči le imaginarni zaključki.

Za nevajeno oko so celo te meglene podobe nevidne. Ako pogledamo skozi najboljši daljnogled profesorja Schära, vidimo mističnega Marsa le kot majhno ploščo, mlečnate barve, s slabo vidno pego na robu. Iz natančnih beležk profesorja se vidi, da so gotove sence na Marsu stalne, čeprav se v podrobnostih izpreminjajo. Kanali, o katerih so doslej nekateri navdušeni astronomi trdili, da jih jasno vidijo, se skrčijo pri opazovanju skozi ostre leče teleskopa v temne pege.

Profesor Schär ne zanika, da se ne bi tajnost Marsova nikoli odkrila. Zvezdoslovec smatra kot svojo življenjsko nalogo, da dodobra prouče ta planet in ima že nekaj uspehov. Po njegovem mnenju je upati, da bomo z nadaljevanjem skrbnih opazovanj in s primerjavo prejšnjih ugotovitev počasi prišli bliže svojemu cilju.

Astronom dalje trdi, da je ugotovil na Marsu sneg. Ali so na njem živa bitja — kjer je voda, je seveda tudi zrak —, o tem se Schär ni jasno izrazil in meni, da to ni izključeno, čeprav ne preveč verjetno. Odločno pa zanika, da bi se mogli z naše Zemlje oddajati signali Marsu. Ako bi se dalo na planetu kaj več videti, bi profesor Schär gotovo videl, ker poveča njegov teleskop vsak predmet 1500 krat, kljub temu, da ovirajo tresljaji in valovanje zraka jasna opazovanja.

Astronoma pa imata veliko smolo. ker je letos slabo poletje in skoraj vedno oblačno. Le malo je popolnoma jasnih noči, v katerih se da največ napraviti pri aparatih. Sneg ni dovolj zmrzel in oster zapadni veter goni vedno nove plasti neprodirnih oblakov preko planine Jungfrau. Daljnogleda sta montirana na balkonih najvišjega hotela na svetu, ki stoji na vrhu vzpenjače, vodeče skozi rov gore. Tukaj, nad prepadom, ki se odpira k 170 metrov niže ležečemu ledeniku Aletschu, bo profesor Schär s tovarišem Köllikeelom nadaljeval svoja opazovanja Marsa do srede septembra, v obleki Eskima, ki mu jo je nekoč podaril neki raziskovalec Grönlandije.

Prihodnji pohod na Everest l. 1926

Posebni poročevalec «Timesa» v Kalkuti je obiskal te dni polkovnika Nortona, ki se je po izjalovljenju ekspedicije na Mt. Everest povrnil v Indijo, da se vkrca na ladjo proti Evropi. Raziskovalec je novinarju izrazil svoje mnenje o možnosti novega pohoda na najvišjo goro sveta. Dejal je, da angleška javnost naravnost zahteva, da se ekspedicija mora obnoviti, češ, da smrt Malloryja in Irvina ne bo maščevana toliko časa, dokler ne zaplapola na vrhu Mont Everesta britanska trikolora. Prihodnja ekspedicija je nameravana za leto 1926. Udeležili se je bodo najbrž isti raziskovalci kakor letošnje, ker so ti že aklimatizirani na podnebje, ki vlada v zračnih višavah Everesta.

Čeprav se je zadnja ekspedicija ponesrečila, je vendar izpričala možnost dospeti do vrha. Raziskovalci so dodobra spoznali lastnosti zredčenega ozračja in njegov vpliv na človeški organizem. Tako na primer vemo, da je tudi v višini 8100 metrov možno spati, in tudi nosači-domačini morejo s svojimi bremeni dospeti do te višine. Edino vprašanje, ki je še neresno, je vprašanje kisika. Ali ni energija, ki jo daje umetno proizvajani kisik, večkrat preveč odtehtana z veliko težo kisik proizvajajočih aparatov?

Naj bo že tako ali tako, do vrha nam manjka le še 240 metrov. Prvih 180 m so silno težavni in nevarni; treba je plezati skoraj navpik. Zato pa je plezanje poslednjih 50 metrov znatno lažje in manj opasno, ker ni pobočje več tako strmo.

To je Nortonovo poročilo «Timesu». Predno se povrne domov v Anglijo, namerava še obiskati za nekaj časa Alpe, da se malo odpočije od neizmernih himalajskih višin.

V deželi tisoč jezer

Zmagoslavje finskega moštva pri letošnjih olimpijskih tekmah v Parizu ni po prejšnjih nastopih Fincev na področju sporta nikogar presenetilo, vendar pa je pozornost vsega sveta obrnilo na mali narod, ki prebiva v «deželi tisoč jezer». Uspeh Fincev ocenimo pravilno šele, ako pomislimo, da šteje Finska le 3,300.000 prebivalcev, torej komaj polovico toliko kakor London.

Lep uspeh Fincev ni presenetil onega, ki je imel priliko spoznati finski narodič v njegovi lastni deželi. Presunila ga je lepota dežele, dobil pa je tudi utis, da je finsko ljudstvo plemenski fenomen zanimive vrste. V «Suomi» — tako imenujejo Finci deželo v svojem jeziku — vidimo skoraj izključno plavolase ljudi z modrimi očmi, ki pa ne napravijo enakega utisa, kakor ostali severni narodi, od katerih se znatno razlikujejo po močnejših kosteh obraza in po svojih širokih plečih. Glave imajo kratke. Prvotni prebivalci dežele so bili Goti, v severnem delu Laponci. Preselili so se Finci v sedanjo svojo domovino iz današnje Rusije v dobi od 400 do 700 po Kristovem rojstvu. Goti in Finci so se stopili tako, da je prevladal finski življ in do malih ostankov izginil gotski jezik. V zgodovinski dobi se je pričelo močno švedsko priseljevanje. Švedi so se naselili zlasti v zapadnem in južnem primorju. Tamkajšnje kmetsko ljudstvo govori še danes švedsko in tvori približno deseti del skupnega prebivalstva dežele. Seveda se je polagoma zmešalo s finsko krvjo, tako da ima Finska danes dva deželna jezika, ne pa tudi dva plemena.

Iz teh korenin je tekom 1500 let nastal finski narod, ki ga zaradi njegovih sportnih uspehov ceni danes ves svet. Nadarjenost plemen, iz katerih izhaja, pa ni edini činitelj, ki se je uveljavil pri tvorbi tega naroda. Kot važen činitelj za razvoj plemena pride v poštev tudi podnebje. Ostre dolge zime bi pač ne mogli prenašati slabotni ljudje. Pomisliti je treba, da je na Finskem meseca decembra dan dolg povprečno le šest ur, za kar jih pa poletje darežljivo odškoduje: o kresu na severnem Finskem solnce sploh ne zaide. V Tamerforsu se na primer tudi o polnoči lahko čita v postelji. Ako bi zalivni tok ne prinašal dragocene toplote, bi vegetacija na Finskem pač ne zadoščala za uspešno kmetijstvo. Četudi je poletje včasih prav vroče, se je na Finskem vendar že pogosto pripetilo, da je slana v mrzlih poletnih nočeh uničila velik del žetve ter povzročila strašno lakoto. Ostro podnebje je tudi vzrok, da se na Finskem pojavlja tuberkuloza, ki zahteva mnogo žrtev.

V takih razmerah pač ni čudno, da ima pleme, ki je stoletja kljubovalo tej ostri naravi, v sebi izredno mnogo odporne moči. Vpoštevati se mora tudi, da so Finci kmetsko ljudstvo z naravnim zdravim načinom življenja. Le 16 odstotkov je mestnega prebivalstva. V teh okolnostih je v veliki meri iskati tudi vzroke za odlično kvalifikacijo Fincev na sportnem področju.

Nič manj osupljivo kakor sportni uspehi ni prosvetno stanje finskega ljudstva. V vsej deželi vlada vzorna snaga. Ni skoraj kmečke hiše brez telefona in zlasti ne brez časopisa. Neki angleški potnik trdi, da je Finska najbolj civilizirana dežela Evrope. Skoraj v vseh svobodnih poklicih so ženske enakopravne moškim. Duševno življenje finskega naroda je na visoki stopnji in imena finskih književnikov kakor n. pr. Topelius in Nurmi so znana v kulturnem svetu. Slovit je finski narodni epos «Kalewala» in Jean Libelius slavi zmagoslavje na glasbenem polju severnih narodov.

Naj omenimo še pokrajinsko lepoto «dežele tisočih jezer». Krasne so pokrajine Punkaharju in Savonlinna in divna so čudesa vodopada Imatra, ki je največje v Evropi. Zlasti posetniku z juga se odpre popolnem nov svet v tej pri nas malo znani severni deželi.

Napoleon se povrne čez 2000 let

Beneški dopisnik newyorškega dnevnika »New York Herald« je te dni brzojavil svojemu listu, da se bo Napoleon I. povrnil čez 2000 let in da bo takrat zavzel ozemlja okrog Severnega tečaja, ki bodo postala last neke velike ameriške industrijske družbe. Tako mu je namreč zatrjeval beneški profesor Luigi Belletti, ki slovi kot umetnik in medij.

Rodbina tega medija se živi samo od nebeške mane, ki jo dobiva ponajveč v obliki cigaret in tobaka, razen tega pa tudi nešteto autografov in portretov, ki jih pošiljajo skozi misterijozni fluid umetniki vseh dob in vseh dežel. Ta darila padajo v skromno stanovanje, kadar je zbrana vsa rodbina, napovedujejo pa jih zamolkli udarci.

Umetnikova mati, ki je bila svoje dni — po zagotovilu duhov! — Tona Rohanova, metresa Napoleona I., je dopisniku »New York Heralda« v živih besedah popisovala, kako je morala nekega jutra tekati iz sobe v sobo, da je zbrala vsa darila, ki so neprestano »padala z neba«. Ves čas njenega pripovedovanja pa je njen mož, umetnikov oče, ki trdi, da živi v njem duša Diogena in Boccaccia, mirno pušil eno izmed zagonetnih cigar, ki mu jo je naklonilo nebo, ter razkazoval dopisniku portrete Paganinija in Liszta in tucate drugih stvari iz sveta duhov.

Nadevani paradižniki. Odreži od lepo rdečih, še trdih paradižnikov pokrovčke, v sredini jih nekoliko izdolbi, napolni s seseklianim telečjim mesom, soljo, papriko in rižem in položi pokrovčke zopet na paradižnike. Poštavi iste v kozico, namazano s surovim maslom, polij pol kozarca vina čezenj in jih duši pokrite v pečici. Na mizo jih postavi z novim krompirjem.

Povzdignite osebnost

in oblecite krasen raglan ali jesenski površnik, ki jih izgotavlja in dobavlja po ugodnih cenah

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA.

× **Trikratna morilka.** Pred par dnevi je berlinska policija zaprla vdovo Kruger, ki je osumljena umora nad tremi svojimi možmi. Lani na jesen so našli njenega tretjega moža s prerezanim vratom. Že takrat je bila ženska osumljena umora, toda radi pomanjkanja dokazov je bila izpuščena. A ker so se dokazi njene krivde v zadnjem času vedno bolj množili, je dala policija sedaj ostanke njenih treh mož ekshumirati. Obdukcija je dokazala, da sta prva dva moža umrla na posledicah počasnega zastrupljevanja. Zverinska ženska pride sedaj pred sodišče in bo gotovo obsojena na vešala.

× **Zita Parmska v Lurdu.** Lurški «Journal de la Grotte» objavlja vest, da je nedavno obiskala mesto lurške Matere Božje Zita Parmska, vdova Karla Habsburškega. Bivša cesarica je prenočevala v nekem tamošnjem samostanu. Njeno romanje v Lurd se je izvršilo z vednostjo francoske vlade in v najstrožjem incognitu.

× **Posledice neurij v Severni Italiji.** V Severni Italiji so divjali zadnje dni velike nevihte, ki so napravile za 300 milijonov lir škode. Najbolj je trpela pokrajina okolu jezera Lago Maggiore, kjer je toča z nalivi pobrala vso letino.

× **Hladnokrvnost angleškega avijatika.** Londonski časopisi popisujejo sledeči slučaj nenavadne hladnokrvnosti: Neki aeroplan na katerem je bilo sedem oseb, je letel nad vzletiščem v Norforku. Naenkrat se pojavi ogenj, ki je vnel zrakoplovovo krilo. To videvši, se je službujoči letalski podčastnik tako osrčil da je skočil na krilo aeroplana ter z ročnim ognjegasnim aparatom zadušil ogenj, ki bi bil sicer gotovo uničil letalo in ljudi, ki so se nahajali na njem. Podčastnik je bil za ta čin človekoljubne hrabrosti seveda takoj odlikovan.

Zgodovinski dnevi v Peči

VELIČASTEN SPREJEM PATRIJARHA DIMITRIJA. — DANES SLOVESNO USTOLIČENJE.

Staroslavno, zgodovinsko srbsko mestece Peč in z njim ves srbski narod preživljata te dni zgodovinske dneve. Po dolgih stoletjih, ko je bil Janičije Prvi proglašen od carja Dušana Siinega leta 1346. za prvega srbskega patriarha, sede danes na prestol velikega prosvetitelja srbskega naroda Sv. Save, zopet sin naroda kot vrhovni in neodvisni poglavar srbske cerkve. V narodu se vzbujata radost in ponos, da se zgodovina ponavlja in da se po tolikih stoletjih zopet vežejo dogodki.

SLOVESEN VHOD PATRIARHA V MESTO.

Med grmenjem topov in topičev, zvonenjem zvonov, prepevanjem in vzklikanjem se je pripeljal v pondeljek zgodovinski voz s patriarhom Dimitrijem v Peč. Patriarh obnovljene patriaršije je prišel v spremstvu visokega srbskega svečeništva, da se postavi na prestol Sv. Save in starih hierarhov srbske cerkve. Štirje vagoni so bili polni plišastih meniških kap, belih brad in zlatih križev s Spasiteljem v emajlu. Dostojanstveniki vseh veroizpovedi naše države so že zbrani v Peči, da prisostvujejo svečanim dogodkom. Po vsej moravski dolini so zvonili zvonovi po šumah in belih šumadijskih gričih. Prebivalstvo je prihitelo od vseh strani, se zbralo ob progah in strmelo v vagon svojega častitega cerkvenega poglavarja. Mesto Peč se je odelo v slavnostno obleko. Hiše so ovite z zelenjem, s streh plapolajo zastave, po ulicah so postavljeni slavoloki. Trgovine so zaprte in narod drvi po ulicah. Vidi se, da praznuje velik praznik. Grbe in dekoracije je posodila beograjska občina. Ko je prišel sprevod v staro mesto, so redarji, orožniki in vojaki zažgali svetiljke in baklje, narod pa se je v gostem špalirju klanjal patriarhu in mu klical: Živel! Imenom občine je pozdravil vrhovnega poglavarja srbsko - pravoslavne cerkve muslimanski župan Sefedin beg Mahmud begović, bivši narodni poslanec ki je v svojem govoru naglašal tudi svoje srbsko poreklo. Skadarski vladika Viktor je imel krasen govor o pomenu obnovljene patriaršije in o težkih dnevih turškega robstva, ko so se živi patriarhi obračali k mrtvim in obžalovali, da ne morejo leči na njihovo mesto v grob. Patriarh je odšel nato s svojim visokim spremstvom v stari hram, poln divnih fresk, dragocenih preprog in zlatih križev izza dobe carja Dušana. Malo otožen in bled je izgledal častitljivi poglavar srbske cerkve v trenutku, ko mu je svečenik v zlati obleki pokazal prestol starih patriarhov in ga pozval, naj sede nanj po zaslugi.. Po službi božji se je umaknil patriarh v stari samostanski konak v sobane, ki so rezervirane za njega in visoko svečeništvo. Danes se vrši v navzočnosti kralja Aleksandra, kraljice Marije, vlade in vseh visokih cerkvenih dostojanstvenikov države njegovo slavnostno ustoličenje.

PATRIARH DIMITRIJE.

Vrhovni poglavar srbske pravoslavne cerkve, patriarh Dimitrije, je sin siromašnih staršev. Rodil se je v Požarevcu. Po dovršenih gimnazijskih in vseučiliških študijah v Beogradu, kjer mu je vlil profesor Gjuro Daničić posebno ljubav za filozofijo in srbski jezik, je odšel še na pariško vseučilišče, kjer se je posvetil agronomiji. Meseca novembra praznuje 40-letnico svojega aktivnega službovanja kot svečenik, profesor bogoslovja, episkop, metropolit in patriarh. Da postane kdaj patriarh neodvisne srbsko - pravoslavne cerkve, na to je najmanj mislil in težko veroval on sam, ki je bil vpleten v vse največje dogodke srbske države, ki mu je bilo poverjeno, da je spravil kraljico Natalijo s kraljem Milanom in kraljeviča Gjorgja s kraljem Aleksandrom.

MESTO PEČ IN CERKEV SV. APOSTOLA.

Prvič je omenjen Peč v nekem zapisku iz leta 1202., pozneje pa večinoma samo še kot manastir (samostan), ki se nahaja nedaleč od mesta Ždrela. Zapisnik iz leta 1324. pravi, da je neki zelo pregrešni menih (crnorizac) Damjan v času arhiepiskopa (nadškofa) Nikodima pisal «spostol» (neke vrste cerkveno knjigo) v Peči, v mestu, zvanem Ždrelo. Težko pa je dognati, ali je Ždrelo obstojalo pred zidavo samostana Sv. Apostola. Ko je bila Žića sežgana in porušena, je našel arhiepiskop Arsenije boljšo, bolj zavarovano stolico v Peči, kar bi imelo pomeniti pečino. V času osnutka Žiće se omenja Peč kamo kot vas. Po premestitvi arhiepiskopske (nadškofijske) stolice iz Žiće v Peč, je bil tam napravljen utrjen samostan s cerkvijo Sv. Apostola, ki stoji še danes. Ko se je arhiepiskopija spremenila v patriaršijo, je postal Peč važna trgovska točka. S padcem srbske države na Kosovem polju se je patriaršija preselila v sremske Karlovce. Šele leta 1557. je Makarij Sokolović, brat v onih časih znanega in zelo premožnega velikega vezirja Mehmed Sokolovića zopet obnovil patriaršijo in je ostal Peč stolica srbske patriaršije do leta 1690., ko je bilo mesto nasilnim potom pod režimom družine Mahmud-Begovića po pobegu patriarha Arsenija III. požgano.

Obnovljena je bila Peč v 18. stoletju. V začetku 19. stoletja že omenjajo razni potniki Peč kot važnejše mesto v Turčiji, ki je imelo 2400 hiš in okoli 12 tisoč prebivalcev.

Razen glavne cerkve Sv. Apostola je tam še cerkev Sv. Dimitrija, z južne strani se pa nahaja hram Sv. Bogorodice. Glavna cerkev je 55 metrov dolga in 44 metrov široka. Morala pa je biti svoječasno veliko višja; ker pa je bila večkrat porušena in obnavljana, se ni več dosegla nekdanja višina. Stavba je bizantinskega stila, od zunaj neskladna, ali njena notranjost je zelo prijetna.

Aleš Zorman:

Najlepša breskev

I.

Po mastnem, obilnem obedu je šel Kobajsov Luka na vrt in se zvrnil pod širokovejnato jablano na trato. Debel in širok, z odpeto srajco pod vratom in preko komolcev zavihanima rokavoma, je sopihal še v senci, tako mu je bilo vroče. Z rokami prekrižanimi pod glavo, je strmel v lepo rdeča jabolka, ki so mu binglala nad glavo z visečih vej jablane, in je premišljeval, kako bi bilo lepo, ako bi se prikazala sedajle pred njim Alenka, Komatarjeva Alenčica: Takoj bi splezal na jablano in jo potresel, Alenčica spodaj na trati pa bi si nalovila v predpasnik najlepša jabolka, tako rdeča, svetla, kakor so njena ličeca; ali pa bi jo popeljal s seboj v vinograd, tja na bližnji griček, kjer se smehlja v solncu Kobajsova bela zidanica, da bi se Alenčica do mile volje nazobala sladkega grozdja... Zjutraj, ko je šel k sveti maši, jo je došel in je govoril z njo; vesela, vsa žareča v lica, je šumela v svojem širokem krilu ob materi, kateri je nizka in okrogla, segala komaj do ramen; in smejala se je in dražila Luko, češ, da bo vse popoldne do večera, piskala na petelinčka, ki poje iz repa; «saj veš, Luka, na tistega petelinčka, ki mi ga je kupil letos Vranetičev Blaž na božji poti na Kumu...» Ali Luka je dobro vedel, da se Alenčica samo šali, da ne mara za Blaža, da ji je več do njega, do Luke. «A moje srce iz lecta?» je vprašal. ««Snedla sem ga!»» — «Pa kako si upaš?» — ««Več src bi mi bil kupil na Kumu, pa bi mi eno gotovo še ostalo, ako bi snedla druga...»» — «Ej, ej, Alenčica, saj eno ti je vendar še ostalo, in to...» Hotel je reči: «— in to, Alenčica je moje!» — pa je nenadoma utihnil in jo bistro pogledal; ona pa se je samo nagajivo zahihitala in mu ni ničesar odgovorila, tudi potem ne, ko so dospeli do cerkvenega praga in jo je on povabil: «Alenčica pridi danes popoldne k nam v vas, tako solnčna je danes nedelja...» Toliko, da ga je s svojim porednim smehljajočim pogledom ošinila — in že je utonila z materjo vred v rožnati mrak cerkve... On, Luka, pa se je podal z viržinko v ustih z drugimi fanti vred po strmih in vegastih stopnicah v zvonik k zvonovom, da bo potrkaval; a med potrkavanjem so mu uhajale misli vedno in vedno le k Alenčici. «Ali bo prišla danes popoldne k nam, v vas ali ne?»

II.

Med takim premišljevanjem je Luka na trati podremal. Skozi vejevje jablane pršeče trakovje solnčnih žarkov je nihalo zaeno s pahljaji vetriča enakomerno nad njegovo glavo, a okrog bosih nog mu je pobrenčaval debel čmrlj, ki je odletel šele tedaj, ko se je utrgalo s šibeče se veje jablanove težko jabolko in padlo Luki naravnost na razgaljene kosmate prsi. Luka se je nemirno prevrnil v dremavici in zamahnil z roko; potem je zaspal popolnoma. Sanjalo se mu je, da stoji vrhu hriba, vrhu Jatne, velikanska jablan, a on, Luka, bi jo rad otresel, ker so mu všeč tista lepa, rdeča jabolka in bi jih rad podaril Komatarjevi Alenčici; kobaca po deblu navzgor, kobaca... a nikamor ne more naprej, — vsakokrat, kadar že misli, da se bo oprijel veje in bo rešen mučnega plezanja, mu vnovič spodrsne in vnovič spolzi po gladkem lubju debla navzdol k tlom... Pa začuje sredi tega plezanja za hrbtom pritajen smeh, začuti tudi, kako ga je nekaj v istem trenutku pograbilo za noge, in se prestrašen ozre: Vranetičev Blaž! «Ahà, zdaj te imam, Luka! Ti bi rad kradel, kajne, pa ne moreš na vrh — pretežak si... Skobacaj se z drevesa, da s teboj enkrat za vselej obračunam, prijatelj, da te bo drugič minilo veselje, kupovati na Kumu Komatarjevi Alenčici cukrene srčke...» — ««Ti me pozivaš takorekoč na dvoboj, Blaž?»» «Na dvoboj zaradi Alenčice, za katero laziš... Na Kumu sem ji kupil petelinčka, ki piska iz repa, in zato je Alenčica moja, da veš, Luka... Pridi, pridi že enkrat doli, da se objameva! Ti ali jaz — eden izmed naju mora še danes v krtovo deželo!...» — In na slivi planoti vrhu Jatne se vname boj. Blaž si zaviha rokave ,vzame iz žepa pipec in se pokriža. Istotako stori tudi Luka. Potem obadva zatulita in se rjoveč naskočita, vsakteri izmed njiju z odprtim pipcem v vihteči desnici. Trčita skupaj in treščita pest ob pest, ramo ob ramo, da odleti Luki pipec iz roke daleč vstran — Blaž pa porabi to priliko in urno vseka s svojim pipcem Luko naravnost po prsih. Hropeč se zvali Luka na tla, smrtno ranjen, iz prsi mu brizga silen curek krvi proti solncu. «Alenčica!» zavpije še in se — zbudi.

III.

«Pa pri tebi sem, Luka, in ti odganjam muhe! Ali si kaj dobro spančkal?»

Res je stala pred Luko Alenčica, Komatarjeva Alenčica in se smehljala tako sladko.

«Veš, dvobojeval sem se vrhu Jatne z Vranetičevim Blažem,» si je mencal Luka oči in počasi vstal s trate; «in zaklal me je ta dečko... kar s pipcem... in že sem umrl...»

«Saj si zopet vstal od mrtvih, Luka..» se je zasmejala še slajše in se zavrtela na pet!.

On pa je stopil k njej in jo ulovil za roko.

«Alenčica, ali boš pila? Polič jabolčnika ti bom prinesel, tistega sladkega... Tako sem vesel, da si nas prišla obiskat.»

«Nisem prišla sama,» je odgovorila.

«Kdo še?»

«Mama je z menoj; jajec bo nakupila pri vas, ko imate toliko pridnih kokoši, a pri nas noče nobena leči...»

Popeljal jo je v utico pred hišo, s košatim trtjem zasenčeno, kjer sta že sedeli v živahnem pomenku stara Komatarica in Kobajsovka, in je veselo pozdravil:

«Dober dan, mati Komatarjeva!»

«Dober dan, Luka, dober dan!» se je smehljaje ozrla ona proti njemu iznad pratike na mizi, tiste stare, častitljive pratike, iz katere je skupno s Kobajsovko ugibala, kdaj se bodo njene kokoši poboljšale in zopet pričele leči jajca. — «Ali te je vendar zbudila Alenčica, ali te je!»

Luka pa je namesto odgovora stopil v klet in se vrnil s poličem jabolčnika.

«Pij, Alenčica!»

In je podal polič Alenčici, sedel kraj nje in si prižgal viržinko.

«Pa je res sladek...» je odmaknila čez nekaj časa Alenčica polič od ust in ga postavila na mizo pred mater, brišoč si ustna s praznim belim robcem. «Še vi ga pokusite, mama...»

«Oh, jej, jej, kako je pa Luka danes priden, kako nam pa streže!...» je zaprla stara Komatarica pratiko in iztegnila svojo suho, koščeno roko proti poliču. «Sveti križ božji! — ga bom pa srknila, no, zato ker ga je prinesel Luka... Na dobro zdravje!»

Luka se je zadovoljno čehljal po prsih.

«To je miškotelovec», je razložil, «od tistih miškotelic doli za njivo; prejšnji teden sem ga napravil...»

«A, zato, zato je takšen, kakor medica... sem si takoj mislila...» je kimala Komatarica z glavo. «Le poglej, Alenčica, če bi te Luka maral, kako bi ti bilo tukaj pri Kobajsovih dobro!...»

«Mama!» je zardela Alenčica in se nemirno presedla na stolu, mečkaje v rokah beli robec.

«No, no... saj to ni nič hudega...»

Gospodarstvo

Dolenjska konjereja

Kakor v drugih konjerejskih delih naše domovine tako se vrše premovanja plemenskih konj tudi na Dolenjskem. Vrše se v Veliki Loki pri Trebnjem, v Mokronogu in v Št. Jerneju, kjer je zaznamovati tolik prigon na premovanje kakor nikjer v celi Sloveniji. Premovanje nudi priliko pokazati lastnovzrejeni dobri konjski material. Tega se konjerejci tudi dobro zavedajo, kajti njim velja ta dan kakor kak praznik. Nahajajo se v tej dolini konjerejci, ki več let zaporedoma odneso prva darila z diplomo. Dobe se posestniki, ki imajo priznanice od nekdanjih dunajskih konjskih razstav. Navzlic vojni furiji se je nekaterim konjerejcem posrečilo rešiti svoj konjski rod in ti posestniki, čijih konji imajo že star rodovnik, prednjačijo seveda s svojim zarodom tudi na premovanjih, medtem ko se trudijo drugi, katerim je vojna rod zatrla, da bi si zopet pomagali do dobrega zaroda. Zato se pa morajo ti zaenkrat zadovoljavati z manjšimi darili. Vendar se to stanje, ki je bilo še pred kakimi tremi leti zelo slabo, od leta do leta trajno boljša; mešanica polagoma izginja, tako da so premovalne komisije vsako leto bolj zadovoljne.

Na letošnje premovanje, ki se je vršilo dne 6. avgusta, je bil prigon in obdarovanje nastopno:

	dogon	darila	%
1—2-letni žrebčki	9	4	33
kobile z žrebeti	42	22	52
3—4—5-letne žrebice	30	24	80
2-letne žrebice	20	15	75
1-letne žrebice	18	12	66
skupno	119	77	65

Posebno pozornost od teh konj so vzbudile 1—2—3-letne žrebice, pri katerih je bila celo premovalna komisija v zadregi glede priznanja daril. Od teh premovanih se je podalo nekaj tudi na konjsko razstavo na velesejmu, kjer so razstavljeni komadi želi popolni uspeh. Žal ni še led predsodkov in tesnosrčnosti glede večjih razstav pri največjem številu naših dolenjskih konjerejcev prebit. Vrhutega se je pa ravno na dan odpotovanja konj na konjsko razstavo v Ljubljani vršil v Zagrebu kraljevski sejem ter se je večje število konjerejcev podalo s svojim dobrim materialom tja. Vendar je pa upati, da bodo letošnje izkušnje razstavljalcev konj vzbudile za drugo leto boljše razpoloženje.

V pondeljek dne 25. t. m. se je vršil v Št. Jerneju letni živinski sejem, ki že dolgo ni bil tako obiskan kakor letos. Dogon je bil 358 voz prašičev različne starosti in velikosti, preko 1200 glav goveje živine ter preko 350 konj. Tudi tu je bilo med mladimi konji mnogo lepega in dobrega materiala. Ravno iz tega ogromnega obiska, ki ga je v tem mesecu skoro na vseh dolenjskih sejmih zaznamovati, je razvidno, da se je pričela gospodarska kriza tudi že kmetovalcev lotevati v večji meri kakor je bilo čuti do sedaj. Želeti je le, da ne bi nastopila v toliki meri, da bi bili konjerejci primorani odprodajati svoj žlahtni material.

V Št. Jerneju kot centrumu konjerejskega okrožja Dolenjske so se že pred 34 leti uvedle konjske dirke. Za te dirke je vladalo med prebivalstvom veliko zanimanje, kajti konjerejci so preizkušali svoj konjski material tudi praktično med seboj. Te dirke je uvedla Kmetijska družba, jih vodila in so postale vedno bolj obiskane. Prve dve dirki sta se vršili po državni cesti iz Št. Jerneja proti Prekopi. Nato pa se je posrečilo Kmetijski družbi pridobiti posestnika Leopolda Bučarja v Št. Jerneju, da je odstopil svoj lepi travnik za dirke. Na progo na tem travniku so konjerejci navozili velike množine peska in so potem progo celo z valjarjem utrdili. Kakor vse drugo, je vojna tudi te dirke prekinila; vršila se je še ena leta 1920. pod vodstvom Kmetijske družbe, nato pa je bilo v Št. Jerneju ustanovljeno Jahalno in dirkalno društvo, ki je prevzelo konjske dirke v svoje roke in pod njegovim vodstvom se je vršila 29. junija 1921. zopet konjska dirka, ki je dosegla prav lep uspeh. Mnogi so se nadejali, da se bodo dirke še nadalje obdržale, toda denarni viri so se bili že za to prvo dirko društva posušili. Šele letos se je posrečilo iztisniti potrebne subvencije, katere so omogočile izvršiti vse predpriprave za dirko. Da pa bo zanimanje še večje, se je odločilo vodstvo, da izroči zmagovalcem poleg denarnih in častnih daril tudi krasne diplome, s katerimi si bodo zmagovalci mogli krasiti svoje domove. Konjska dirka v Št. Jerneju se bo vršila v nedeljo dne 31. t. m. s sodelovanjem dobre gasilske godbe iz Kostanjevice. Nobeden poznavalec konj naj ne zamudi posetiti to konjsko dirko.

Tržna poročila

Novosadska blagova borza (27. t. m.). Pšenica: baška, nova 355—360. Ječmen: 6 vagonov 335—340. Turščica: 4 vagoni 285—290. Fižol: beli, baški 460—470. Moka: baza »0«, 5 vagonov 560—570. Tendenca nestanovitna.

Zagrebški tedenski sejem (27. t. m.). Cene za kg žive teže: voli I. 15.—15.75, II. 13—14.5, III. 11—12, bosanski voli I. 12.—13.5, II. 12—12.5, III. 8—9, krave I. 13—15, II. 12—13, III. 9—10, bosanske krave II. 10—11, III. 8—9, biki 12.5 do 15.5, junice I. 14—15.5, II. 12—13, junci domači I. 14—15.5, II. 13—14, III. 12 do 13.5, teleta I. 21—21.5, II. 17.5—20, svinje sremske 26.5—27.5, nepitane 21 do 23.75, prasci do 1 leta 22—30, nad 1 letom 18—21 Din. Konji po komadu (v tisočih Din): tovorni težki 10—15, lahki 7—9, kmečki 6—8, vozni lahki 5.5—7.5, srednji 5—6.5, težki 7—9.5, žrebeta do 1 leta 3—3.5, do 2 let 4—4.5, do 3 let 4.5 do 5.5, starejši 6 do 8 tisoč Din. Konji za klanje 3.75—4.5 Din za kg žive teže. Krma: detelja običajna 113—135, lucerna 113—125, seno I. 90—100, II. 75—87.5, otava 100—125, slama 75—100 Din za 100 kilogramov.

Vinski trg (27. t. m.). Na vseh glavnih svetovnih vinskih tržiščih so cene čvrste zbog zelo slabih izgledov svetovne vinske letine. Francija, Italija in Španska pričakujejo letos jako slabo vinsko trgatev, ki bo za 10 do 20 odst. slabša od lanske. V naši državi bo letos tako slaba letina kakor že ni bila dolgo vrsto let. Spričo izgledov slabe letine se stara vina močno kupujejo. Na borzi v Novem Sadu so prošli teden notirale za vino nastopne cene: sremsko belo vino, kmečko, 8—9 odst., 400—450 Din fco postaja; belo, 10—11 odst., 450—550 Din; sortirano, 11—13 odst., 550—700 Din; rdeče 11 do 13 odst., 600—800; karlovško belo, 8 do 10 odst., 450—500, belo, 10—11 odst., 500—550; sortirano, rizling, 11—13. odst. 600—800; baško belo, 8—10 odst., 350 do 400; banatsko belo, 8—10 odst. 300 do 400 fco postaja; vršačko belo, 8—10 odst., 300—400; sortirano belo, 10—12 odst., 400 do 500; črno »otelo«, 10—11 odst., 350 do 450 Din franko Vršac.

Tržišče jaje (27. t. m.). Tendenca na zunanjih trgih je čvrstejša, na dunajskem celo jako čvrsta. Na jugoslovenskih tržiščih se trguje komad od 1.25—1.60 Din. Dovozi so normalni. Izvaža se precej v Italijo. Na dunajskem trgu se trguje komad dobrega blaga do 1700 aK na debelo in do 1850 aK na drobno. Slabša kakovost ni dosti cenejša radi majhnih dovozov.

Tržišče umetnih gnojil (27. t. m.). Povpraševanje živahnejše, in sicer v Vojvodini in v Hrvatski. Največ se kupujeta Thomasova žlindra in superfosfat. Približne cene prošlega tedna so bile: apneni dušik 320—330 Din za 100 kg vključno vreče; 17—18 odst. Thomasova žlindra 150—160 Din za 100 kg, brutto za netto, vključno vreče, poštavno postaja naročnika, 10 odst. kalijeva sol 155—165 dinarjev za 100 kg za kompletne vagone, vključno vreče; 16 odst. superfosfat 110 do 115 Din, vključno vreče, brutto za netto, postavno postaja naročnika.

= **Stanje Narodne banke SHS** dne 15. t. m. Aktiva (v milijonih Din; v oklepajih spremembe napram 8. t. m.): kovinska podloga 452.4 (+ 2.0); posojila 1419.9 (+ 19.7); račun za odkup kronskih novčanic 1208.2; račun začasne razmene 389.9; državni dolg 2966.3; vrednost državnih domen, založenih za izdajanje novčanic 2138.2, saldo raznih računov 121.3 (+ 8.2. Skupno 8696.6. Pasiva: vplačani del glavnice 25.3; rezervni fond 5.7; novčanice v obtoku 5689.1 (+ 60.8); državni račun začasne razmene 389.9; državne terjatve po raznih računih 18.2 (— 1.7); razne obveznosti 366.8 (—29.1); terjatev države za zal. domene 2138.2; nadavek za nakup zlata za glavnico in fonde 63.0. Skupno 8696.6.

= **Službeni tečaj tujih valut** za september: 1 napoleondor 300; 1 zlata turška lira 340; 1 funt šterling 360; 1 dolar 80; 100 fr. frankov 430; 100 švic. frankov 1500, 100 drahem 148; 100 italijanskih lir 356; 100 Kč 240; 100 mK 0.105; 100 lejev 37; 100 levov 59; 100 peset 1100; 100 holandskih forintov 3100; 100 danskih kron 1320; 100 nK 0.113; 1 poljski zlat (zloty) 15.5; 100 belg. frankov 397; 1 zlata nemška marka 19 Din.

= **Dohodki monopolske uprave** v mesecu juniju so znašali: od tobaka 152.5 milijona Din, od soli 29.3, od cigaretnega papirja 81.4 in od vžigalic 4.6 milijona Din.

= **Priprave za beograjski gospodarski kongres.** Iz Beograda poročajo: V Izvoznikem udruženju se je vršilo posvetovanje privrednikov, na katerem so se pripravljala poročila in materijal za gospodarski kongres, ki se bo vršil 30. in 31. t. m. v Beogradu. Posvetovanju so prisostvovali tudi predstavniki prometnega, finančnega ministrstva in ministrstva trgovine ter industrije. Prisoten je bil tudi zastopnik Brodarskega sindikata. Pričakuje se, da bo na letošnjem gospodarskem kongresu prišlo do jako koristnih rezultatov. Kongresu bo prisostvoval kot zastopnik ministrstva trgovine in industrije g. Pera Marković.

= **Cenitev svetovne hmeljske letine.** Firma Benjamin Schwarz & sinovi v Gustěku (ČSR) ceni svetovno hmeljsko letino takole (prve številke cenitev pridelka; druge v oklepajih potreba hmelja v domači državi; v starih centih po 50 kg): Češkoslovaška 155.000 (40.000); Nemčija 145.000 (130.000); Poljska in Rusija 60.000 (5000); Jugoslavija 40.000 (5000); Francija 70.000 (80.000); Belgija 35.000 (86.000); Avstrija 1000 (20.000); Madžarska 1000 (5000); Skandinavija 0 (25.000); kraljevina Italija, Švica in vsa ostala Evropa 0 (20.000); evropski kontinent torej 507.000 (416.000); Anglija 340.000 (336.000); Amerika 200.000 (0); Avstralija 20.000. Svetovni pridelek se torej ceni na 1 milijon 67.000, a svetovni konzum na 952 starih centov. Potemtakem bi letošnja letina dala nad 115.000 starih centov prebitka nad konzumom. Ta cenitev je torej nekaj ugodnejša kakor druge, ki smo jih že objavili in katere govore, da bo produkcija hmelja komaj zadostovala za konzum. Glede Jugoslavije je gornja cenitev nedvomno pretirana, ker 40.000 starih centov letos ne bo pri nas. Kakor baš iz tega vidimo, je cenitev zelo približna. Hmelja letos ne bo preveč in zato se nam v nobenem slučaju ni bati slabih cen.

= **Svetovna sladkorna produkcija.** Po poročilih Willet & Gray se ceni svetovna sladkorna proizvodnja v l. 1923/24. kot največja tekom cele vrste let. Produkcija pesnega sladkorja se računa na 5 milijonov 834.465 angleških ton proti 5 milijonom 180.298 tonam v predhodnem letu, a produkcija trsnega sladkorja na 13 milijonov 633.597 ton napram 12,861.137 tonam v prejšnjem letu, tako da bi znašala celokupna produkcija 19,477.062 angleških ton proti 18,041.435 tonam v prošlem letu.

= **Ukinitev premogovnega davka v Poljski.** Iz Varšave poročajo, da je poljsko finančno ministrstvo v sporazumu s trgovinskim ministrstvom sklenilo opustitev premogovnega davka v svrho znižanja premogovnih cen.

Borza

27. avgusta:

LJUBLJANA. Notirajo:

na blagovnem tržišču: Štakete od 1 m 40 cm dolž. napr., drobni konec 2.5 do 4 cm debel, franko nakl. post. Slovenija, cena za tek. meter 0 do 0.50; drogovi, 4 do 8 m dolž. na drob. koncu od 5 cm napram franko nakl. postaja 0 do 0.75; trami, 4 do 13 m dolž., 8-8, 8-11, 11-11, 11-13, 13-16, 18-19, 16-19, 16-21, 19-24, 21-27, franko meja 0 do 450; drva bukova, suha, 1 m dolž., franko meja, 3 vagoni 28 do 29 (28); oglje, vilano, franko meja 0 do 120; pšenica: domača, franko Ljubljana 380 do 0; baška, franko baška postaja 0 do 370; baška, franko gorenjski mlin 0 do 445; defektna turščica do 10 odst., promptna dobava, par. Ljubljana 300 do 0; pšenični otrobi: drobni, franko štaj. mlin 0 do 225; srednjedebeli, papirnate vreče, par. Ljubljana, 1 vagon (262.5); oves, stari, baški, franko Ljubljana 0 do 280; laneno seme hrv. Zagorje, par. Ljubljana, 1 vagon, 685 do 687 (685); krompir novi, franko nakl. post. Slovenija 75 do 0; jabolka, izbrana, franko Ljubljana 200 do 0; jabolka I., obrana, sort., franko slovenska postaja, rinfusa 0 do 250 itd. v zabojih 0 do 300; seno, sladko, prešano, suho, franko Ljubljana 67.5 do 0; vino, belo dolenjsko, hrvatsko in štajersko, franko nakl. postaja, 100 l, po vzorcu 600 do 0;

na vrednotnem tržišču: Celjska posojilnica 200 do 0, Ljubljanska kreditna 220 do 0, Merkantilna 116 do 0, Praštediona 915 do 0, Slavenska 100 do 104, Trbovlje 480 do 485 (485), Vevče 123 do 130, Vojna škoda 117 do 121, 4.5 odst. kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 0 do 95.

ZAGREB. V **efektih** tendenca nespremenjena. V **devizah** je tudi danes bila slaba tendenca. Blaga je bilo na tržišču dovolj, dočim je povpraševanje bilo zelo neznatno. Tečaji deviz so popustili dalje. Le Praga se drži. Radi rezerviranosti kupcev je bil promet minimalen. Nekaj več se je trgovalo v devizah na London in New-York ček. Notirajo **devize:** Amsterdam 0 do 3160, Dunaj 0.112 do 0.114, ček 0.112 do 0.114, Budimpešta 0 do 0.10625, Bukarešta 39 do 0, Italija izplačilo 353.75 do 356.75, ček 353.5 do 356.5, London izplačilo 360.5 do 363.5, ček 359 do 362, New-York ček 79.5 do 80.5, Pariz 433.5 do 438.5, Praga 238.4 do 241.4, Švica 1497 do 1507; **valute:** dolar 78.5 do 79.5, aK 0.11175 do 0.11375, Kč 236 do 239, švicarski franki 0 do 1510, lire 0 do 352; **efekti:** bančni: Eskomptna 120 do 121, Hipo 62 do 64, Jugo 114 do 115, Ljubljanska kreditna 235 do 240, Praštediona 915 do 920, Slavenska 105 do 108; industrijski: Šečerana 975 do 990, Gutmann 1250 do 1290, Slavonija 89 do 91, Strojne 150 do 0, Trbovlje 470 do 485, Vevče 123 do 130; državni: 7 odst. posojilo 0 do 64, agrarne 24.5 do 0, Vojna škoda 114 do 119.

BEOGRAD. Poslovanje na bazi 6.65. Blaga dovolj brez intervencije. Notirajo **devize:** Dunaj 0.1132 do 0.1133, Bruselj 0 do 405, Budimpešta 0.107 do 0.108, Bukarešta 38.5 do 38.75, Ženeva 1502 do 1505, London 359.75 do 360.25, Milan 355 do 355.75, New-York 80 do 80.1, Pariz 437 do 438, Praga 239.5 do 240, Solun 0 do 159; **valute:** levi 0 do 57.5, mK 0 do 0.105, Kč 230 do 240; **efekti:** 7 odst. posojilo 66.75 do 67.75, agrarne 24 do 26, Vojna škoda 126.5 do 126.75; **terminj:** London za sept. 361, Milan za sept. 352, Pariz za sept. 442, Praga za sept. 238.75, za okt. 237.

Sport

MOŠKO IN ŽENSKO LAHKOATLETSKO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE.

V soboto, 30. t. m. in v nedeljo 31. t. m. se vršijo na igrišču S. K. Ilirije lahkoatletske tekme za moško in damsko prvenstvo Jugoslavije. Za ta tekmovanja so se prijavili najboljši jugoslovanski lahkoatleti, med njimi naši olimpijci Spahić, Ferković, dr. Narančić, Gašpar in Perpar, od ostalih pa Valtrič, Matz, Kojić, Kregelj, Vidmajer, Perel, Mišković in dr.

Osobito napeta borba bo *pri teku na 100 in 200 m.* Dosedanjemu prvaku Perparju bodo ogrožavali prvenstvo njegov klubski tovariš Valtrič, bivši jugoslovanski prvak in rekorder Matz ter olimpijonik Spahić. Na *400 m* bo moral meriti dosedanji prvak in rekorder Kojić z mlajšimi močmi, in sicer s Krajačičem, Rosenkranzom, Kochom itd. Nedvomno bo moral napeti vse sile, da si vnovič pribori prvenstvo. Na *1500 in 5000 m* se sreča jugoslovanski rekorder Kregelj s talentiranim tekačem Ilirije Deržajem, s prvakom Zagreba Perelom in z drugimi izbornimi tekači zagrebških klubov. V *štafeti 4 × 100 m* nastopita stara rivala Hašk in Primorje. Dosedaj se je posrečilo vsakemu od teh klubov po enkrat odnesti zmago.

V *skokih in metih* dominirajo zagrebški atleti, vendar jim bodo delali Ljubljančani precejšnje preglavice. V *metih* ima največ izgleda olimpijonik dr. Narančić, ki meče kroglo nad 14 in disk nad 42 m, v metu kopja pa Gašpar (Hašk), ki ga meče okoli 50 m daleč. Tudi v *skokih* dajemo prednost zagrebškim atletom, in sicer Zgagi v skoku v višino (skače nad 1.75 m), v daljavo Spahiću (nad 6.70) in ob palici Ferkoviću (3.30 m).

V damski konkurenci se srečajo najboljše atletinje Primorja in Ilirije z onimi Haška iz Zagreba. Zadnje so pri propagandnem lahkoatletskem mitingu v Pragi dosegle zelo lepe uspehe, vendar bo Ljubljana z vsemi močmi skušala obdržati nadmoč nad njimi. Od znanih atletinj startajo: jug. rekorderka Šantel D., najboljša naša all round atletinja Prevec Silva, Bernikova F., ki meče kroglo v treningu nad 8 m in najboljše jugoslovenske atletinje: Janović, Flick, Popovićeva itd.

Kakor je iz prijav razvidno, bo konkurenca zelo ostra, tako da bodo gotovo izboljšani mnogi rekordi in bo občinstvo, ki poseti miting prišlo na vsak način na svoj račun. Začetek je v soboto ob 15. uri, v nedeljo pa ob 14.30. Cena vstopnic: vstopnice za mladino do 14 leta 3 Din, dijaške 5 Din in navadne vstopnice 10 Din.

Službene objave LLAP. (Iz 5. redne seje u. o. z dne 26. t. m.) Prvenstvo Jugoslavije v moški in ženski lahki atletiki se vrši na igrišču S. K. Ilirija in sicer v soboto dne 30. t. m. ob 15. uri, v nedeljo, dne 31. t. m. ob 14.30. Vstopnina: mladinske do 14. leta 3 Din; dijaške 5 Din in navadne vstopnice pa 10 Din. — Dne 14. septembra ob 9. uri se vrši v Zagrebu (lokal se naznani pozneje) 5. redni občni zbor JLAS. s sledečim dnevnim redom: 1.) Pozdrav predsednika. 2.) Poročilo tajnika. 3. Poročilo tehn. referenta. 4.) Poročilo blagajnika. 5.) Podelitev absolutorija odboru. 6.) Volitev novega odbora. 7.) Sprememba pravil. 8.) Slučajnosti. V smislu pravil JLAS. ima vsak podsavez pravico do enega delegata z glasovalno pravico in za vsakih 10 klubov še po enega z glasovalno pravico. Ravnotako za vsakih 10 hazena klubov po enega delegata, ki glasuje samo v stvareh hazene, ne pa v atletskih stvareh. Vsi delegati morajo imeti pravilno podpisane polnomoči. Vse predloge za glavno skupščino je poslati do 10. septembra na naslov g. M. Dobrin, Hrvatska eskomptna banka, Zagreb. — Tozadevno sklicuje LLAP *v pondeljek, dne 1. septembra* izredno sejo upravnega odbora, katere naj se udeležijo po en pooblaščeni zastopnik klubov: Ilirija, Primorje, Lask, Jadran, Maribor, Hermes, Atena. Isti naj predložijo LLAP. samo konkretne predloge v pogledu glavne skupščine JLAS. Začetek seje ob 20.30 uri v damski sobi kavarne Emona. — Tajnik I.

S. K. Ilirija. — Trening in sestanek I. nogometnega moštva danes, v četrtek ob vsakem vremenu ob 18.30. — Juniorsko moštvo igra v nedeljo dopoldne prijateljsko tekmo s S. K. Svoboda. — Načelnik.

Vreme

Dunajsko vremensko poročilo: Včeraj je v alpskih deželah sem in tja še bilo deževno v južni Avstriji jasno. Danes je na zapadu oblačno, na vzhodu jasno, vreme se je izboljšalo samo kratek čas. — **Napoved za četrtek:** Vreme se bo naglo poslabšalo.

se je oglasila Kobajsovka. «Luka je pameten in dovolj star... a tudi ti si že godna za možitev, Alenčica... Eh, jaz sem stara in komaj še hodim, kmalu bom počivala pri ranjkem, tam gori pri Svetem Križu. Pri nas bi res krvavo potrebovali mlade gospodinje... Luka, vem, da misli nekaj na tebe, Alenčica — samo ti, ti — —»

«Alenčica!» jo je pomenljivo pogledala Komatarica in jo skrivaj sunila s komolcem. «Če so mati Kobajsova zadovoljni.»

Kakor da sedi na žerjavici, je poskočila Alenčica na stolu.

«Kako ste pa čudni in smešni, ljudje!.. Saj nisem prišla na sejem!»

Komatarica je prestrašeno pogledala svojo hčerko, Kobajsovka je zakašljala, Luka pa je smeje izpraznil ostanek jabolčnika v poliču in naglo vstal.

«Pojdiva, pojdiva, Alenčica — midva sama se bova pogovorila, če se marava ali ne... mamici naj pa raje še dalje študirata pratiko, namesto, da bi se vtikali v najino zadevo, kajne!»

In sta šla.

IV.

Počasi sta stopala med travniki po beli stezi navkreber, od koder se je kakor svetla počivajoča ptička lesketala vrhu vinskih goric v zlati bleščobi septemberskega solnca Kobajsova zidanica.

«Najprej se bova nazobala grozdja, Alenčica», je govoril med potjo Luka, «potem bom pa otresel doma še jablan, da boš prinesla domov cel predpasnik jabolk, tistih lepih, rdečih...»

Ona pa se je samo smehljala.

«Lukec — kljukec — pukeljc!» je štela na prste, a ko je doštela, je od samega smeha omahnila pred Luko na trato in solze so ji stopile v oči.

«Škrateljček!» ji je požugal Luka s prstom in jo z močno roko dvignil s trate. «Ali si vedno tako poredna?»

«Samo danes, ker sem pila tvoj miškotelovec, Luka...»

In je zamahnila z roko za težko pozibavajočim se čmrljem nad trato in zapela:

Čmrlj je umrl,
je v nebesa šel,
je hlače pozabil,
je nazaj šel...

Vrhu grička, pred zidanico, sta postala, Luka si je brisal znojno čelo, Alenčica pa je radostno plosknila z ročicama:

«Joj, kako lep razgled je od tukaj... Učičkajva se, Luka, in glejva!...»

Hotela je razprostreti po tleh svoj robec, da bi se vsedla nanj in si ne pomazala krila, a Luka jo je prehitel, razgrnil po trati svojo rutico in posadil na njo Alenčico.

«Takole, Alenčica... pa glejva!... Tam spodaj dolina, Jagnjenica... in tam Jelovo, Žibnik... tam Močilna, Repija, Jatna... sami gozdovi...»

«Joj, Luka, jaz slišim harmoniko...» je vzdrgetala, odskočila na rutici in zacepetala z nožicami, v lica svetla in kakor metulj žareča v tesno svileno bluzo, ki so jo napenjale nemirne dekliške grudi.

«Jernejček igra na Jagnjenici, Plevelov Jernejček...» je uganil Luka! «Ali bi rada plesala, Alenčica?»

«Plesala, plesala, Luka...»

«Pa zaplešiva, kar tu na trati!... je predlagal Luka, in vstal. «Juh, juh, Alenčica — roko mi daj!»

In sta se zavrtela po trati, Luka ukajoč, Alenčica žvrgoleča!

«Hoppaáa...» jo je dvignil Luka visoko v zrak, ko sta nehala plesati, jo stisnil na svoje orjaške prsi, potem pa varno postavil na tla. — «Sedaj sva se užejala, Alenčica, zato z menoj dolt v vinograd, in lotiva se grozdja!»

Vroča in kipeča je stala ob njem.

«Lukec!» se je oklenila njegove roke in ga sladko pogledala.

V.

Pod zaveslem težko obloženih trt, pod bleščečimi črnimi grozdi, je Alenčica zavrisnila:

«Breskve, breskve!»

Sredi vinograda je stala breskev, visoka, košata, nad srčastim trtnim listjem smehljajoča se s svojimi vabljivimi, v solnčni svetlobi zlatimi sadovi.

«Aj, saj res...» se je ozrl Luka.

«Ali jo potresem, Alenčica?»

«Potresi, Luka! Grozdja sem že sita — še z breskvami se hočem posladkati.»

In obadva sta pohitela proti drevesu. Luka je prijel z obema rokama vitko deblo in potresel; vrh se je zašibil in šumoma so se vsuli po tleh žolti, svetli sadovi.

«Po košarico stopim v zidanico,» je rekel Luka; «domov jih poneseš, breskve, materi... za naju jih je itak preveč...»

Ko se je vrnil s košarico, je sedela Alenčica pod breskvijo smehljajoča, vsa prelita s solnčnimi žarki, ki so se vsipali skozi vejevje; lasje so ji blesteli kakor zlata krona na glavi in mlade grudi so ji kipele; na tleh ob njej so bile breskve že vložene v kupček, a eno izmed najlepših je držala v roki in jo kakor dragocen biser stiskala k prsom.

«Poglej jo, Luka, kako je lepa... in kako šele mora biti sladka in sočna!... Sedi, Lukec, tu k meni — delila si jo bova — vsak pol — —»

Luka se je brez besede zleknil kraj nje, k njenim nogam; a ni gledal breskve, gledal je samo Alenčico; še nikoli se mu ni zdela tako lepa kakor čarobna kraljičica iz devete dežele je sijala pred njim v solnčni svetlobi in se mu smehljala. Nehote je iztegnil roke in jo prižel nase, kipečo, drhtečo.

«Alenčica!»

«Ah, breskev... breskev se bo zmečkala!» je jeknila v njegovem naročju. In je omahnila in se ga oklenila z rokama: «Ah, ne, ne, Lukec...»

Objemal jo je:

«Saj si ti sama najlepša breskev, ti, Alenčica moja!»

In jo je peljal v dolino kakor svojo nevesto in sta plesala cel popoldan do večera in vso noč do zore.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Fr. Brozović. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani

Zbirajte in darujte, da zgradimo Sokolski dom na Taboru!

Omišalj na Krku

Zdi se mi, da še vedno stojim ob kameniti ograji pri omišaljskem svetem Antonu in da se utaplja in preliva moj pogled v daljne razglede na Kvarner, na Reko in Opatijo, Volosko in Lovran, ki so preko prosojnih meglic obliti z božajočim solnčnim svitom in nas zvečer v sanjavem snovanju mesečine pozdravljajo s tisočerimi mežikajočimi lučcami... In ki bi radi k nam, k bratom, pa so v bolesti križani na robato savojsko zvezdo...

Mestece Omišalj leži med oljčnimi gaji in smokvami na romantičnem skalovju, osemdeset metrov nad morjem. Eno uro s parnikom iz Sušaka — pa pristaneš k prvi krški postaji v slikovitem, tipično istrskem portiču, kjer v enakomernem gugljanju čaka poziva na nočni ribolov nekaj ribiških čolnov. Pot v mestece, navkreber, je položna, široka in kamenita, kajpada. Vijuga se med oljčnimi drevesi in odpira potniku vsak hip slikovitejši razgled na morje, na luko, na ozek zaliv in v daljavo proti otoku Črezu...

Zanimive so omišaljske hišice. Vse na kupu, strnjene, stisnjene, prislonjene druga k drugi v sestrskem objemu kot plašne ovce v staji, kadar jim grozi krvoločni volk. In med hišicami, izmed katerih jih je mnogo zidanih kar ob starodavnem frankopanskem obzidju (Omišalj je bil nekoč močna trdnjava!), se vijejo in razbegavajo navzdol in navzgor, naravnost in počez tesne, kamenite labirintovske uličice z lepimi predorčki, vspenjajoč in potapljajoč se ob starih, že na pol podrtih hišnih pročeljih, po stopnjicah in trdnjavskih ostalinah. Zdaj te zamika diven pogled na zaliv in v nebo, pa si že spet v morju skal in kamnov, s tesnim pasom nebosklona nad seboj, da se te koj v prihodnjem trenutku že oklene širen razgled na nasprotno obalo, na tužno Istro.

Proti notranjosti otoka se mestece širi in razvija. Samo letos stavijo na tej strani približno 30 novih hišic, iz domačega kamenja, seveda. Skoro kar čez noč rasto iz skalnatih tal novi beli domovi, ki so jim dolarji pomagali kvišku. Zakaj vsaka omišaljska družina ima več članov v daljni Ameriki, odkoder teče domov potoček skromnega izobilja, ki podira koče razriva kamenje, obrača pusto zemljo, prenavlja stara in zida lična nova domovanja.

Omišljanci so skromni, pošteni in dobri ljudje. Pravili so mi, da že preko 50 let v mestecu, ki ima več kot 2000 prebivalcev, ni bilo ne uboja, ne samomora. Sredi ulice lahko pustiš vso svojo popotno imovino, pa ti je nihče ne bo izmaknil. Proti večeru se posvetijo na morju v njih čolnih ostre luči, ki vabijo ribe in svetijo potem do jutra, ko se ribarji s polnimi barkami vrnejo v pristanišče ali pa zajadrajo z bleščečo ribjo robo kar preko morja na Sušak ali v Reko. Ženske skrbe za hišo in nosijo v bakrenih posodah od vodnjaka ob obali vodo navzgor k hišicam. Žene so vse črno opravljene; pravijo, da še tugujejo za Frankopani. Dekleta, lepa, vitka, črnooka in črnolasa, pa nosijo zanimivo narodno nošo: široko, spreminjasto, židano krilo, črno, ozko bluzo in belo čipkasto in franžasto ruto preko ramen. Sloke, zravnane in ponosne dekliške postave, njih fino rezane roke in skrbno urejene frizure pričajo, da ne opravljajo takih težkih del kot povečini naša kmetiška dekleta...

* * *

Omišaljska cerkvica je bila prvotno sezidana leta 1180. Ima velik, iz lesa rezan oltar, ki ga krase zanimivo zamišljene figure in reliefi iz svetega pisma. Pri službi božji se uporablja tu izključno samo staroslovenski cerkveni jezik. To daje bogoslužju posebno, prijetno, domače, zaupno obilježje. V zakristiji hranijo dragocen, star križ z bizantinskimi ornamenti. Pravijo, da so ga našli nekoč ribiči ponoči sredi morja. Zjutraj je potem vse selo šlo v procesiji ponj.. Zdaj sameva oprašen v stari omari.

* * *

V gostoljubni gostilni «Pri murvah» se zbira maloštevilna slovenska počitniška kolonija, pomešana z domačini, nadvse prijetnimi družabniki, zvečer k vinu in besedi. Predseduje ponavadi pop Luka, narodni svečenik, eden izmed tistih, ki so pri nas žalibog tako redko sejani. Kadar zapojemo kako našo pesem, nam gospoda Lesica in Jederlinič vešče priskočita z globokimi basi na pomoč. Kadar pesem izzveni, prične Ivo Ilijič z doživljaji iz Rusije in otvori politično debato... Ko poslednjikrat trčimo s čašami, temno rdečega vina polnimi, odide vsa družba k svetemu Antonu, na razgledno točko, po večerni blagoslov od zvezd in morja, po slovo od blagodejne morske sapice in od daljnega nebesnega oboka. Naš krepki, trikratni zdravo zamolklo odjekne od zasužnjene Istre in od samotnega Črezа...

* * *

V nedeljo popoldne: Prostorni, kameniti trg pred cerkvijo je živ in živahen kot ob semnju. Dva godca, dva tipa, piskata na sopila, na zanimiv narodni instrument, ki je po obliki in po tonovi barvi podoben orkestralni oboi, in vabita mladino k plesu. Stare narodne melodije... V sekundah. Polka, v ostrem, točnem ritmu, ki mu godca z nogo oblastno bijeta takt. Kolo. Pod božajočo solnčno roko se posvetijo šarena krila ponosnih deklet, zablesti belina dragocenih rut. In že se vse zavrti v navdušen ples, da ti zafrfotajo pred začudenimi očmi barve, ki se z gibi prožnih teles in čudno domačo plesno godbo strnejo v nepozaben občutek tiste stare, pristne narodnosti, ki hira in izginja, ker je prelepa in presilna za našo osladno in priskutno dobo...

Mrak zagrne trg in razprši plesalce. Od nekod, od druge strani mesteca se oglasi omledna pesem tamburice, berda in hreščave harmonike, ki svira k modernim plesom... Shimmy, foxtrot, figurirani valčki... Včasih polka, tudi kolo. Publika večinoma študentke in študenti. Popoldne narodni plesi pravih domačinov, polke, kolo, solnce, barve, domača muzika, zvečer pa... Joj, kakšni kontrasti... Osamela zapojeta v noč še tu in tam nosljajoča sopila prešerno mantinjado. In kličeta nazaj...

Pavel Karlin.

Darujte za Slajpahov fond!

Vsaka beseda 50 par

Mali oglasi

Za „Dopisovanje" in „Ženitve" vsaka beseda 1 Din

Stane vsaka beseda 50 par. Za „Dopisovanje" in „Ženitve" se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujejo se le mali oglasi, ki se plačani v naprej. Plača se lahko tudi v znamkah. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanju priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Obrt

Slike za legitimacije
izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hibler, Ljubljana, Valvasorjev trg 7. 1828

Damski plašči
in kostumi po meri, najnovejši modni časopisi na razpolago. J. Kvas, Florijanska ulica 3. 17544

Službe (dobe)

Dobrega krojača
samca, z nekaj gotovine, išče za takoj rudnik Lepavina na Hrvatskem. Šivalni stroj na razpolago. Vprašanja s priloženo znamko in papir, je poslati na gosp. Tone Urek, rudniški nadpaznik, Lipavina, Hrvatsko. 17475

Pekovski vajenec
se sprejme takoj. Naslov v upravi „Jutra". 17457

Kovaškega pomočnika
sprejme takoj Franc Barič, Konjušna ulica št. 13. 17501

Vajenca
zdravega in krepkega, za mizarsko obrt, pri svoji oskrbi, sprejme Mutija Andlovic, mizarstvo in zaloga pohištva, Vidovdanska cesta št. 6. 17453

2 mizarska pomočnika
mlada in zanesljiva, za vsa dela, z stanovanjem in hrano, išče Franc Naglič, mizar v Krškem. 17477

Dva žagarja
za venecijanko, stalna služba, plača po dogovoru. — Samo zmožni in trezni žagarji naj se zglasijo osebno ali pismeno pri Fr. Kunstler, parna žaga in mizarstvo v Litiji. 17539

Učenca
povsem zdravega in močnega, s potrebno šolsko izobrazbo, sprejme takoj pod ugodnimi pogoji trg. firma J. Kušlan v Kranju. 17526

Gospodinja
ki je tudi kuharica ter zna voditi vse vrtnarske in poljske posle, ter se spozna v vsem, kar je potrebno za samostojno vodstvo gospodinjstva na graščini, se sprejme za takojšnji nastop. Ponudbe na upravo „Jutra" pod št. 555. 17387

Gaterista
k polnojarmeniku, išče Globus, konzervna tovarna, d. d. na Vrhniki. — Prednost imajo samci. Plača po dogovoru. Stanovanje da tvrdka. Nastop takoj. Reflektira se samo na prvovrstne moči, ki so delale v velikih obratih. 17346

Pletilka
dobro izvežbana za strojno pletenje, se sprejme v Ljubljani. Kje, pove upr. „Jutra" 17599

Dobra pisarniška moč
izvežbana v lesni stroki, se sprejme. Prednost imajo oni, ki razumejo tudi italijansko. Pismene ponudbe pod „Les 8915" na upr. „Jutra" 17550

Prodajalko
manufakturistinjo, sprejme v trgovino z mešanim blagom Pavel Kunstek, Šturje, pošta Ajdovščina, Jul. Benečija. 17568

Pilarja
(Turpijar — Feilhauer) kot delovodjo za dobro idočo pilarno v Ljubljani, se sprejme takoj. Ponudbe pod šifro „Pilarna 8926" na upravo „Jutra". 17525

Službe (iščejo)

Prodajalka
išče mesta na deželi. Vešča je tudi gospodinjstva. — Naslov pove uprava „Jutra" 17530

Zobotehnik
vojaščine prost, vešč dela v kavčuku in zlatu, išče mesta Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Zobotehnik". 17431

Manufakturist
prvovrsten in zelo solsiden, dobro vpeljan v Sloveniji, Hrvatski, Liki in Dalmaciji, išče mesta kot potnik. — Reflektira le na prvovrstne firme. Ponudbe pod značko „Manufakturist" na upravo „Jutra". 17420

Kot učenec v trgovino
z meš. blagom, želi vstopiti deček star 15 let, pošten in marljiv, lepega značaja, deloma trgovine vajen. Ponudbe je poslati očetu I. Levarju, Martinjak pri Rakeku. 17416

Služkinja
pridna in poštena, išče mesta za vse. Naslov pove uprava „Jutra". 17598

25 m železnih cevi
3", dobro ohranjene, kupim. Ponudbe z navedbo cene je poslati na naslov: Franc Kunstler, parna žaga in mizarstvo v Litiji. 17605

Prodam

Beli klobuki
(oblike) od 160 do 200 Din, dvobarvni 170 Din, različne druge barve 150 Din. — Horvat, Stari trg. 16539

Več moške obleke
dobro ohranjene, se proda. Naslov pove uprava „Jutra" 17471

Originalne slike
slovenskih in italijan. umetnikov, poceni naprodaj. — Ogleda se jih dnevno od pol 3. do pol 4. ure pri Veišec, Gradišče 1/I. 17453

Krasna zbirka znamk
z mnogo starimi komadi novosti skoro vse, v 4 velikih knjigah, se proda. Vrednost po Zumsteinu 5914 šv. fr. Ponudbe na pisarno dr. I. Janca, odvetnika v Mariboru. 17483

Ostale slamnike
nakitene in prazne, prodaja po lastni ceni Horvat, Stari trg. 16555

Wertheim blagajne
priporoča „Ljubljanska komercijalna družba", Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 18. 1069

Dva pletilna stroja
eden za nogavice, telovnike itd., drugi za jopice vseh vrst, tudi za velike in dolge, v dobrem stanju, se radi pomanjkanja prostora ceno prodasta. Naslov v upravi „Jutra". 17523

Večji štedilnik
(Kachelofen) skoraj nov, pripraven za gostilno ali večje posestvo, se proda. — Naslov pove uprava „Jutra" 17554

Salama, sir
trapistovski in polemendolski, šunka in vse delikatesne specijalitete. — Anton Verbič, Ljubljana, Stritarjeva ulica 2. 16622

Kompletno spalnico
z žimnicami moram prodati, ker se preselim zadnjega t. m. Kdor hoče dobiti poceni, naj si ogleda takoj. Naslov v upravi „Jutra". 17593

Bencinski sodi
železni, ugodno naprodaj. — Naslov pove uprava „Jutra" v Mariboru. 17247

Bela marmornata plošča
za umivalnik, pripravna za brivce, se proda po ugodni ceni. Poizve se pri fotografu na Poljanski cesti štev. 12. 17592

Deskinih izrezkov
prodam 10 vagonov. Naslov v upravi „Jutra". 17603

Krasna gosposka soba
moderna, črna, se radi selitve poceni proda. Naslov v upravi „Jutra". 17449

Moški plašč,
zofa, fotelji, površnik in pohištvo, se proda. Ogleda se: Stara pot 1, I. nadstr., vrata 3 — vsak popoldne. 17551

Železen štedilnik
dobro ohranjen, prodam po nizki ceni. Poizve se v gostilni Krušič, Zelena jama. 17563

Kmetijski pridelki

Več vagonov jabolk
se ceno proda. Ponudbe pod „Štajerako sadje 8928" na upravo „Jutra". 17588

Kupim

Ježice
(Knoppern) in kostanjev les kupi vsako množino Matej Zorko, trg., Sv. Jurij ob južni železnici. 17479

Srebrne krone
in staro zlato, se kupuje po visoki ceni. — Jos. Šelovin-Čuden, Ljubljana, Mestni trg št. 13. 15605

Perje
kokošje, gosje in gosji puh ter račje, oddaja vsako množino po zmernih cenah tvrdka E. Vajda, Čakovec. 1883

Suhe gobe, brinjevo olje
in fižol kupuje po najvišjih cenah ter prosi za povzorjene ponudbe tvrdka Fr. Širc, Kranj. 1117

Petrolejske kante
z zaboji in brez njih, plača po najvišjih cenah Ivan Bergant, Seničica pri Medvodah. 17111

Jabolka, čebulo,
krompir, suhe gobe in ježice letošnje setve le Ia blago, kupujem stalno v vagonskih množinah. Ježice tudi lanskoletne. Gobe tudi v množinah od 20—25 kg naprej v vrečah. Cenjene ponudbe z vzorcem in navedbo cene za 100 kg franko vagon na trgovino „Dana", Celje. 17567

Domače zajce
in železen štedilnik, kupim. Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Ekonom 8916". 17549

Nepremičnine

Resnim kupcem
vil, stanovanjskih, trgovskih, gostilniških in obrtnih hiš in posestev, kmetskih posestev, graščin, mlinov, žag ali stavbnih parcel, nudi največjo izbero Realitetna pisarna II 1887
«Posest», d. z o. z.
v Ljubljani, Sv. Petra c. 24.

Posestvo
proti večletnemu odplačilu, se bo prodajalo dne 31. t. m. popoldne v Vinterovih 18, p. Sv. Urban pri Ptuju. — Obstoji iz prvovrstnega vinograda, njive, sadonosnika, gozda, ter dveh lepih zidanih hiš. Zelo pripravno za kakšno obrt ali upokojenca. Cena 100.000 Din. Informacije daje V. Simonič, Strnišče. 17478

Parcela naprodaj
pod Rožnikom. Vprašati je pri mesarju Kastrevc v Rožni dolini 136. 17440

Na Bledu
ob samem jezeru, do kraljevega posestva, krasna lega, se prodaja zemljišče z borovim in jelovim gozdom, okolu 70.000 kv. metrov, celo ali na parcele. Pogoji povoljni. Obrniti se je na: Arsi Ž. Ilića, gen. direktorja carin v pokoju in industrijalca, vila „Alice" na Bledu (Slovenija). 15907

Vila
(stanovanje) — popolnoma urejena, ki se dobro kuri za zimo, se da v najem dobro priporočeni stranki. — Profesor Karel Mysz, Bled. 16849

Majhno posestvo
z novo zidano hišo z opeko krito, 2 majhna gozda, 2 njivi, majhen hlev in sadonosnik, se za 150.000 kron takoj proda. — Poizve se 1. septembra od 8.—9. ure zjutraj v hotelu „Južni kolodvor". 17562

Hiša
z gospodarskim poslopjem, sadonosnikom in vrtom v Hotinji vasi 42 pri Mariboru, ali novo hišo, 3 sobe, klet, hlev, sadonosnik, vrt, njiva, travnik, prodam po ugodni ceni. Schneider, Devina, Slov. Bistrica. 17395

Majhno posestvo
z gospodarskim poslopjem, vse v dobrem stanju, v veliki vasi na Gorenjskem, blizu tovarn in železnice, pripravno tudi za vsako obrt, po zelo nizki ceni naprodaj. Vprašanja na upravo „Jutra" pod „Malo posestvo". 17394

Stanovanja

Čedno prazno sobico
išče boljša, mirna gospodična, ki je ves dan odsotna. Ponudbe na poštni predal XII, Ljubljana. 17433

Na hrano in stanovanje
se sprejmeta dva dijaka v eno sobo na Dolenjski cesti št. 10. 17545

Sobo
lepo opremljeno in zračno v sredini mesta, s posebnim vhodom, električno razsvetljavo, souporabo kopalnice, event. z vso oskrbo, išče gospod. Cena postranska. — Ponudbe pod „Lepa 8914" na upravo „Jutra". 17534

Zamenjam stanovanje
obstoječe iz 3 sob, za manjše v lepem kraju Ljubljane. Cena nizka. — Naslov pove uprava „Jutra". 17379

Dijake
sprejme boljša rodbina v vso oskrbo. Jamčeno dobro nadzorstvo. Kje, pove uprava „Jutra". 17360

Dva dijaka
se sprejmeta na hrano in stanovanje v bližini realke in srednje tehnične šole. Dijaška soba je lepa, velika in zračna. Naslov pove upr. „Jutra". 17320

Malo solnčno stanovanje
v sredi Maribora, se zamenja z enakim ali prostornejšim v Ljubljani. Ponudbe pod „Snažno in svetlo" na upravo „Jutra" v Ljubljani. 17275

Stanovanje
je na razpolago onemu, ki plača najemnino za več let naprej ali posodi denar. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Vrt 12". 17596

Tri mlajše dijake
ali dijakinje, se sprejme v popolno oskrbo na Kongresnem trgu 2a. 16997

Soba
s posebnim vhodom, elektr. razsvetljavo in souporabo kopalnice, se odda s septembrom v sredini mesta. — Naslov pove uprava „Jutra" 17606

Sobo
s souporabo kopalnice, event. s prehrano, pri samostojni gospe v bližini kolodvora, se odda takoj boljšemu gospodu. Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Mirno 8948". 17609

Soba
s posebnim vhodom in električno razsvetljavo, se išče za takoj. Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Soba 8932". 17576

Na stanovanje
se sprejmeta 2 dijakinji z vso oskrbo, k dobri stranki. Posebna soba z elektr. razsvetljavo. Cena zmerna. — Naslov pove uprava „Jutra" 17583

2—3 dijakinje
(ali gospodične) ali pa mlajši dijaki, se sprejmejo v lepo sobo in na dobro hrano na Mestnem trgu. — Naslov pove uprava „Jutra". 17584

Separirano sobo
išče gospodična. — Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod „Takoj 8933". 17585

Stanovanje
obstoječe iz 2—4 sob in kuhinje, v stari ali novi hiši, se išče za takoj ali pozneje. Plača se tudi najemnina naprej. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Jesen 8913". 17577

Stariši in gospodinje!
Dijaška stanovanja se najlažje odda in najboljša dobi, ako se jih nudi in išče potom Malih oglasov v «Jutru».

Prazno zračno sobo
išče mlad zakonski par brez otrok. Ponudbe pod „Mirna stranka 2/8929" na upravo „Jutra". 17591

Miren gospod
čez dan odsoten po poslih, išče preprosto in čisto opremljeno sobo. Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „E. R. 37". 17564

Lokali

Trgovski lokal
z opravo vred v sredini Ljubljane, se odstopi takoj proti primerni odškodnini. — Ponudbe pod „Ugodna prilika 4315/10" na upravo „Jutra". 17460

Klet
veliko ca 15 × 4 m, pripravno za vinsko zalogo (na periferiji Ljubljane) iščemo za takoj. Ponudbe z navedbo najemnine in dr. pogoji pod „Klet" na Aloma Company, Ljubljana. 17497

Prostor za delavnico
večji ali manjši, iščem v mestu. — Preuredim si ga sam. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Primerno 8887". 17495

Malo prometno trgovino
v Ljubljani ali predmestju, vzamem v najem. Ponudbe pod šifro „Špecerija 8868" na upravo „Jutra". 17376

Neopremljena soba
za pisarno, se išče. Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Pisarna 8949". 17608

Dopisovanje

Lepoto dosežete sami
ako uporabljate kosmetične „Eta" preparate in aparate. Razpošiljalnica za Jugoslavijo: R. Očko, Novi Sad, Futoški put 131. — Cenik brezplačno. 17392

Sama!
Moj odgovor — poštno ležeče — roma! menda v koš; izvolite poslati pravi naslov upravi „Jutra" pod „Prva simpatija". 17557

Iščem gospodično
ki bi hotela postati moja dobra prijateljica. Ogласi naj se na upravo „Jutra" pod „Bodočnost 8946". 17604

Ženitve

Samostojen trgovec
srednjih let, išče pridno in zanesljivo gospodinjo in drugarico, ne nad 36 let. Prednost imajo trgovsko izobražene. — Cenjene ponudbe s sliko na upravo „Jutra" pod „Samostojen trgovec". 17566

Glasba

¾ violina in citre
se ceno proda na Starem trgu v trafiki. 17595

Historične gosli
prodam. Naslov pove uprava „Jutra". 17594

Živali

Psa čuvaja
velikega, lepe pasme, proda A. Žigon, v Rožni dolini št. 107. 17602

Dva ruska hrta
(Barzoi) izredno lepa, dolgodlaka, samici z rodovnikom, zelo redka in plemenita pasma, naprodaj. — Rišavy, Maribor, Milinska 23 17556

Stara tovarna nogavic in pletenin
1102/a **M. FRANZL & SIN**
v Ljubljani, Privoz 10. Poštni predal 44.
Lastnik: Feliks Franzl.
Ustanovljena 1888

Franjo Zupančič
Mara Skalovnikova
Dana Skalovnikova
Josip Kokole 4575/a
poročeni
Rajhenburg, 27. avgusta 1924

Vinko Petek 4556-a
Ema Petek, rojena Škvorc
poročena
Ormož 23. avgusta 1924 Vel. Nedelja

Jabolk
več vagonov se ceno proda. — Ponudbe pod „Štajersko sadje 851" na upravo „Jutra". 4577/a

Aleks. Gjud ml.

Ljubljana, Kongresni trg št. 6.
Moderni damski česalni salon.
Električna masaža lica. Manicura.
Zaloga slovite kamfor kreme kraljice Marije za negovanje obraza. 1888/a III
Lasna dela, specijaliteta: lasni obročki, kite.
Naročila po pošti se takoj odpremijo.

Zastopnike 4480 a
ki so dobro uvedeni pri industrijah itd., iščemo za razpečavanje prvovrstnega gasilnega aparata, KNOCK-OUT po vseh večjih krajih Slovenije.
„MEX.DR", d. z o. z., Ljubljana, Kolodvorska ul. 34/II.

Razno

Drva
hrastova in bukova, odpadke od parketov, po znižani ceni dostavlja na dom parna žaga V. Scagnetti, Ljubljana, za gorenjskim kolodvorom. 17516

Ne zamudite prilike
ogledati si ravno došla najnovejša kolesa znamke Humber-Puchove in šivalne stroje „Mundlos" s 15letno garancijo. Samo pri tvrdki Jos. Šelovin-Čuden, Ljubljana, Mestni trg 13. — Cenik na razpolago. 15613

Ugodna prilika.
Dne 30. avgusta 1924 ob 10. uri dopoldne se bo prodajalo na javni dražbi na mariborski okrajni sodnji v sobi 27 trinadstropna hiša s poslovnimi lokali v pritličju, stoječa na prometnem kraju tik Centralne banke in vis a vis hotela Meran v Mariboru, Aleksandrova cesta; stavbna parc. meri 1169 m², zazidanega prostora je 588 m². Cenilna vrednost 901.000 Din, najmanjši ponudek 452.000 Din, vadija treba 90.400 Din. 17389

3letni deček
se odda v oskrbo h kaki dobri družini, ki je lahko tudi na deželi. Naslov pove upr. „Jutra". 17597

Usnjarji, pozor!
Po nizki ceni prodam staro tovarno v Savinjski dolini, pol ure od postaje. Marija Boh, Trbovlje I. 16827

Javna prost. dražba
se vrši 31. avgusta ob 9. Prodajalo se bo različno staro pohištvo, bolniški stol (Leibstuhl), kuhinj. oprava z lepo kredenco, posodo, jedilno orodje, kozarci, stara obleka, šolske knjige, igrače in različne drobnarije. Antonija Burger, Oficirski dom, Belgijska vojašnica, I. objekt na dvorišču. 17486

Danes je po dolgi, mukepolni bolezni umrl v 39. letu svoje starosti naš ljubljeni, predobri soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

JANKO PAČEK
trgovec.

Pogreb predragega pokojnika se vrši v petek dne 29. avgusta ob 17. uri na pokopališče Bevško — v Zagorje.

Maše zadušnice se bodo brale v ponedeljek ob osmih v Zagorski župni cerkvi.

V Bevškem-Trbovlje I., dne 27. avgusta 1924.

Globoko žalujoči:

Angela Paček, roj. **Robavs**, soproga.
Ivka Paček, hči.
Josip Paček, brat.
Marija Kovač, roj. **Paček**, sestra.
Ivan Kovač, svak.
Marija Paček, roj. **Pšeničnik**, svakinja,
in vsi ostali sorodniki. 4576a

Inserirajte v „Jutru"!

Veridicus

Pater Kajetan

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

19

4.) da se je prečastitemu gospodu župniku ponovno uprl, ko ga je pozval, naj svojo zmoto z lece popravi in prekliče ter je celo izjavil, da obstaja na vsem, kar je storil in govoril;

5.) da ima v svoji knjižnici celo vrsto slovenskih in nemških knjig ter novin brezverskih, svobodomiselnih ali versko malomarnih avtorjev;

6.) da se je shajal in bratil s člani Bralnega društva in z znanimi sovražniki katoliške vere in cerkve ter jim na demonstrativen način izkazoval usluge;

7.) da je sprejemal v svoji sobi mlado dekle, ki se je neki večer objokana vrnila v župnišče, in

8.) da obstoja utemeljena sumnja, da je bil duševni povzročitelj izgreda in poboja na župnikovem volilnem shodu. Zato se je odredila tudi sodna preiskava.

Svetlin je na vso obtožbo odgovoril:

«Ali mi prečastiti knezoškofijski konsistorij dovoli, da se zagovarjam?»

«Tega ni prav nič treba, ako prekličete, obžalujete, prosite prečastitega gospoda župnika za odpuščanje ter obljubite, da se boste vobče brez omejitve uklanjali disciplini,» je odgovoril predsednik.

«Ako tega ne storim?»

«Potem ne morete ostati služabnik božji!»

Svetlin ni več videl pred sabo v škrlat in krzno oblečenega predsednika, niti rdečih svilenih pelerin njegovih prisednikov. Povesil je glavo in gledal je samega sebe v revni kmetiški koči: kot maturanta, ki se je pravkar vrnil iz Ljubljane domov. Ob peči sedi suhljati njegov oče, bivši drvar, usta brez zob, obraz poln globokih vrask in lasje skoraj popolnoma beli; za mizo sedita njegova brata.

«In kaj storiš sedaj? Kam pojdeš, Janez?» vprašuje oče s pogledom, v katerem trepečeta dvom in bojazen.

«Tja, kamor so me namenili rajna mati, oče: v duhovniško semenišče,» odgovarja on sam. «Rad grem; najlepše bom služil Bogu in narodu.»

Planila sta brata k njemu, ga nerodno objemala, oče pa je samo kimal, obraz mu je žarel in iz oči so mu vrele solze...

Zdaj naj izpremeni mahoma njihov ponos in njih nade v sramoto in obup? — Pahnjen naj bo iz poklica, ki si ga je izvolil iz najgloblјega srčnega poziva? — In pred dušo mu je stopilo bratovo poslednje pismo: «oče govori zmerom in samo o tem, kdaj postaneš župnik, da se preseli k Tebi...»

Stemnilo se mu je pred očmi in omahnil je na obe koleni, si zakril obraz z rokami in iz dna duše vzdihoval:

«Bog mi pomagaj! Marija, stoj mi na strani!»

Kako dolgo je klečal in molil? —

Ko se je zavedel, je blodno zakrožil s svojimi očmi po rdečih svilenih sodnikih. Molili so iz brevirjev.

In spomnil se je sodnika v Globokem: tudi španski, nemški, francoski in drugi inkvizitorji so takole molili iz brevirjev ter se le včasih raztreseno vrgli po svojih žrtvah, ki so žive gorele na grmadah.

Stoletja minevajo, a inkvizitorji so ostali enaki... Samo njihove moči ni več! Ako bi jo še imeli, gotovo bi ga zdajle mučili z vodo in ognjem ter bi ga dali, šepetajoč molitve iz brevirja, hladnokrvno sežgati!

Jezen se je dvignil in srepo meril desetero pleš:

«Ali ste glupci ali sleparji?» je razmišljal.

Tedaj mu je šinilo v glavo: «Vaša morala in teologija je izrodek «svetega» dr. Alfonza Marije de Liguorija. S to moralno teologijo, sankcionirano po papežih Piju IX. in Levu XIII. ex cathedra kot normo za rimsko-katoliško cerkev, živite, mislite in sodite. Pobijem vas z vašim lastnim orožjem.

In dejal je glasno:

«Preklicujem (mislil si je pa: a ne tako, kakor vi to mislite!), obžalujem (a ne tako, kakor si vi to predstavljate), prosim odpuščanja (a ne smatram te svoje besede za resno) in obetam brezpogojno disciplino (a ne v rečeh, ki se ne tičejo cerkvene službe)!»

«Laudabiliter se subiecit!» je dejal predsednik konsistorija ter vstal. Prekrižal se je in kratko pomolil.

Svetlin je imel samo podpisati zapisnik. Narekoval ga je sam prevzvišeni gospod knezoškof. Ničemur ni ugovarjal obtoženec.

Vse je bilo v redu. Do zadnje točke:

«V nedeljo prekličete na leci svojo zmoto glede resničnosti satanove!»

«Tega ne morem storiti, prevzvišenost! Ne ugovarjam pa, ako dokažeta obstanek satana gospod župnik in gospod kaplan Torkar,» je izjavil Svetlin.

«Torej še vedno tajite eksistenco hudičevo, ki so jo proglašali nezmotljivi sv. očetje papeži?»

«Jaz o hudiču na leci sploh nikdar ne govorim, ker tudi Mojzes in Jezus nista govorila nikoli o njem!» je odgovoril Svetlin.

«Zadošča... Podpišite in počakajte v predsobi na razsodbo!»

Podpisal je in držeč pero v desnici je dejal knezoškofu:

Samo eno pripombo mi blagovolite še dovoliti, vaša prevzvišenost: tista obtožna točka, ki pravi, da sem sprejemal v svoji sobi mlado dekle, ki se je neki večer objokano vrnilo v župnišče, je najnesramnejša infamija. Podli denuncijant in klevetnik bi zaslužil zaušnico, jaz mu odpuščam...»

In z globokim poklonom pred knezoškofom in rdečimi sodniki je odšel v predsobo.

Tam je čepelo na stolu tik vhoda zgrbljeno bitje v ogoljenem in mastno zamazanem talarju, ki se je gubančil, kakor bi pokrival samo še nekaj suhih kosti. Drobna, štirioglata, popolnoma gola glava, štrleči nos, ostra brada in zelenkasto-bledi udrti lici, tenki žilasti vrat, udrte prsi, a skrivljeni hrbet... vse je kazalo, da je pohabljeni duhovnik težko bolan. Med paličastimi prsti, ki jih je bilo le še nekaj usnjate kože in koščic, je starček držal črn molek.

Nagnil je glavo, dvignil dlan nad svoje ugasle oči in jih naperil na Svetlina.

«Ali že smem pred konzistorij?» je zapiskalo šepetaje iz njegovega grla. «Nič ne vidim.»

«Zdaj menda še ne... moja obsodba se mora izreči prej,» je odgovoril Svetlin.

Zaščitna etiketa.

VLAHOV — KREPČUJOČI ŽELODČNI elixir

Pravi originalni okrepčujoči želodčni ELIXIR VLAHOV katerega proizvaja edini tvorničar

R. VLAHOV

Odlikovan na vseh svetovnih razstavah.

Ime VLAHOV in njegova ETIKETA sta zakonito zaščitena v vseh državah sveta. Tvornica R. VLAHOV proizvaja vedno isto vrsto in postopnost svojih specialitet kakor v predvojni dobi.

Zaloga: T. Mencinger v Ljubljani
Sv. Petra cesta št. 43. 1029/a

Čuvajte se ponaredb!

Prevzamem zastopstvo

velike, dobro znane trgovine za vino in žganje. Ponudbe pod „Prima reference" na upravo „Jutra". 4578/a

Kupujemo smrekove in jelove droge

s 5 do 8 cm premerom na zgornjem tenkem koncu; dolgost 4 do 8 m. Ponudbe naj se pošljejo na Brača Miletić, Zagreb, Ilica 199, ali pa v Celje, Kacjanarjeva ulica. 4491a

Lesna industrija

Strokovnjak z 10 letno prakso, zmožen organizator in kalkulator, knjigovodja-bilancist, korespondent (slovenski, nemški, hrvatski, italijanski, francoski) z znanjem vseh žagoobratnih in gozdnih del,

išče službo.

Ponudbe pod „LES" na upravo „Jutra". 4562a

Novost! POZOR Novost!

trgovci, društva, podjetniki in fotografi!

Krajevne razglednice

v najmodernejši obliki in po najugodnejših cenah izdeluje točno in hitro prvi domači specijalni umetniško-tiskarski zavod „AŽBE" v Mariboru, Koroška cesta 39. Istotam se naročajo tudi vse vrste umetniških razglednic v barvotisku, trgovska reklama, kakor tudi diplome, podobice itd. Zahtevajte cenike! Za vse večje kraje se iščejo agilni in kavcije zmožni zastopniki.

Umetniško-tiskarski zavod „AŽBE"
Maribor, Koroška cesta 39, tel. int. 446.

Novost! 4493/a Novost!

Pension in restavrant „MIRAMARE"
RICCIONE (ITALIJA) 4554-a
Hrana in stan v mesecu septembru Lit 23·—

Zadružna hranilnica

registrovana posojilna in gospodarska zadruga z o. z.

v Ljubljani

Sv. Petra cesta št. 19

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodneje.

Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru.

Daje posojila proti vknjižbi, poroštvu in zastavitvi. 1853a

Trapistovski sir 4443a

prvovrstni, kg 33 Din, pošilja od 10 kg navzgor proti povzetju kakor tudi druge mlečne proizvode

Sirarska zadruga
Oborovo Orle (Hrvaško).

Priporočamo knjigo
Dr. Jos. Tičar
Nalezljive bolezni.

Opisi važnih nalezljivih bolezni z navodili za nego bolnikov.

S slikami.

Cena s poštnino vred 20 Din 50 p.

Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

„THE LONDON DIRECTORY"

(Londonski adresar)

izhaja vsako leto

ter vsebuje pokrajinske in tujezemske oddelke, ki so razdeljeni po strokah,

v petih jezikih.

Ta adresar omogoča trgovcem direktno občevanje s trgovci in tovarnarji v Londonu, provincijalnih mestih in industrijskih središčih Anglije, Irske, na vsem evropejskem kontinentu, Ameriki itd. Adresar vsebuje okroq 250.000 imen, naslovov in drugih podrobnosti, razvrščenih pod več kot 2000 strokovnih seznamih, v katerih so vključeni

eksportni trgovci

s podrobno označbo blaga, ki ga izvažajo, razen tega pa tudi kolonijalne in tujezemske trge, ki jih zalagajo s svojim blagom.

Parobrodne družbe

in pristanišča, ki jih njihove ladje obiskujejo ter približen čas njihovega plovenja.

Oglasi tvrdk, ki žele svoje zveze razširiti ali onih, ki

iščejo agenturska zastopstva

se tiskajo v velikosti ene cole (2·6 cm) za 1, 10 sh 0 d, (1 funt šterling 10 šilingov) za vsako uvrščenje, če se to zgodi pod raznimi oddelki. Večji oglasi od 2 £ do 16 £.

Omenjeni adresar je neobhodno potreben vsakemu, ki se zanima za prekomorsko trgovino, ter stane 1 izvod 2 funta poštnine prosto, ako se denar pošlje istočasno z naročilom.

The London Directory Co., Ltd.,
25, Abchurch Lane London, E. C. 4, England.

Naročila za adresar in oglase sprejema ALOMA COMPANY.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopju).

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

Brzojavke: Kredit Ljubljana · Telefon 40, 457 in 548

411/a